

Stockholms
universitet

ÅRSREDOVISNING 2016

Årsredovisning 2016 (Dnr SU FV-1.1.8-2580-16) har producerats av Avdelningen för planering och ledningsstöd vid Stockholms universitet. Ekonomiavdelningen har svarat för den ekonomiska redovisningen.

Redaktörer och handläggare: *Ulf Nyman och Anna Riddarström*

Styrelsebeslut

Styrelsen för Stockholms universitet har vid sammanträde idag, den 17 februari 2017, fastställt och undertecknat årsredovisning för budgetåret 2016.

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Styrelse

Kerstin Calissendorff
ordförande, justitieråd

Astrid Söderbergh Widding
rektor, professor

Hans Börsvik
styrelseordförande

Eva Hellsten
rådgivare

Gunilla Nordlöf
Generaldirektör

Irene Svenonius
verkställande direktör

Eva Swartz Grimaldi
verkställande direktör

Patrik Tigerschiöld
styrelseordförande

Thomas Wilhelmsson
kansler

Ylva Engström
professor

Astri Muren
professor

Bengt Novén
professor

Sebastian Cancino Montecinos
studentrepresentant

Henric Södergren
studentrepresentant

Stefanie Tagesson
studentrepresentant

Förord

Under 2016 har Stockholms universitet slutfört och följt upp arbetet med den centrala åtgärdsplan för 2015-16 som utgjorde komplement till universitetets strategier för 2015-18. Mer än hälften av åtgärderna har lyckosamt slutförts; av de övriga var flera av mer långsiktig karaktär. Dessa förs över till den nya åtgärdsplan för 2017-18 som tagits fram under året och beslutats av rektor, där även ett antal nya åtgärder för att bättre implementera de centrala strategierna har förts in.

Ekonomiskt blev utfallet för 2016 ett positivt resultat på 5 miljoner, vilket med en omsättning av Stockholms universitets storlek är att betrakta som ett nollresultat. Universitetet har samtidigt under 2016 ytterligare gjort ett antal centrala strategiska investeringar som kommer att minska det centralt ackumulerade myndighetskapitalet kommande år, och har samtidigt konkretiserat tidigare fastlagda planer för investeringar i bland annat lokaler och framtidens lärandemiljöer. Till detta kommer alla de investeringar som görs inom vetenskapsområdena på rekryteringar och forskningsinfrastruktur.

Under året skedde flera skiften på ledande poster inom universitetet. Clas Hättestrand tillträdde 1 juli som prorektor, och tre nya chefer rekryterades inom universitetsförvaltningen: ekonomichef Pia Grankvist, chefen för Avdelningen för forskningsstöd Maryam Hansson Edalat och planeringschef Åsa Borin. Maria Wikse har också tillträtt en nyinrättad befattning som ”Head of International Affairs”, vilket signalerar en nystart för universitetets internationella arbete.

Ett historiskt ögonblick för Stockholms universitet under 2016 var undertecknandet av avtalet för Albano. Det föregicks av många och långa förhandlingar, och har följts av intensiva diskussioner om inplaceringar och därmed sammanhängande problem och möjligheter. Beslut om dessa fattas under 2017.

Ett annat nyckelmoment var invigningen av universitetets nya forskningsfartyg R/V Electra af Askö, huvudsakligen finansierat genom en donation från Familjen Erling-Perssons stiftelse. Ytterligare en viktig händelse var att Nordita, det nordiska institutet för teoretisk fysik, från och med 2016 flyttades över från KTH till SU. Under året inrättade Stockholms universitet i samarbete med KTH och Uppsala universitet ett regionalt centrum för elektronmikroskopi inom materialvetenskap, CEM4MAT, och beslut om investering i ett nytt transmissionselektronmikroskop vid SU togs. Rektors satsningar på forskning inom området barn, migration och integration samt digital humanvetenskap har båda framgångsrikt sjuöatts under året.

På forskningssidan kan det även konstateras att universitetet rent allmänt kommit väl ut vad gäller externa anslag. Från EU, Horizon 2020, har SU beviljats drygt 15 miljoner euro, fördelade på ca 13 miljoner för spetskompetens, från ERC, Marie Curie samt forskningsinfrastruktur, och resten för projekt gällande samhällsutmaningar. Detta vidimerar tydligt SU:s starka profil inom excellent grundforskning. Miljöforskning är ett gemensamt tema för en tredjedel av projekten. SU har under året av ARWU, Academic Ranking of World Universities, rankats som femma i världen inom miljövetenskap och på tredje plats i världen vad gäller inflytandet av vår Arktisforskning.

Från KAW har gällande Wallenberg Academy Fellows erhållits bidrag för 5 nya till SU under 2016. Det totala antalet Fellows under perioden 2012-2016 är därmed 21, dvs 30% av de i hela landet beviljade inom SU:s båda vetenskapsområden. Därtill har beviljats medel för projekt omfattande 132 mnkr. VR har under året beviljat dryga 300 mnkr till SU, varav 161 mnkr inom naturvetenskap och 95 mnkr inom humanvetenskap samt bland annat ett antal ämnesövergripande utlysningar. Från Forte – vår

andra främsta statliga finansiär – kom drygt 106 mnkr till projekt och program. RJ beviljade drygt 68 mnkr. Formas beviljade ca 55 mnkr totalt i sina olika utlysningar. Dessutom tillkommer ca 100 mnkr i övriga bidrag. Totalt sett kommer universitetet väl ut i konkurrens givet den samlade mängden utlysningar.

Under 2016 inrättades nya programråd för universitetets lärarutbildningar; en modell som för framtiden planeras genomföras generellt för samtliga programutbildningar. Två centrala utlysningar av kvalitetsmedel för utbildning har gjorts under året, varav den ena med fokus på lärarutbildningarna. REBUS (Rektors beredning för utbildningsutvärdering och system för kvalitetssäkring) har också fortsatt arbetet med att utveckla kvalitetssystemet för utbildning vid Stockholms universitet.

På samverkanssidan har det under 2016 tecknats avtal för Accelerator, universitetets nya mötesplats för konst och vetenskap. Samverkan med Helsingfors universitet har utvecklats i synnerhet inom Östersjöforskningen. Med Stockholm Environment Institute har samarbetet utvecklats bland annat genom att Gordon Goodman Lecture samarrangeras mellan SEI och SU. Samarbetet med Stockholms läns landsting går vidare i ett antal konkreta projekt. Även med Stockholms stad har ett initialt avtal om samarbete tecknats under året. Den nya Hallwylska gästprofessuren vid Nordiska museet, på temat människor i Arktis, har även tillsatts under 2016.

Rektor Astrid Söderbergh Widding

Innehållsförteckning

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	8
Omfattning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå	8
Utbildningsutbud	8
Söktryck	9
Helårsstudenter	10
Helårsprestationer och prestationsgrad	10
Studenter som inte tar poäng	11
Prestationer för utbildning på grundnivå och avancerad nivå	11
Prestation: Kostnad per helårsstudent	11
Prestation: Kostnad per helårsprestation	11
Examina	12
Forskningsanknytning i utbildningen	12
Övrig utbildning	13
Utbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning	13
Kompletterande utbildning för jurister med utländsk bakgrund	13
Kompletterande utbildning för lärare med utländsk bakgrund	15
Kompletterande utbildning för personer med utländsk socionomutbildning	18
Särskilda åtaganden	19
Tolk- och översättarinstitutet	19
Utbildning i särskilda ämnen	20
Test i svenska för universitets- och högskolestudier	21
Nationella medel för studenter med funktionshinder	21
Specialpedagogisk utbildning	23
Studieavgifter för tredjelandsstudenter	24
Utökat antal programnybörjare	29
Läroutbildning i minoritetsspråk	30
VFU-skolor	31
Forskning och utbildning på forskarnivå	33
Omfattning av utbildning på forskarnivå	33
Nyantagning	33
Genomsnittlig nettostudietid	33
Examina	34
Prestation: kostnad per doktorand	34
Urval av framgångsrika ansökningar	36
Publiceringar	36
Prestation: kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation	37
Samverkan med det omgivande samhället	38
Organisation för samverkan	38
Samverkansaktiviteter	39
Gemensamma samverkansaktiviteter	39
Öppna arrangemang och mediekontakter	40
Forskare i samhällsdebatten	41
Samverkansaktiviteter vid områden och institutioner	41
Samverkan gemensamt i all utbildning	43
Prestation: Antal adjungerade lärare och helårsekvivalenter adjungerade lärare	43
Samverkan i utbildning på grundnivå och avancerad nivå	44
Prestation: Antal studenter som genomfört verksamhetsförlagd utbildning	44
Prestation: Antal studenter som genomfört extern praktik	44
Samverkan i utbildning på forskarnivå	44
Prestation: Antal företagsdoktorander	44
Samverkan - innovation	44
Prestation: Antal affärsidéer och rådgivningsärenden till SU Holding	44
Prestation: Antal sökta respektive beviljade patent	45

Prestation: Antal ingångna licensavtal	45
Prestation: Antal nystartade företag	45
Uppdragsutbildning och uppdragsforskning	45
Prestation: Intäkter för uppdragsutbildning	45
Prestation: Intäkter för uppdragsforskning	46
Gemensamt för verksamhetsgrenarna	47
Hållbar utveckling och miljöarbete	47
Lika rättigheter och möjligheter, jämställdhet och breddad rekrytering	47
Arbete för jämlikhet och jämställdhet	48
Arbete med breddat deltagande	49
Studenthälsovård och studievägledning	49
Internationalisering	51
Studentutbyte	51
Kvalitetsarbete	53
Högskolepedagogisk utbildning	53
Studentinflytande	54
Kompetensförsörjning	55
Rekrytering	55
Kompetensutveckling	55
Arbetsmiljö	56
Sjukfrånvaro	57
Intern styrning och kontroll	58
Riskanalys	58
Kontrollåtgärder	59
Uppföljning och bedömning	60
Sammanfattande bedömning	62
Ekonomiskt resultat	63
Utfall i jämförelse med prognos	65
Finansiering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå	65
Intäkter och kostnader för utbildning på grundnivå och avancerad nivå	65
Uppdragsverksamhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå	67
Myndighetskapital för utbildning på grundnivå och avancerad nivå	67
Finansiering av forskning och utbildning på forskarnivå	68
Intäkter och kostnader för forskning och utbildning på forskarnivå	68
Uppdragsforskningens intäkter och kostnader	70
Myndighetskapital för forskning och utbildning på forskarnivå	70
Samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet	70
Avkastning för donationsmedel i förhållande till marknadsindex	71
Ekonomisk redovisning	72
Resultaträkning	72
Balansräkning	73
Anslagsredovisning	76
Finansiella villkor	77
Redovisningsprinciper och värderingsgrunder	78
Noter till resultat- och balansräkning	82
Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet 2016	94
Sammanställning av väsentliga uppgifter	95
Ersättningar, förmåner och övriga uppdrag för universitetsstyrelsens ledamöter	96
Bilagor	98
Bilaga 1 Underlag för beräkning av anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för budgetåret 2016	98
Bilaga 2	100

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Omfattning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Utbildningsutbud

Utbildningsutbudet vid universitet och högskolor ska svara mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Universitet och högskolor ska i årsredovisningen redovisa vilka bedömningar, prioriteringar och behovsanalyser som ligger till grund för beslut om utbildningsutbudet. Ett universitets eller en högskolas avvägningar när det gäller t.ex. fördelningen mellan program och kurser på olika nivåer och med olika förkunskapskrav samt fördelningen mellan campus och distansutbildning ska redovisas. Prioriteringar och förändringar som rör utbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet samt lärar- och förskollärarytbildningar ska särskilt kommenteras. Därutöver ska en redovisning lämnas över hur lärosätet möter det omgivande samhällets behov av utbildning.

Frågor om prioriteringar och dimensionering har blivit extra betydelsefulla när Stockholms universitet nu nyttjar sitt takbelopp till fullo. Vid universitetet vilar ansvaret för att göra bedömningar och prioriteringar inom utbildningsutbudet på områdesnämnderna. De kursgivande institutionerna har dock en stor självständighet att, med de begränsningar som exempelvis takbelopp sätter, göra bedömningar och föreslå prioriteringar.

Ett dilemma som båda vetenskapsområdena vittnar om är de utbildningar som upplevs som angelägna att ge men som på grund av lågt söktryck eller låg prestationsgrad är mycket resurskrävande i förhållande till de intäkter de ger. På alla fakulteter kan man se en prioritering av kurser som är knutna till utbildningsprogram. Samtidigt framhåller man vikten av fristående kurser, inklusive orienteringskurser, vilka ger bredd åt utbildningsutbudet, ökar möjligheten till vidareutbildning och fyller i många fall en viktig funktion som ett bidrag till universitetets samverkan med det omgivande samhället.

Inom det naturvetenskapliga området har en arbetsgrupp för dimensionering haft i uppdrag från områdesnämnden att föreslå fördelning av utbildningsuppdrag för 2017, och prioritera bland de äskanden som inkommit från institutionerna. Eftersom lärarutbildning är prioriterat har förslaget om uppdrag för denna fått fullt genomslag. Inom hälso- och sjukvårdsområdet har en lämplig volym på Sjukhusfysikerprogrammet identifierats, men söktrycket är för närvarande lägre än önskat. Inom nutrition finns ett kandidatprogram och ett masterprogram som båda ges i samarbete med Karolinska Institutet (KI). Diskussioner förs med KI om deras övertagande av framförallt masterprogrammet.

Inom det humanvetenskapliga området har man delegerat till respektive fakultetsnämnd att ansvara för bedömningar, prioriteringar och behovsanalyser av utbildningarna inom området. Det gäller såväl prioriteringar mellan utbildningsprogram och fristående kurser som avvägningar mellan campusutbildning och distansutbildning. Institutionerna ska kontinuerligt följa upp studenternas söktryck och arbetsmarknadens behov inom de områden utbildning ges. Institutioner som bedriver yrkesutbildning har en löpande kontakt med arbetsmarknadens aktörer, till exempel genom arbetsmarknadsdagar. Under 2016 har områdesnämndens beredning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (BUGA) lagt fram en rapport där arbetet med, och

principer för, utbildningsdimensionering och prioritering på samtliga nivåer har kartlagts. Rapporten kommer i sin tur ligga till grund för ett beslut om riktlinjer för dimensionering och prioritering som ska gälla för hela området. Områdesnämnden avser fastställa dessa riktlinjer under våren 2017.

Vad gäller lärarutbildningarna har de två vetenskapsområdena i samråd under 2016 inrättat tio programråd som bland annat har i uppdrag att för respektive lärarprogram/-inriktning vara uppdaterade avseende söktryck, genomströmning och arbetsmarknadens behov, och utifrån det föreslå dimensionering. Därigenom stärks förutsättningarna att ta ett samlat och välförankrat grepp om dimensioneringen för de reguljära programmen inom lärarutbildningen. Beträffande den praktiska dimensioneringen kan konstateras att utrymmet att dimensionera varit begränsat eftersom flera av programmen fått uppdrag i regleringsbrev att bygga ut antalet platser. Under 2016 har därför prioriterats att kunna genomföra de utbyggnader som efterfrågats.

Generellt är utbildningen vid Stockholms universitet till klart övervägande del campusförlagd, och andelen distansutbildningar och/eller distansstudenter ligger omkring 10 procent. Universitetets rekryteringsbas är i hög grad kopplad till stockholmsområdet vilket är en av anledningarna till att man inte har så mycket distansundervisning, men även kvalitets- och genomströmningsfaktorer är sådant som kursgivande institutioner brukar peka på. Dock finns en medvetenhet om en ökad efterfrågan från såväl studenter som det omgivande samhället av ett mer flexibelt lärande.

Vad gäller avvägning mellan grundnivå och avancerad nivå bedömer det naturvetenskapliga området att man idag har en rimlig fördelning med tanke på arbetsmarknadens behov och volymen på utbildning på forskarnivå inom området. Inom det humanvetenskapliga området har man kunnat konstatera en minskad tillströmning av studenter på avancerad nivå, vilket ska analyseras och försöka motverkas under kommande år.

Söktryck

Stockholms universitet ger ca 200 program och ca 1 900 fristående kurser. Höstterminen 2016 inkom sammanlagt 207 619 ansökningar till universitetets program och kurser, vilket var en minskning jämfört med de närmast föregående två åren.

Totalt antal ansökningar	HT 2016	HT 2015	HT 2014
Program, grundnivå	73 498	77 339	77 192
Program, avancerad nivå	26 175	24 985	22 985
Kurser, grundnivå	92 495	104 888	118 752
Kurser, avancerad nivå	15 451	15 840	18 603
Totalt	207 619	223 052	237 532

Tabell 1: Totalt antal ansökningar till kurser och program höstterminerna 2014-2016

Antal förstahandsansökningar per plats	HT 2016	HT 2015	HT 2014
Program, grundnivå	2,8	2,9	2,8
Program, avancerad nivå	2,9	1,8	1,9
Kurser, grundnivå	0,8	0,7	0,9
Kurser, avancerad nivå	0,4	0,4	0,4

Tabell 2: Genomsnittligt antal förstahandsansökningar per plats till kurser och program höstterminerna 2014-2016

På universitetet finns ett stort antal utbildningar där planeringstal, det vill säga platsantal, inte anges och då blir siffrorna vad gäller antal förstahandssökningar svårjämförbara. Utbildningar med lågt söktryck där alla behöriga sökande antas är exempel på sådana.

Helårsstudenter

Antalet helårsstudenter (exklusive beställd utbildning och uppdragsutbildning) vid Stockholms universitet uppgick 2016 till 27 656, vilket är en liten minskning jämfört med 2015, och relativt sett är minskningen störst på den naturvetenskapliga fakulteten. Andelen helårsstudenter på avancerad nivå var i princip densamma som de närmast föregående åren, knappt 20 procent.

Område/Fakultet	2016	2015	2014
Humanvetenskapliga området	24 372	24 782	25 431
<i>Humanistiska fakulteten</i>	8 042	8 064	8 446
<i>Juridiska fakulteten</i>	2 686	2 767	2 770
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	13 643	13 951	14 215
Naturvetenskapliga området	3 283	3 628	3 656
Totalt	27 656	28 410	29 087

Tabell 3: Antal helårsstudenter (hst) (exklusive beställd utbildning och uppdragsutbildning) per område och fakultet 2014-2016.

Helårsprestationer och prestationsgrad

Antalet helårsprestationer vid Stockholms universitet uppgick 2016 till 21 274, vilket också är en minskning i förhållande till 2015. Helårsprestationerna har dock inte minskat mer än antalet helårsstudenter vilket betyder att prestationsgraden ligger kvar på samma nivå som förra året. Går man ner på fakultetsnivå kan man notera vissa förändringar i prestationsgrad jämfört med 2015. Juridiska fakulteten har en relativt markant uppgång och den naturvetenskapliga fakulteten har sedan några år en uppåt-gående trend, men i övrigt är förändringarna små.

Område/Fakultet	2016	2015	2014
Humanvetenskapliga området	18 953 (78)	19 333 (78)	19 585 (77)
<i>Humanistiska fakulteten</i>	5 693 (71)	5 684 (70)	5 743 (68)
<i>Juridiska fakulteten</i>	2 445 (91)	2 376 (86)	2 456 (89)
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	10 815 (79)	11 273 (81)	11 386 (80)
Naturvetenskapliga området	2 321 (71)	2 455 (68)	2 363 (65)
Totalt	21 274 (77)	21 789 (77)	21 948 (75)

Tabell 4: Antal helårsprestationer (hpr) (exklusive beställd utbildning och uppdragsutbildning) per område och fakultet 2014-2016 med prestationsgrad i procent inom parentes.

Skillnaderna i prestationsgrad mellan fakulteterna beror sannolikt till stor del på att andelen studenter som läser program respektive fristående kurser skiljer sig åt. Eftersom programstudenter tenderar att producera fler poäng än studenter som läser fristående kurser kommer fakulteter med många utbildningsprogram att ha en högre prestationsgrad. Med några få men viktiga undantag, till exempel lärarutbildningar, har dessutom utbildningsprogram som leder till yrkesexamen en ännu något högre prestationsgrad. Prestationsgraden är därför högst inom Juridiska fakulteten, där en stor del av studenterna läser på juristprogrammet.

Studenter som inte tar poäng

Av dem som var registrerade på kurser under höstterminen 2015 var det 1 811 helårsstudenter som inte tog några poäng under höstterminen 2015 och vårterminen 2016. I denna siffra ingår både studenter som aldrig examinerats och studenter som examinerats men inte har något godkänt resultat. Utresande utbytesstudenter ingår inte i underlaget.

Prestationer för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

För utbildning på grundnivå och avancerad nivå har följande mått tagits fram:

Kostnad per helårsstudent

Kostnad per helårsprestation

Dessa mått anges nedan totalt för lärosätet men också uppdelat per område och fakultet. Måtten anges per år under den sista fyraårsperioden.

Som framgår av tabellerna 5 och 6 nedan har kostnaderna per helårsstudent ökat vid samtliga fakulteter och per helårsprestation ökat på alla fakulteter utom den naturvetenskapliga.

Prestation: Kostnad per helårsstudent

Kostnaderna per helårsstudent har beräknats genom att den totala kostnaden för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, exklusive kostnader för uppdragsutbildning och bidragsfinansierad utbildning, har dividerats med det antal helårsstudenter som universitetet avräknar inom takbeloppet, dvs. i bilaga 1 samt antalet avgiftsfinansierade studenter.

Antalet helårsstudenter och helårsprestationer inkluderar således inte uppdragsutbildning och beställd utbildning.

Område/Fakultet	2016 Kr/HST	2015 Kr/HST	2014 Kr/HST	2013 Kr/HST
Humanvetenskapliga området	58 967	54 170	50 427	43 962
<i>Humanistiska fakulteten</i>	<i>57 490</i>	<i>52 474</i>	<i>46 943</i>	<i>39 844</i>
<i>Juridiska fakulteten</i>	<i>50 199</i>	<i>44 983</i>	<i>41 740</i>	<i>36 311</i>
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	<i>61 565</i>	<i>56 972</i>	<i>54 191</i>	<i>47 984</i>
Naturvetenskapliga området	99 500	86 548	85 486	75 347
Totalt	63 779	58 304	54 834	47 949

Tabell 5: Kostnad per helårsstudent per område och fakultet för åren 2013-2016.

Prestation: Kostnad per helårsprestation

Kostnaderna per helårsprestation har beräknats genom att den totala kostnaden för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, exklusive kostnader för uppdragsutbildning och bidragsfinansierad utbildning, har dividerats med det antal helårsprestationer som universitetet avräknar inom takbeloppet, dvs. i bilaga 1, samt avgiftsfinansierade studenter.

Område/Fakultet	2016 Kr/HPR	2015 Kr/HPR	2014 Kr/HPR	2013 Kr/HPR
Humanvetenskapliga området	75 824	69 437	65 480	57 813
<i>Humanistiska fakulteten</i>	81 211	74 446	69 037	58 330
<i>Juridiska fakulteten</i>	55 147	52 386	47 076	41 842
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	77 663	70 506	67 655	61 127
Naturvetenskapliga området	140 741	127 901	132 263	115 350
Totalt	82 907	76 025	72 670	64 207

Tabell 6: Kostnad per helårsprestation per område och fakultet för åren 2013-2016.

Examina

Det totala antalet examina vid universitetet har minskat med drygt 7 procent jämfört med 2015, från att tidigare ha varit ökande under ett antal år. Som en naturlig följd av Bologna-processen har under flera år antalet magisterexamina minskat medan master- och kandidatexamina ökat. För 2016 kan man konstatera att antal masterexamina fortsätter att öka med 10 procent jämfört med 2015, men att alla andra examenstyper går ner något. Tydligast är nedgången för magisterexamen och högskoleexamen.

En tänkbar delförklaring till det tidigare ökade antalet examina, men som i år planat ut, är de övergångsregler som gällde för de studenter som påbörjat sin utbildning före 1 juli 2007, och som fram till 30 juni 2015 kunde ta ut examen enligt gamla bestämmelser.

Könsfördelningen för antalet uttagna examina följer i stort könsfördelningen för antagna studenter, och ligger ganska stabilt över de senaste åren.

Examenstyp	2016	2015*	2014*
Masterexamen	857 (59)	779 (62)	701 (61)
Magisterexamen	236 (61)	525 (59)	552 (59)
Yrkesexamen**	2 340 (76)	2 526 (75)	2 519 (75)
Kandidatexamen	2 669 (64)	2 745 (63)	2 491 (64)
Högskoleexamen	5 (20)	20 (55)	21 (71)
Totalt	6 107 (68)	6 595 (67)	6 284 (67)

Tabell 7: Antalet avlagda examina under perioden 2014-2016 fördelat på examenstyp. Andel examina avlagda av kvinnor i procent inom parentes.

*Uppgifter gällande examina har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2015.

**Med yrkesexamen avses juris kandidatexamen/juristexamen, sjukhusfysikerexamen, socionomexamen, lärarexamen, civilekonomexamen, psykoterapeutexamen och psykologexamen.

Forskningsanknytning i utbildningen

Andelen disputerade lärare är det mått som vanligtvis används för att visa forskningsanknytningen i utbildning på grundnivå och avancerad nivå. I nedanstående tabell redovisas andelen disputerade lärare uppdelade per område och fakultet för år 2016 jämfört med 2015 och 2014.

Område/Fakultet	2016	2015	2014
Humanvetenskapliga området	83	82	82
<i>Humanistiska fakulteten</i>	79	80	81
<i>Juridiska fakulteten</i>	77	75	77
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	86	85	84
Naturvetenskapliga området	91	91	91
Totalt	85	85	84

Tabell 8: Andel disputerade lärare i procent av det totala antalet lärare 2014-2016 per område och fakultet.

Andelen disputerade lärare 2016 ligger i stort sett på samma nivå som tidigare år, och generellt sett är andelen disputerade lärare relativt hög vid Stockholms universitet. Särskilt hög är den inom det naturvetenskapliga området. På professionsinriktade utbildningar och/eller utbildningar med mycket praktiska moment, till exempel lärarutbildningarna, är icke disputerade lärare betydligt mer vanligt förekommande. Att institutioner som har sitt huvudsakliga uppdrag inom lärarutbildningarna har en lägre andel disputerade lärare är en tydlig avspiegling av detta.

Övrig utbildning

Utbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning

Samtliga lärosäten som tilldelas medel från denna anslagspost ska i årsredovisningarna redogöra för antalet sökande och antagna till utbildning som bedrivs enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning samt antalet helårsstudenter som har deltagit i utbildning enligt ovan uppdelat på antagningstermin.

Av årsredovisningarna ska även framgå utbildningens upplägg och de viktigaste erfarenheterna av satsningen. Medverkande lärosäten ska göra en uppskattning av kostnaderna för satsningen uppdelat på nedlagda kostnader för planering, antagning, validering, undervisning och verksamhetsförlagd utbildning.

Medverkande lärosäten ska så långt möjligt redovisa antalet studenter som har genomgått utbildningen med godkänt resultat, och antalet studenter som har avbrutit studierna under utbildningens gång och anledningen till detta.

Slutligen ska medverkande lärosäten redogöra för hur de arbetar med uppföljning av utbildningen och, om möjligt, resultatet av sådan uppföljning.

Kompletterande utbildning för jurister med utländsk bakgrund

Stockholms universitet har möjlighet att anordna en kompletterande utbildning (120 hp) för personer med avslutad utländsk juristutbildning. Syftet med kompletteringsutbildningen för utländska jurister är att underlätta att få anställning som jurist i Sverige, eftersom det visat sig vara svårt för denna grupp att etablera sig som jurister på den svenska arbetsmarknaden.

Institutionsstyrelsen vid Juridiska institutionen beslutade i september 2013 att denna utbildning skulle vara vilande med sista antagningsomgång hösten 2013. Under 2016 har därför inga nya studenter antagits till utbildningen. Nedan visas antalet sökande och antalet antagna vid utbildningen sedan 2007.

Antagningstermin	Antal sökande	Antal antagna
HT 2007	87	15
HT 2008	-	-
HT 2009	87	17
HT 2010	78	14
HT 2011	76	14
HT 2012	115	13
HT 2013	117	15
HT 2014	-	-
HT 2015	-	-
HT 2016	-	-

Tabell 9: Antal sökande och antagna till Kompletterande utbildning för jurister med utländsk bakgrund för åren 2007-2016.

Av de 15 studenter som antogs 2013 var fem studenter omregistrerade på någon kurs under vårterminen 2016 och två studenter under höstterminen 2016. Nio av studenterna har ansökt om examen, och ytterligare två är klara men har ännu ej ansökt om examen.

Sedan kompletteringsutbildningen för utländska jurister startade år 2007 har 64 studenter tagit ut en juristexamen, av totalt knappt 90 antagna. En student har meddelat studieavbrott utan att ange orsak.

Utbildningen består sedan höstterminen 2012 av följande kurser:

Termin 1 – Juridisk introduktionskurs (10,5 hp), Europarätt (7,5 hp) och Statsrätt (12 hp)

Termin 2 – Processrätt (19,5 hp) och Förvaltningsrätt (15 hp)

Termin 3 – Civilrätt C (10,5 hp) och Straffrätt (18 hp)

Termin 4 – Examensarbete (30 hp)

Därutöver erbjuds studenterna som har uppfyllt uppställda förkunskapskrav att välja ytterligare kurser på avancerad nivå inom ramen för Juridiska institutionens specialkursutbud på juristprogrammet.

Frånsett de senaste åren har utbildningen antagit runt 15 studenter per antagningsomgång. Flera av de sökande till utbildningen har svenska gymnasiebetyg och är upp-vuxna i Sverige, och en trolig orsak är att det delvis är studenter som inte haft tillräckligt höga betyg för att bli antagna till juristutbildning i Sverige, och därför valt att studera juridik utomlands. Av de studenter som antogs hösten 2013 hade 6 av 15 svenskt gymnasiebetyg, och hösten 2012 var motsvarande siffra 5 av 14. Om antagandet stämmer innebär det att delvis fel målgrupp antas till utbildningen.

En del studenter har haft svårigheter att på ett tillfredsställande sätt klara av studierna och detta beror i viss mån på bristande kunskaper i det svenska språket. Vid antagningen har språkravet varit godkänt i Svenska B på gymnasienivå men detta har dock visat sig vara ett mycket trubbigt instrument för att avgöra de språkliga förutsättningarna för att klara av utbildningen. Med anledning av det infördes vid antagningen 2011 ett obligatoriskt språktest för samtliga sökande. Språktestet är utformat av Institutionen för svenska och flerspråkighet. Dessutom har som ett frivilligt stöd en lärare engagerats i juridisk svenska för de studenter som redan är antagna på utbildningen. Man kan konstatera att studenterna av olika anledningar inte slutför sin utbildning inom utsatt tid.

Följande beräkning har gjorts av kostnader för kompletteringsutbildningen 2016:

Lönekostnader för anställda:	
Kursansvar, undervisning och examinationer	63 000 kr
Administration, 15 % av heltid	85 600 kr
Indirekta kostnader	
60 % av lönekostnader	89 200 kr
Summa totala kostnader	237 800 kr

Tabell 10: Särskilda kostnader för Kompletterande utbildning för jurister med utländsk bakgrund 2016.

Med jämna mellanrum görs en uppföljning av samtliga studerande på utbildningen. En mindre enkät gick under hösten 2012 ut till de studenter som tagit ut examen. En ny uppföljning påbörjades under november 2015 och sammanställdes under våren 2016.

Kompletterande utbildning för lärare med utländsk bakgrund*ULV nationellt*

Stockholms universitet samt universiteten i Göteborg, Umeå, Linköping, Örebro och högskolan i Malmö ska enligt regleringsbrev anordna kompletterande utbildning omfattande högst 120 högskolepoäng för personer med avslutad utländsk lärarutbildning. Stockholms universitet har det nationella samordningsansvaret för projektet.

Syftet med ULV-projektet (utländska lärares vidareutbildning) är att deltagarnas anställningsbarhet inom den svenska skolan/förskolan ska förbättras genom att de kompletterar till en svensk lärarexamen/lärlarlegitimation.

Nedan visas antalet sökande och antalet antagna till Kompletterande utbildning för lärare med utländsk bakgrund.

Antagningstermin	Antal sökande	Antal antagna
VT 2009	251	146
HT 2009	323	201
VT 2010	195	114
HT 2010	285	190
VT 2011	232	130
HT 2011	375	190
VT 2012	245	152
HT 2012	298	206
VT 2013	169	147
HT 2013	341	219
VT 2014	273	(totalt vt & ht) 433
HT 2014	370	
VT 2015	299	(totalt vt & ht) 438
HT 2015	471	
VT 2016	(totalt vt & ht) 922	(totalt vt & ht) 494
HT 2016		

Tabell 11: Antal sökande och antagna nationellt till Kompletterande utbildning för lärare med utländsk bakgrund 2009-2016.

Totalt har 922 personer med utländsk examen sökt till ULV-projektet under 2016, vilket är en markant ökning sedan 2015 då det var 770 sökande. De som inte kunnat antas till projektet har vanligtvis saknat avslutad utländsk lärarutbildning eller behörighetsgivande utbildning i svenska. Majoriteten av de som slutfört sin utbildning under 2016 har kompletterat mot en svensk lärarexamen. Några personer har kompletterat i enlighet med kompletteringshänvisning från Skolverket.

Skälen till avbrott är till största del studentens ekonomi och möjlighet till försörjning. Många personer har arbete inom förskola eller skola och har svårigheter att kombinera studier med arbete. Några studenter har gjort avbrott under studietiden på grund av att legitimation har erhållits.

	Vårtermin	Hösttermin
2009	140	174
2010	145	159
2011	146	164
2012	172	170
2013	166	198
2014	176	206
2015	192	204
2016	226	228

Tabell 12: Antal helårsstudenter nationellt 2009-2016.

Utbildningen bygger på deltagarnas tidigare utbildning och erfarenheter vilket ställer stora krav på lärosätena i fråga om antagning, validering, individuella studiegångar, studiestöd, etc. Utbildningens upplägg varierar utifrån antalet studenter som deltar i utbildningen. Vid lärosäten med många studenter som till exempel Stockholms universitet startar alla med en första gemensam kurs (se nedan) medan exempelvis Umeå universitet med få deltagare gör individuella lösningar inom befintligt kursutbud. Samtliga deltagare i projektet har individuella studiegångar.

Den akademiska studietraditionen i Sverige, framförallt lärarutbildningen, skiljer sig åt från många länders akademiska studietradition och kunskapssyn. De lärosäten som är delaktiga i ULV-projektet utvecklar kontinuerligt olika verksamheter för att möta studenternas olika behov i just detta avseende.

Lärarlegitimationsreformen är komplex och vägledning av såväl kompletterande studier mot en svensk lärarexamen eller komplettering enligt Skolverkets kompletteringsanvisning tar stort utrymme och kräver kvalificerad kompetens. Under 2016 behandlades 921 examina från olika tidsperioder och från ca 90 olika länder.

Den nationella ledningsgruppen för Utländska lärares vidareutbildning innefattar representant från Skolverket, de båda fackförbunden för lärare samt sedan 2014 en representant från Universitets- och högskolerådet. Ledningsgruppen träffas kontinuerligt och erfarenhetsutbytet med Skolverket och UHR är nödvändig för att säkerställa en likvärdig utbildning över landet.

Den nationella samordningen för ULV har under hösten påbörjat två enkätundersökningar för att följa upp hur arbetsmarknaden har varit för studenter som slutfört utbildningen samt avbrottsorsaker. Uppföljningen omfattar studerande som antagits till utbildningen under perioden HT10-VT16. Under VT17 kommer undersökningarna sammanställas och skickas till Utbildningsdepartementet. Uppföljningarna ger dock en fingervisning om att de studenter som slutfört utbildningen är attraktiva på arbetsmarknaden. 95 % av de som hittills har besvarat enkäten är anställda som lärare eller förskollärare, 4 % har en annan tjänst inom skolan eller förskolan och 1 % är arbetssökande. De allra flesta har en tillsvidareanställning och arbetar heltid.

ULV på Stockholms universitet

Stockholms universitet har som nämnts ovan samordningsansvaret för ULV-projektet. Stockholms universitet har också den största andelen ULV-studenter.

Nedan visas antalet sökande, antalet antagna och antalet som påbörjat Kompletterande utbildning för lärare med utländsk bakgrund.

Antagningstermin	Antal sökande	Antal antagna	Antal som påbörjat studier
VT 2009	158	109	90
HT 2009	180	131	100
VT 2010	113	80	69
HT 2010	157	113	102
VT 2011	164	116	78
HT 2011	228	158	114
VT 2012	159	114	85
HT 2012	185	144	122
VT 2013	133	105	77
HT 2013	193	129	90
VT 2014	209	135	101
HT 2014	214	122	103
VT 2015	198	118	105
HT 2015	251	135	95
VT 2016	241	141	118
HT 2016	261	136	118

Tabell 13: Antal sökande och antagna vid Stockholms universitet till Kompletterande utbildning för lärare med utländsk bakgrund 2009-2016.

	Vårtermin	Hösttermin
2009	83	97
2010	88	97
2011	93	106
2012	123	122
2013	116	139
2014	113	128
2015	119	118
2016	135	144

Tabell 14: Antal helårsstudenter vid Stockholms universitet 2009-2016

Samtliga deltagare börjar med kursen ”Att vara lärare i Sverige”. Under den inledande kursen erbjuds kvalificerad vägledning till samtliga studenter. Utgångspunkt för dessa samtal är studentens tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet, möjligheter till validering, önskemål om lärarexamen/lärarytelse i Sverige och de faktiska möjligheterna att nå dessa mål.

Samordning av utbildningen innebär att möjliggöra en så smidig och sammanhållen studiegång som möjligt för varje enskild student. Studiegångarna, totalt sett, spänner över universitetets alla fakulteter. I arbetet med att planera den kompletterande utbildningen för varje enskild student krävs samarbete med de andra lärosätena som ger kompletterande utbildning för utländska lärare samt fackhögskolor i Stockholmsregionen. Studieplansarbetet kräver kontinuerlig kommunikation och samarbete mellan ULV:s samordningsfunktion, institutioner och VFU-organisation på lärosätet.

De erfarenheter som redovisats nationellt (se ovan) gäller i hög grad också ULV-projektet vid Stockholms universitet. Studenterna inom den kompletterande utbildningen har ett annat modersmål än svenska och kommer från utbildningssystem med delvis andra traditioner än det svenska, både när det gäller studier på universitetsnivå som att erövra ett nytt undervisningsspråk och ett nytt skolsystem. Stockholms universitet erbjuder riktad språklig och akademisk vägledning parallellt med studierna för de studenter inom ULV som behöver öka sina färdigheter för att bättre klara av studier på akademisk nivå.

Under 2016 har problem uppmärksammats i introduktionsterminen för studenter inom ULV, bl a försämrade genomströmning, och ökat behov av språkstöd. Att behöriga studenter inte har kunskaper i svenska som ger förutsättningar att klara av studier på akademisk nivå är känt sedan många år tillbaka. Detta problem finns både inom reguljär utbildning och inom de kompletterande utbildningarna för utländska akademiker. Med bakgrund av språkanalysens resultat från föregående terminer har en språkstödande färdighetskurs för målgruppen utländska lärare utvecklats, *Språkintrödktion till akademiska studier för utländska lärare – ULV, 30 hp*. Kursen ges för första gången VT17.

Till och med december 2016 har 94 personer tagit ut examen och 13 personer avslutat studier enligt Skolverkets kompletteringshänvisning för att få lärarlegitimation.

De uppskattade kostnaderna för planering, antagning, validering, individuella studiegångar och uppföljning är 5,3 mnkr och kostnaderna för undervisning och verksamhetsförlagd utbildning är ca 15 mnkr.

Kompletterande utbildning för personer med utländsk socionomutbildning

Universitetet ska planera för och bygga upp kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk socionomutbildning. Utbildningen ska bedrivas enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. Universitetet ska också ansvara för att samordna arbetet med kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk socionomutbildning. I årsredovisningen ska redogöras för hur arbetet med att bygga upp utbildningen fortlöper.

Institutionen för socialt arbete arbetar för närvarande med att planera för och bygga upp kompletterande utbildning för personer med utländsk examen i socialt arbete eller motsvarande.

En kompletterande utbildning startade redan höstterminen 2016 men av ca 50 sökande var det endast ett fåtal behöriga och i slutändan påbörjade bara tre personer utbildningen. Eftersom det blev en så liten grupp har man löst undervisningen så att utbildningen genomförs parallellt med övriga studenter.

En utbildningsplan för en kompletterande utbildning i form av ett program om 120 hp håller på att utarbetas, och man planerar för ett första intag på programmet höstterminen 2017 för en mindre grupp studenter. Förhoppningen är att sedan kunna utvidga antagningen till vårterminen 2018 om tillräckligt många behöriga sökande finns.

Stockholms universitet ska även ansvara för att samordna arbetet med kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk socionomutbildning. Institutionen för socialt arbete har kontakt med berörda lärosäten inom landet och en diskussion förs löpande om hur utbildningen ska se ut. Ett samarbete sker kring framtagandet av utbildningsplan och tanken är att utbildningen ska vara likvärdig inom landet.

Särskilda åtaganden

Tolk- och översättarinstitutet

Vid Stockholms universitet finns Tolk- och översättarinstitutet (TÖI). I verksamheten ska ingå att erbjuda tolk- och översättningsutbildning och konferenstolkutbildning vid behov. Stockholms universitet ska i årsredovisningen redovisa antalet deltagare i dessa utbildningar.

Verksamhetsåret 2016 var antalet registrerade studenter vid TÖI totalt 247, varav 199 var kvinnor. Antal helårsstudenter uppgick till 110,5.

För att stärka rekryteringsunderlaget har den ordinarie tolkutbildningen omarbetats så att studenter under 2016 fått möjlighet att tolka till eller från svenska och vilket annat språk som helst – i analogi med översättarutbildningarna på grundnivån och detta har ökat antalet tolkstuderanter något. En omgång av den ettåriga konferenstolkutbildningen med språken engelska, tyska och franska påbörjades höstterminen 2016, den här gången som en inriktning inom det nya masterprogrammet i tolkning. Kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning, som ges i samarbete med Avdelningen för teckenspråk vid Institutionen för lingvistik, fortsatte under 2016 för första gången med tre kullar samtidigt. Programmet ges numera kontinuerligt från höstterminen 2016.

Kandidatprogrammet i språk och översättning, som ges i samarbete med humanistiska fakultetens språkinstitutioner, är det mest översökta programmet vid Humanistiska fakulteten och ges kontinuerligt. De flesta studenter på programmet har hittills valt att gå kandidatkursen i översättning i stället för i något av språken. Vid TÖI finns även översättningskurser motsvarande fyra terminers studier som fristående kurser, och söktrycket är högt även till dessa kurser.

På avancerad nivå finns masterprogrammet i översättning, med källspråken engelska, tyska, spanska och franska, sedan hösten med två kullar aktiva samtidigt. På höstterminen startade även det nya masterprogrammet i tolkning, där konferenstolkning utgör ett spår och tolkning i offentlig sektor ett annat. Programmet är tvåårigt med möjlighet till avgång med eller utan (för konferenstolkutbildningen) magisterexamen efter ett år. Vårterminen 2016 avslutade de sista studenterna det gamla masterprogrammet i översättningsvetenskap (öppet för både tolkning och översättning) sina studier.

Kurs	Registrerade studenter 2016	2016 HST	2015 HST	2014 HST
Översättarutbildningar	183	80,75	77	73,75
Konferenstolkutbildning	7	3,5	5,5	6
Teckenspråkstolkutbildning	21	10,5	12,5	11,5
Övrig tolkutbildning	36	15,75	8	10
Totalt	247	110,5	103	101,25

Tabell 15: Antal registrerade studenter och helårsstudenter vid TÖI:s utbildningar år 2016 med jämförelsetal för åren 2015 och 2014.

Utbildning i särskilda ämnen

Av årsredovisningen ska framgå antalet erbjudna platser, antalet sökande samt antalet helårsstudenter och helårsprestationer inom finska, lettiska, litauiska, portugisiska, strålningsbiologi och svenskt teckenspråk.

Stockholms universitet har under 2016 haft som särskilt åtagande att erbjuda utbildning i finska, lettiska, litauiska, portugisiska, strålningsbiologi och svenskt teckenspråk. Nedan redovisas antalet sökande.

Ämne	2016	2015	2014
Finska	355	304	374
Lettiska	42	101	77
Litauiska	51	81	56
Portugisiska	494	509	559
Strålningsbiologi	29	20	17
Svenskt teckenspråk	1 200	885	827

Tabell 16: Totalt antal sökande till utbildningar som ges enligt särskilt åtagande 2014-2016.

Universitetet erbjuder ett visst antal platser i dessa ämnen varje år. I de flesta fall antas dock alla behöriga sökande. Detta får till följd att antalet platser och antalet antagna kan skilja sig högst väsentligt. Inom svenskt teckenspråk finns en dryg handfull platser och studenter inkluderade i tabellerna inom projektet VAL (Vidareutbildning av lärare), som läser kurserna för att få lärarbehörighet. Dessa studenter finansieras dock av annat än anslagsmedel och är därför inte medräknade i tabell 18 med helårsstudenter och helårsprestationer nedan.

Ämne	2016	2015	2014
Finska	320	alla antas	110
Lettiska	66	alla antas	alla antas
Litauiska	76	alla antas	alla antas
Portugisiska	380	280	550
Strålningsbiologi	16	18	18
Svenskt teckenspråk	389	375	243

Tabell 17: Antal erbjudna platser på utbildningar som ges enligt särskilt åtagande 2014-2016.

Som framgår av tabellen nedan gällande antalet helårsstudenter och helårsprestationer är det inte några anmärkningsvärda förändringar jämfört med föregående år.

Ämne	2016		2015		2014	
	HST	HPR	HST	HPR	HST	HPR
Finska	40	23	47	27	61	29
Lettiska	5	6	5	3	7	4
Litauiska	12	10	6	4	9	5
Portugisiska	47	31	54	30	61	33
Strålningsbiologi	4	4	3	2	2	2
Svenskt teckenspråk	64	37	65	44	49	36

Tabell 18: Antal helårsstudenter och antal helårsprestationer på utbildningar som ges enligt särskilt åtagande 2014-2016.

Test i svenska för universitets- och högskolestudier

Av årsredovisningen ska framgå antalet deltagare i testet.

Stockholms universitet har regeringens uppdrag att ansvara för konstruktion, utveckling och samordning av det behörighetsgivande testet i svenska för universitetsstudier (Tisus). Testets målgrupp är studerande med utländsk gymnasieexamen som vill studera vid svenska universitet och högskolor.

Provet gavs den 10 maj och 1 november 2016 vid sex universitet och högskolor: Linköping, Lund, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala. Provet gavs även på 75 olika orter världen över. Antalet testtagare framgår av tabellen nedan.

	2016	2015	2014
Antal testdeltagare	1 146	977	987
<i>varav i</i>			
Stockholm	335	334	392
Linköping	117	58	55
Lund	137	127	118
Malmö	108	72	57
Umeå	44	38	40
Uppsala	112	75	63
Utlandet	293	273	262

Tabell 19: Antal testdeltagare i Tisus 2016 med jämförelsetal 2015 och 2014.

Antal testtagare har ökat om man jämför med föregående år, vilket kan ha sin förklaring i att Tisus även används som språkprov vid validering av yrkeslegitimation för bland annat hälso- och sjukvårdspersonal och lärare med utländsk yrkesexamen. Denna grupp uppskattas 2016 utgöra över 20 % av det totala antalet testtagare.

Stockholm är den provort som har flest deltagare och 2015 fattades beslutet att begränsa antalet testtagare som tar helprov till 160 per provtillfälle och utöver det endast ta emot testtagare med rest. Vid vårens prov 2016 var det fullt på *alla* provorter och inga fler testtagare kunde tas emot för första gången i Tisus historia.

En dryg fjärdedel av testtagarna (26 %) gjorde provet i utlandet. Flest testtagare hade följande orter: Aten (29), Berlin (15), London (14), Zürich (13), Beijing/Peking (11), Berkley (10) och Genève (10).

Nationella medel för studenter med funktionshinder¹

Av årsredovisningen ska framgå vilka åtgärder som vidtagits vid lärosätena för att förbättra situationen för studenterna ifråga och kostnaderna för de pedagogiska stödåtgärderna. Vidare ska framgå det kända antalet studenter med funktionshinder i studiesituationen med fördelning per funktionshinder och kön. Sammanställningen ska redovisas på nationell nivå.

Stockholms universitet har i uppdrag att samla in uppgifter om övriga lärosätens kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studenter med funktionshinder i studiesituationen och utifrån behov fördela de nationella medel som anvisas för detta ändamål.

¹ För statistik rörande studenter på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå som genom samordnaren beretts tillgång till lärosätens stödresurser budgetåret 2016 se bilaga 2.

De kostnadsuppgifter som universitetet samlar in avser endast personliga pedagogiska insatser i studiesituationen för enskilda studenter samt riktade pedagogiska insatser som erbjuds studenterna ifråga i grupp. Sammanställningen 2016 avser kostnader för utbildningstolkning, anteckningsstöd, mentor, mentorer med erfarenhet som handleder nya mentorer, enskild handledning respektive extra handledning, riktat språkstöd, viss studentassistans inom högskolan och vissa kostnader för litteratur som inte produceras av Myndigheten för tillgängliga medier. Dessutom inkluderas vissa kostnader för anpassad examination, en åtgärd som i allt högre grad inkluderas i den pedagogiska metodutvecklingen på institutionsnivå.

Under 2016 beräknas kostnaderna uppgå till 64 835 tkr². Av dessa kostnader avser utbildningstolkning (teckenspråk och en mindre andel skrivtolkning) 29 739 tkr, det vill säga 46 procent av de totala kostnaderna.³ Kostnaderna ska i första hand täckas genom att universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina avsätter 0,3 procent av sina anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Den lägre sammantagna kostnaden år 2016 jämfört med tidigare år kan delvis förklaras av att gruppen studenter med utbildningstolkning endast uppgick till 104 studenter. Den studentgruppen har under åren 2009-2015 utgjort 120-144 studenter per år.

De anvisade medlen för budgetåret 2016 uppgick till 33 874 tkr⁴, varav 23 272 tkr fördelades i januari, med kostnadsuppgifterna för 2014 som underlag. Vidare tilldelades Institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet 2 471 tkr⁵ för arbetet med digitalt svenskt teckenspråkslexikon i enlighet med propositionen *Den öppna högskolan* (2001/02:15). Under 2016 har det arbetet fokuserats på att lägga in ålderdomliga tecken som finns med i teckenspråkslexikon från 1916, samt utökad meningsexemplen för framför allt genuina tecken. Med genuina tecken menas tecken som är speciella för just teckenspråket och inte enkelt kan översättas till svenska. Det kan behövas längre förklaringar eller omskrivningar för att fånga kärnan i vad de betyder. Därför är exempelmeningarna särskilt viktiga för dessa tecken.

Universitetets kostnader för arbetet med det särskilda åtagandet rörande studenter med funktionshinder i studiesituationen, inklusive högskolegemensamma aktiviteter som härrör från åtagandet, uppgick till 1 578 tkr.

Jämfört med 2015 ökade antalet kända studenter med 7 procent.⁶ Här bör framhållas att i takt med att den generella tillgängligheten utvecklas vid universitet och högskolor minskar behovet av sårlosningar för enskilda studenter. Det innebär sannolikt att ett stigande antal studenter inte behöver efterfråga ytterligare hjälp hos en samordnare av pedagogiskt stöd.

Under 2016 bereddes 13 060 studenter⁷, varav 21 doktorander, tillgång till lärosätenas stödresurser genom kontakt med en samordnare av pedagogiskt stöd. I studentgruppen var 65 procent kvinnor, vilket i stort överensstämmer med studentpopulationen i övrigt.

Utvecklingen av Nationellt administrations- och informationssystem för samordnare, Nais, fortsatte under året i samarbete med Universitets- och högskolerådet. Vid årets början, när systemet gick i produktion, hade 21 lärosäten skrivit avtal med Universi-

² Jämfört med 67 573 tkr (2015) och 66 130 tkr (2014)

³ 53 % (2015) och 56 % (2014)

⁴ 33 418 tkr (2015) och 33 192 tkr (2014)

⁵ 2 377 tkr (2015) och 1 400 tkr (2014)

⁶ Ökningen till år 2015 var ca 10 % och till 2014 var den ca 12 %.

⁷ 12 220 studenter (2015) och 11 063 studenter (2014)

tets- och högskolerådet om att ansluta till Nais. Under året har sedan ytterligare 10 lärosäten anslutit. Det innebär att i stort sett alla lärosäten som vanligen har ett större antal studenter som ansöker om särskilt pedagogiskt stöd, har anslutit till Nais-systemet. Vid årsskiftet hade kostnaden för den fortsatta utvecklingen av systemet under 2016 uppgått till 3 133 tkr. Den sammanlagda kostnaden sedan projektstarten i mars 2015 uppgår därmed till 9 050 tkr. Utvecklingsprojektet i sin helhet beräknas vara klart i mars/april 2017.

Specialpedagogisk utbildning

Stockholms universitet ska medverka till att tillgodose behovet av pedagoger med inriktning mot undervisning av elever med synskada respektive elever med hörselskada. Av årsredovisningen ska framgå hur universitetet arbetat med detta uppdrag.

Arbetet med uppdraget bedrivs främst via Specialpedagogiska institutionen, som är en av de institutioner vid Stockholms universitet som tillhandahåller utbildning av pedagoger med inriktning mot elever med synnedsättning respektive elever med dövhet eller hörselskada. Andra medverkande institutioner vid Stockholms universitet gällande hörselområdet är Institutionen för lingvistik samt Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik (MND).

Redovisning avseende utveckling inom hörselområdet

På Specialpedagogiska institutionen startade höstterminen 2016 kursen *Dövhet och hörselnedsättning 1*, 7,5hp. Kursen vänder sig till personer som i olika roller möter barn och ungdomar eller vuxna personer med dövhet respektive hörselskada och ger grundläggande kunskaper om livssituationen för personer med dövhet eller hörselnedsättning i ett historiskt och nutida perspektiv.

De elva studenter som hösten 2015 började på *Speciallärarprogrammet med specialisering mot dövhet och hörselskada* höstterminen läser under läsåret 2016/17 kursen *Speciallärarens yrkesspecifika kompetenser med specialisering mot dövhet och hörselskada*, 30 hp, inom ramen för programmet. Kursen syftar till att studenten ur ett specialpedagogiskt perspektiv ska utveckla en fördjupad didaktisk kompetens i att stödja lärande hos elever med dövhet eller hörselskada i olika lärmiljöer. Studenterna erbjuds bland annat besök på specialskolor och hörselklasser inom Norden för att de ska få fler erfarenheter av undervisnings- och lärandemiljöer än vad som erbjuds inom Sverige. Studenterna beräknas vara klara med sin utbildning vårterminen 2018.

Höstterminen 2016 startade även sex studenter kurs 1 i *Speciallärarutbildning med specialisering mot dövhet eller hörselskada*, 90 hp, inom ramen för Lärarlyftet II. Dessvärre verkar det som att kommande programstart i januari 2017, kommer att ställas in av Skolverket på grund av för få sökande.

Institutionen för lingvistik ger kursen *Fortbildningskurs i teckenspråk för lärare*, som är en uppdragsutbildning om 30 hp. Kursen har tagits fram på uppdrag av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och vänder sig till anställda vid specialskolan. Även andra kurser i teckenspråk inom institutionens utbud bidrar till uppdraget att tillgodose behovet av pedagoger, eftersom de i kombination med pedagogiska och didaktiska kurser kan användas i en lärarutbildning.

På Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik har arbetet under året huvudsakligen bestått i ett projekt i samarbete med Specialpedagogiska

skolmyndigheten (SPSM) med syfte att utveckla den teckenspråkiga tvåspråkiga undervisningen i matematik och naturvetenskapliga ämnen.

På institutionen lades under 2015 avhandlingen *Tecken av betydelse. En studie om dialog i ett multimodalt, teckenspråkigt tvåspråkigt NO-klassrum* fram. Studien visade bland annat vikten av att eleverna får möjlighet att utveckla både sina ämneskunskaper och sitt ämnesspråk genom att resonera med varandra, och att lärarna här har en viktig roll i klassrumsdialogen. Projektet ihop med SPSM kan sägas ha syftet att vidareutveckla kunskaper från avhandlingen och andra studier inom samma område. Fokus i projektet Utveckling av teckenspråkig NO- och Matematikundervisning – på kort och lång sikt är att utveckla det dialogiska lärandet i klassrummet. Inriktningen är att den teckenspråkiga tvåspråkiga undervisningen i specialskolan i allt större utsträckning ska baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, och att erfarenheterna ska delas kollegialt samt i lärarutbildningen. Dokumentation av utvecklingsarbete blir således en avgörande faktor för inriktningen.

Projektet avslutades den 31 december 2016 med en rapport. Rapporten, som kommer att vara gemensam för SU och SPSM, är främst tänkt att användas till lärarnas kompetensutveckling men även till skolledningen och framtida lärarutbildning. Det är tänkt att den vetenskapliga delen av projektet ska fortsätta under år 2017 samtidigt som diskussionen kring framtida behov av lärarnas kompetensutveckling och lärarutbildning ska intensifieras.

Redovisning avseende utveckling inom synområdet

Specialpedagogiska institutionen har två olika utbildningar inom synområdet: ett inom lärarutbildningen - *Speciallärarprogrammet med specialisering mot synnedsättning* - och ett program på avancerad nivå - *Masterprogram i specialpedagogik inriktning synpedagogik och synpedagogiskt arbete*.

I Speciallärarprogrammet med specialisering synnedsättning slutexaminerades fyra studenter under vårterminen 2016. Ingen antagning har gjorts sedan hösten 2014 på grund av för få sökande. I Sverige ges denna utbildning endast vid Specialpedagogiska institutionen.

Institutionen har i under hösten emottagit offertförfrågan från Skolverket angående *Speciallärarutbildning med specialisering mot synnedsättning*, 90 hp, inom ramen för Lärarlyftet II med planerad start i september 2017.

Specialpedagogiska institutionen ger sedan höstterminen 2012 *Masterprogram i specialpedagogik med inriktning mot synpedagogik* (90 hp) inom ramen för ett samarbete med Norges tekniska och naturvetenskapliga universitet (NTNU) i Trondheim. På grund av personalsituationen vid institutionen har inga nya antagningar skett under 2016. Dock fortsätter kurser att bedrivas för studenterna som är antagna till programmet, så att de kan fullfölja sin programutbildning.

Studieavgifter för tredjelandsstudenter

I årsredovisningen ska den studieavgiftsfinansierade verksamhetens omfattning redovisas. Årsredovisningen ska även innehålla en redogörelse för den studieavgiftsfinansierade verksamhetens eventuella påverkan på lärosätets övriga verksamhet. Universitetet ska redovisa antalet tredjelandsstudenter som har deltagit i utbildning inom utbytesavtal och de eventuella förändringar som har skett i denna verksamhet. Vidare ska universitetet redovisa hur samarbetet med Migrationsverket har fungerat. Universitetet ska även redovisa antalet avgiftsskyl-

diga studenter som har antagits genom separat antagning samt hur den studieavgiftsfinansierade verksamheten har påverkats av detta.

Till vårterminen 2016 antogs 54 avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter till 86 fristående kurser. Därutöver antogs två studenter till kandidatprogram och fyra till masterprogram.

Detta resulterade i att tio nyantagna studenter betalade studieavgift, varav två studenter för masterprogram och åtta studenter för nio fristående kurser av varierande omfattning.

Till detta tillkom sex nya avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter som antagits och betalat till andra svenska lärosäten med vilka Stockholms universitet har gemensamma program: Masterprogram i hälsoinformatik (två studenter), Masterprogram i genetisk och molekylär växtbiologi (tre studenter) samt Masterprogram i molekylära tekniker inom livsvetenskaperna (en student). Av de 16 nyantagna studieavgiftsskyldiga tredjelandsstudenterna vårterminen 2016 som betalat var två registrerade vid Humanistiska fakulteten, åtta vid Samhällsvetenskapliga fakulteten och sex vid Naturvetenskapliga fakulteten.

Höstterminen 2016 antogs 350 avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter till masterprogram i den internationella antagningsomgången, av vilka 97 har betalat och registrerats. Av dessa 97 är det 42 som har stipendium (14 från UHR, 23 från SI, 1 från Stiftelsen Kungstenen samt 4 studenter som hade stipendium finansierat av 4 olika advokatbyråer för program vid Juridiska institutionen).

30 avgiftsskyldiga masterstudenter antogs i den nationella antagningsomgången och av dessa har sju betalat och registrerats. Det totala antalet avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter som registrerats på helt masterprogram är således 104.

Totalt antogs tolv studenter till kandidatprogram i de två antagningsomgångarna och fem av dessa har betalat och registrerats. Vidare antogs 69 avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter till 105 enstaka kurser. Av dessa har två studenter betalat och registrerats på tre enstaka kurser.

Till detta tillkommer fyra nya avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter som antagits och betalat till Karolinska institutet för de kurser de läser vid Stockholms universitet inom gemensamt Masterprogram i hälsoinformatik, samt åtta studenter som kommer genom särskilt avtal mellan Institutionen för biokemi och biofysik och studenternas hemuniversitet, Jilin University, som betalar för en termins studier på masternivå.

Antalet nyantagna studenter är något lägre för 2016 än för 2015, men högre än det var 2014. Räknar man in även dem som antagits ett tidigare år och fortsätter läsa vid universitetet så är dock det totala antalet tredjelandsstudenter högre 2016 än tidigare år.

De antagna avgiftsskyldiga tredjelandsstudenterna vårterminen 2016 hade examen eller gymnasieutbildning från fler än 20 olika länder, men de som betalade och påbörjade studierna hade examen eller gymnasieutbildning från endast fem identifierbara länder, alla med färre än fyra studenter.

De antagna avgiftsskyldiga tredjelandsstudenterna höstterminen 2016 hade examen eller gymnasieutbildning från över 60 identifierbara länder, men de som betalade och påbörjade sina studier hade examen eller gymnasieutbildning från 34 identifierbara länder. Liksom tidigare år hade flest examen/gymnasieutbildning från Kina (31), följt av USA (9), Bangladesh och Indien (8 vardera), Pakistan och Ryssland (5 vardera), samt Colombia, Kanada och Turkiet (4 vardera). Studenter med examen eller gymnasieutbildning från dessa nio länder utgjorde 63% av de avgiftsskyldiga studenterna

som påbörjade sina studier hösten 2016. Betalande tredjelandsstudenter som påbörjade sina studier höstterminen 2016 med examen/gymnasieutbildning från andra länder än dessa var alla färre än fyra.

Studenter med examen/gymnasieutbildning från Kina har utgjort den största gruppen avgiftsskyldiga studenter sedan studieavgifternas införande höstterminen 2011 och det är också det land dit rekryteringsresor gjorts varje år sedan 2011. Sedan 2013 har antalet kinesiska studenter under höstterminerna varit mer än 50, med en topp 2015 då universitetet hade 72 betalande kinesiska studenter.

Tolv avgiftsskyldiga tredjelandsstudenter (elva master och en fristående kurs) har höstterminen 2016 betalat men sedan begärt återbetalning. Orsaker har varit avslag på ansökan om uppehållstillstånd, sjukdom, beviljat anstånd med studier och ändrade planer som meddelats innan terminen startat. Dessa studenter finns inte med i de siffror som redovisats ovan.

Samarbetet med Migrationsverket

Hösten 2015 ordnade Migrationsverket ett möte med syfte att förbättra informationsöverföringen mellan dem och lärosätena. Hösten 2016 gjordes en uppföljning. För kommunikationen rörande studieavgiftsskyldiga tredjelandsstudenter har informationsöverföringen och samarbetet förbättrats avsevärt under det gångna året. Den funktionsmailadress som Stockholms universitet hänvisats att skicka förfrågningar till har i de flesta fall gett snabb respons. Likaså har det varit lättare att nå ansvariga personer via telefon. Intrycket har varit att enskilda ärenden har följts upp med större noggrannhet och det har varit lättare att föra en dialog med Migrationsverkets handläggare. I slutet av året har det dock framkommit att studenter som har ansökt om förlängning av uppehållstillstånd har stött på problem och i början av december har flera studenter meddelat universitetet att de ännu inte fått besked från Migrationsverket.

Separat antagning

Möjligheten att använda separat antagning för studieavgiftsskyldiga studenter har ännu inte utnyttjats.

Tredjelandsstudenter som har deltagit i utbildning inom ett utbytesavtal

Stockholms universitet fortsätter att arbeta för ett ökat internationellt utbyte. Det finns ett stort intresse bland studenter i andra delar av världen att komma till Stockholms universitet och under 2016 har antalet inresande utbytesstudenter från tredjeland ökat med 9 procent jämfört med 2015. Under 2016 har 374 utbytesstudenter deltagit i utbildning vid Stockholms universitet, att jämföras med 342 studenter år 2015 och 326 studenter 2014.

Studenterna kom främst från Kina (106), USA (61), Australien (39), Kanada (37), Singapore (32), Japan (24), Ryssland (15), Taiwan (13), Sydkorea (12) och från övriga länder färre än 10. En ökning har skett av inresande utbytesstudenter från Australien (+19), USA (+15), Kina (+3) och Taiwan (+3) medan det har skett en minskning av studenter från Kanada (-6) och Singapore (-8). Studenterna har kommit till universitetet både genom centrala utbytesavtal, mobilitetsprogrammet north2north och institutionsavtal.

Dimensionering av lärarutbildning

Universitetet ska planera för dimensioneringen av olika inriktningar och ämneskombinationer inom lärarutbildningen så att den svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens nationella och regionala behov. Överväganden och åtgärder som har gjorts för att informera och vägleda studenterna i detta val ska redovisas i årsredovisningen.

Dimensionering av lärarutbildning är en uppgift som kräver mycket omsorg, och det är uppenbart att studenters efterfrågan och arbetsmarknadens behov inte alltid stämmer överens. Inom de naturvetenskapliga ämnena är arbetsmarknadens behov betydligt större än studenternas efterfrågan, medan det motsatta förhållandet gäller för till exempel undervisningsämnena historia och religionskunskap. För forskollärarytbildningen är såväl arbetsmarknadens behov som studenternas efterfrågan omfattande, men där har universitetets resurser främst i form av lokaler och i viss mån också lärarutbildare fortfarande svårt att svara upp mot efterfrågan i önskvärd takt.

Inom lärarutbildningen med inriktning mot matematik, naturvetenskapliga ämnen och teknik råder det fortfarande allvarlig brist på studenter, och situationen är likartad över hela landet. Denna brist på studenter kommer att få allvarliga konsekvenser för skolors möjlighet att rekrytera behöriga lärare inom dessa ämnen. För att råda bot på denna brist arbetar den naturvetenskapliga fakulteten med olika former av informations- och rekryteringsinsatser, såväl generella rekryteringsåtgärder som specifikt riktad annonsering.

När det gäller ämneslärarutbildningen med naturvetenskapliga ämneskombinationer, som startade höstterminen 2011, är den organiserad så att studenterna under de första tre åren bedriver ämnesstudier i matematik och/eller naturvetenskapliga ämnen. Därefter läser studenterna två år med kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan, ämnesdidaktik, verksamhetsförlagd utbildning och ett självständigt arbete. Denna organisation av utbildningen gör möjligt att bedriva ämneslärarutbildning inom de naturvetenskapliga ämnena trots att antalet studenter är litet, men öppnar även möjligheter att locka studenter som bedriver ämnesstudier till lärarutbildningen. Denna organisation medför också att studenterna förutom ämneslärarexamen kan ansöka om generell examen både i ett ämne/huvudområde (kandidatexamen) och i ämnesdidaktik (masterexamen), vilket kan ha en positiv inverkan vid rekrytering av studenter.

En viktig kommunikationskanal för befintliga, blivande och potentiella studenter är Stockholms universitets sajt "Lärarutbildningsportalen". Under året har Stockholms universitets genom systematiskt arbete ökat antal besökare till Lärarutbildningsportalen med 36 procent från förra året. Särskilt stort har intresset varit för Utländska lärares vidareutbildning (ULV). Stockholms universitet arbetar också för närvarande med att utveckla nya strategier och övergripande mål för att ytterligare stärka kommunikationen kring lärarutbildningarna.

Informationsspridning och vägledning till studenter och blivande studenter vid lärarutbildningarna sker via olika informationsaktiviteter som till exempel Öppet hus, Sacomässan, och skolbesök, liksom i den reguljära mottagningsverksamheten genom besök, telefon, mejl och webb, såväl på central nivå som ute på institutionerna.

Till lärarutbildningarna kan också räknas vidareutbildningar som Speciallärarprogrammet och Specialpedagogprogrammet. Även här är arbetsmarknadens behov, framförallt på några års sikt, stort. Att ge såväl framtida som nuvarande lärarstudenter ökad kunskap om och intresse för dessa vidareutbildningar är därför viktigt. Utöver att informera studenter på de övriga lärarytprogrammen om möjligheten att läsa dessa program har Specialpedagogiska institutionen varje år också arrangerat Speci-

alpedagogikens dag, där temat för 2016 var "Nyanlända", och deltagit på mässan Skolforum med en egen monter.

Höjda ersättningsbelopp för vissa utbildningsområden

Den särskilda höjning av ersättningsbeloppen för utbildningsområdena humaniora, teologi, juridik, samhällsvetenskap, undervisning och verksamhetsförlagd utbildning som har redovisats i budgetpropositionen för 2016 ska användas för kvalitetsförstärkande åtgärder. Medlen avsatta för humaniora, teologi, juridik och samhällsvetenskap ska i första hand användas för att öka andelen lärarledd tid på utbildningar inom dessa områden. Universitet och högskolor ska i årsredovisningen redovisa och analysera hur de höjda ersättningsbeloppen har bidragit till högre kvalitet inom berörda utbildningar.

De höjda ersättningsnivåerna för 2016, i förening med de tidigare höjningarna, motverkar att ersättningen urholkas för utbildningarna inom det humanvetenskapliga området. Sammantaget har dessa höjningar varit helt nödvändiga för att kunna bibehålla kvaliteten på utbildningarna när studentpopulationen blir alltmer heterogen, och andelen studenter med särskilda behov tycks öka.

Universitetet kan konstatera att undervisningens omfattning ökat inom det humanvetenskapliga området, både vad gäller föreläsningar och seminarieverksamhet, i synnerhet det sistnämnda. Ökade resurser har möjliggjort en utökning av seminarieundervisning i mindre grupper istället för traditionell undervisning i föreläsningsform. Utöver detta har man inom området satsat resurser på att utöka återkopplingen på inlämnade skriftliga uppgifter till studenterna. Även andra former av undervisning än traditionell sådan har kunnat utökas och utvecklas i ämnen där det är tillämpligt, exempelvis studiebesök, exkursioner och undervisning i fält. Vidare finns inom området satsningar på stödlektioner, som gynnar studieovana studenter och studenter med behov av särskilt stöd.

Vad gäller kurser som innehåller examensarbeten har ökade ersättningsbelopp möjliggjort ökad handledningstid. Extra resurser till handledning har i sin tur gjort att tid har kunnat avsättas för att utveckla processerna för opposition och betygssättning.

Ökad kontakttid och bättre möjligheter att ge feedback på skriftliga uppgifter på grundkurserna förbättrar studenternas förutsättningar att komma bättre förberedda till högre nivåer och examensgivande kurser. Ökad handledningstid och extra satsningar på examensarbetena leder sannolikt till förbättrad kvalitet på examensarbeten inom området.

Inom det naturvetenskapliga området har VFU-verksamheten förstärkts med nya medarbetare. Dels genom höjd kompetens på VFU-ansvarigfunktion, dels genom anställning av fler adjungerade lärare. De senare har huvuddelen av sin verksamhet i skolan och bidrar till att stärka kopplingen mellan VFU och de campusförlagda delarna av lärarutbildningarna.

Under året har även ett forskningsprojekt om trepartssamtal i VFU initierats och genomförts i samarbete med Tumba gymnasium.

Utökat antal programnybörjare

Antalet programnybörjare ska vid Stockholms universitet öka på Förskolläraryrkeprogrammet, KPU, Grundläraryrkeprogrammet med inriktning mot F-3 samt Specialläraryrke- och specialpedagogutbildning. Utbyggnaden ska genomföras under 2015 och 2016 och ska redovisas i årsredovisningen.

Stockholms universitet har fått i uppdrag att bygga ut lärarutbildningarna under år 2015 och 2016. Universitetet har under 2015 och 2016 beslutat att öronmärka takbeloppet till utbildningsuppdraget inom lärarutbildningarna för att säkra både den påbörjade utbyggnaden som rektor fattat beslut om 2015-03-12 samt det utbildningsuppdrag som regeringen aviserat. Ökningen av takbeloppet har fördelats till de båda områdesnämnderna på basis av utbildningsuppdraget. Områdesnämnderna har i sin tur fördelat takbelopp vidare till de involverade institutionerna som bedriver utbildning inom ramen för de olika programmen.

Förskolläraryrkeprogrammet skulle byggas ut med 60 platser under åren 2015 och 2016. Förskolläraryrkeprogrammet påbörjade dock en utbyggnad redan år 2013 och 2014 utan att extra medel tillfördes universitetet, men utbyggnaden visade sig svår att upprätthålla. Inför verksamhetsåret 2015 beslutades därför om en återgång till 2012 års nivå och planeringstalet sattes till 300 studenter. Därtill tillfördes 60 nya platser, enligt regeringsuppdraget, vilket resulterade i ett slutgiltigt planeringstal på 360 studenter efter utbyggnad. Det återspeglas i statistiken där ingen tydlig uppgång ses för de senaste två åren, men däremot är utbyggnaden tydlig i relation till verksamhetsåret 2012.

Enligt regeringsuppdraget ska Grundläraryrkeprogrammet med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 byggas ut med 50 platser. Planeringstalen har ökat från 180 studenter till 270 studenter per år vilket återspeglas i hur många som påbörjar utbildningen vid kursstart.

Den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) skulle enligt uppdraget byggas ut med 40 platser för hela Stockholms universitet. Hösten 2016 antogs enligt UHR 126 studenter vid Stockholms universitet vilket är en ökning i jämförelse med höstterminen 2014. Programmet hade under år 2015 ett lågt antal sökande inom det humanvetenskapliga området. Inför höstterminen 2016 har området emellertid reviderat utbildningsplanen så att det nu är möjligt att avlägga ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 samtidigt som det är möjligt för studenter att avlägga ämneslärarexamen i ett ämne. De förändrade förkunskapskraven har lett till ett ökat antal sökande. Inom det humanvetenskapliga området har 66 studenter antagits 2016 i jämförelse med 22 studenter antagna höstterminen 2013. Till det ska läggas att det inom det naturvetenskapliga området har skett en ökning med 30 platser under 2015 och 2016.

Specialläraryrke- och specialpedagogprogrammen skulle byggas ut med 40 platser enligt regeringsuppdraget. Programmen har ökat i enlighet med efterfrågad utbyggnad. Planeringstalen har ökat från drygt 105 år 2014 till 216 år 2016. Året 2014 antogs enligt UHR knappt 270 studenter i jämförelse med cirka 320 åren 2015 och 2016.

Universitetet ska i årsredovisningen även redovisa uppgifter om antalet programnybörjare, antalet helårsstudenter samt antalet examinerade de senaste tre åren på utbildningar som leder till följande examina:

- Förskolläraryrkeexamen
- Grundläraryrkeexamen (inriktning förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3)
- Ämnesläraryrkeexamen som avläggs efter kompletterande pedagogisk utbildning
- Specialläraryrkeexamen och specialpedagogexamen

Redovisning återfinns i tabellerna nedan.

	2016			2015			2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Förskollärarexamen	331	33	364	338	27	365	358	36	394
Grundlärarexamen (F, 1-3)	446	139	585	458	105	463	368	113	481
Ämneslärarexamen - KPU	56	60	116	37	38	75	18	25	43
Speciallärarexamen	140	19	159	133	8	141	140	13	153
Specialpedagogexamen	89	8	97	102	5	107	100	12	112

Tabell 20: Totalt antal programnybörjare till utbildningar som leder till vissa examina 2014-2016.

	2016		2015		2014	
	HST	HPR	HST	HPR	HST	HPR
Förskollärarexamen	947	895	928	888	785	704
Grundlärarexamen (F, 1-3)	1388	1244	1233	1107	899	796
Ämneslärarexamen - KPU	119	101	67	59	45	44
Speciallärarexamen	194	165	165	132	165	132
Specialpedagogexamen	152	134	122	114	122	115

Tabell 21: Totalt antal helårsstudenter och helårsprestationer (antalet examinerade) för utbildningar som leder till vissa examina 2014-2016.

Läroutbildning i minoritetsspråk

I årsredovisningen ska universitetet redogöra för hur arbetet med att bygga upp och utveckla ämnesläroutbildningen i finska fortlöper.

Under 2016 har Stockholms universitet fortsatt att ge utbildning för ämneslärare i finska på två sätt, dels inom ämnesläroprogrammet med inriktning åk 7-9, finska som modersmål och dels inom fristående kurser som särskilt riktar sig till modersmålslärare i finska som vill fortbilda sig eller få utökad behörighet i finska.

Som ett led i det långsiktiga uppbyggande av ämnesläroutbildningen i finska som modersmål har flera nya fristående kurser tagits fram under året. Det finns å ena sidan en minoritetspolitisk grund för att universitetet ska skapa nya kurser för att tillfredsställa de önskemål som kommer från det sverigefinska samhällslivet, inte minst från skolvärlden, och samtidigt bredda rekryteringen av nya studenter. Å andra sidan finns det ett ökat tryck att tillhandahålla insikter och forskningserfarenhet inom nya kunskapsområden - dit bland annat didaktisk forskning om finskan i Sverige kan räknas - och utveckla en dialog med avnämarna för utbildningarna.

Genom att en ny lagstiftning från och med 1 juli 2015 också ger familjer med finsk bakgrund (eller annan nationell minoritetsbakgrund) rätten att begära undervisning i modersmålet, däribland finska, har Skolverket skapat nya kursplaner för grundskolan och grundsärskolan, liksom nya läromedel för samtliga nationella minoritetsspråk. Stockholms universitet har aktivt deltagit i detta arbete. Under denna process har det framkommit från skolrepresentanter och lärare i fortbildning, att behovet av att ge

kurser inom flera områden är akut. Det gäller exempelvis kurser i nutida finsk litteratur och litteraturvetenskap och kurser om sverigefinnarnas historia, språk och kultur då kursplanens centrala innehåll synliggör sverigefinsk kultur och historia specifikt. Genom att diskutera internt, följa den språk- och kulturpolitiska debatten om behoven av nya kursområden för finska, samt föra en dialog med sverigefinska representanter för utbildnings- och kulturliv, har följande fristående kurser tagits fram: *Finska, Sverigefinnarnas kultur och historia* (7,5 hp), *Finska, Finsk nutidslitteratur och -kultur i fokus* (7,5 hp) och *Finska, Det litterära Finland*, (7,5 hp), för såväl yrkesverksamma som blivande modersmållärare i finska.

Vidare har behovet av att ha kurser i skriftlig färdighet för studenter med finska som modersmål i Sverige blivit allt större i takt med att modersmålsundervisningen i skolorna minskat under det senaste decenniet. Detta har skett parallellt med att man allt bättre förstår litteracitetens betydelse för inläring och språkbevarande. Det är få elever som får undervisning i finska generellt och alldeles för få som utvecklar en högre förmåga att använda sig av finska i skrift i olika funktioner, vilket leder till att kunskaperna och färdigheterna i framförallt skriftliga genrer blivit lidande. Forskningen och undervisningen om genrer har också utvecklats betydligt under senare år, vilket verksamma lärare inte fått fortbildning i. Då det dessutom är mycket få elever som läser finska på gymnasiet, som ska ge basen för högre studier, är de nya kurserna *Finska, Skriftlig färdighet I* (7,5 hp) och *Finska, Skriftlig färdighet II* (7,5 hp) av stor vikt om man i fortsättningen vill få finstalande studenter födda i Sverige att söka till universitetets kurser för modersmållärare. Kursen kan också hjälpa verksamma lärare att se hur man mer effektivt kan undervisa om olika texttyper karaktäristiska drag.

VFU-skolor

Stockholms universitet har erhållit medel att användas för försöksverksamhet med särskilt utvalda skolor för verksamhetsförlagd utbildning, s.k. VFU-skolor, i syfte att höja kvaliteten i lärar- och förskollärarytbildningarnas verksamhetsförlagda utbildningsdel. Universitetet ska i årsredovisningen redogöra för verksamheten och viktigare erfarenheter av densamma.

Projektet har pågått sedan 2012. Under 2016 har projektets utökats och omfattar nu 21 övningsskolor, varav 6 förskoleenheter, 10 grundskolor och 5 gymnasieskolor, och totalt drygt 800 studenter.

Det övergripande målet är att höja kvaliteten i lärarutbildningarna och stärka studenternas professionsutveckling genom ett närmare samarbete mellan universitetet och övningsskolorna. För att möjliggöra detta har universitetet tillsatt ämnesdidaktiker som särskilt utvalda VFU-lärare som är på plats på skolorna ca 10-20 % av en heltid. Deltagande kommuner bidrar med ca 20 % av en heltid för en VFU-ansvarig lärare på respektive förskola/skola.

Ett av kännetecknen för projektet är att man försöker placera många studenter på samma förskola eller skola, och ett resultat av detta är att samtliga medverkande skolor bekräftar att detta lett till att VFU-verksamheten blivit mer synliggjord. Att ta emot många studenter ställer krav på organisation, förberedelse och framförhållning, men ses som positivt för skolans utveckling. Det ökade synliggörandet och de högre kraven har också lett till en ökad grad av samtal mellan lärarna gällande pedagogik, ämnesdidaktik och att bedöma lärarkunskap i verksamhetsförlagd utbildning. Mottagandet av studenterna har blivit hela verksamhetens angelägenhet, och inte bara handledarnas ansvar.

Eftersom projektet är tidsbegränsat till utgången av 2017 blir den stora utmaningen under året som kommer att utveckla och implementera en eller flera VFU-modeller som möjliggör en övergång i reguljär verksamhet. Stockholms universitet har därför under hösten 2016 tillsatt en utredning som syftar till att ge förslag på framtida modell-/er. Målsättningen är att garantera att samtliga lärarstudenter erbjuds en VFU som drar nytta av de goda erfarenheter som gjorts inom projektet.

Forskning och utbildning på forskarnivå

Omfattning av utbildning på forskarnivå

Nyantagning

Under år 2016 antogs 272 studenter till utbildning på forskarnivå vid Stockholms universitet, vilket är högre än de senaste åren. De nyantagna forskarstuderandes fördelning på områden och fakulteter framgår av nedanstående tabell. Andelen kvinnor har i flera år legat kring 50 procent, och något högre inom det humanvetenskapliga området än inom det naturvetenskapliga.

Område/Fakultet	2016	2015	2014
Humanvetenskapliga området	143 (55)	112 (55)	131 (50)
<i>Humanistiska fakulteten</i>	<i>51 (55)</i>	<i>32 (63)</i>	<i>37 (51)</i>
<i>Juridiska fakulteten</i>	<i>12 (50)</i>	<i>7 (71)</i>	<i>7 (43)</i>
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	<i>80 (56)</i>	<i>73 (51)</i>	<i>87 (51)</i>
Naturvetenskapliga området	129 (43)	129 (41)	144 (42)
Totalt	272 (49)	241 (48)	275 (46)

Tabell 22: Antal nyantagna till utbildning på forskarnivå 2014-2016 fördelat på område och fakultet. Andelen kvinnor anges inom parentes i procent av antalet nyantagna per år och område/fakultet.

Genomsnittlig nettostudietid

I tabellen nedan redovisas genomsnittlig nettostudietid för doktorsexamen och licentiatexamen fördelat på fakulteter för år 2016 jämfört med åren 2015 och 2014.

Fakultet	2016	2015	2014
Humanistiska fakulteten			
Doktorsexamina	5,0	4,2	5,2
Licentiatexamina	-	2,7	3,1
Juridiska fakulteten			
Doktorsexamina	5,5	5,1	8,3
Licentiatexamina	-	-	-
Samhällsvetenskapliga fakulteten			
Doktorsexamina	4,5	4,5	4,6
Licentiatexamina	3,2	3,3	3,0
Naturvetenskapliga fakulteten			
Doktorsexamina	4,1	4,2	3,9
Licentiatexamina	3,5	3,4	3,1
Totalt Stockholms universitet			
Doktorsexamen	4,4	4,3	4,4
Licentiatexamen	3,4	3,3	3,1

Tabell 23: Genomsnittlig nettostudietid (år) för doktorsexamen respektive licentiatexamen 2014-2016 fördelat på fakultet och för hela universitetet.

Sett för universitetet som helhet har nettostudietiden för doktorsexamen legat relativt stabilt på en bit över fyra år under ett antal år. Vid Juridiska fakulteten är antalet examina litet, vilket innebär att även mindre förändringar mellan åren kan få relativt stora effekter på den genomsnittliga studietiden.

Jämfört med antalet doktorsexamina är antalet licentiatexamina få, vilket innebär att nettostudietiden för licentiatexamen vanligtvis uppvisar större skillnader mellan åren.

Examina

Nedan redovisas antalet doktorsexamina respektive licentiatexamina för 2016 jämfört med 2015 och 2014 fördelat på områden och fakulteter, uppdelat per kön.

Område/Fakultet	2016	2015	2014
Humanvetenskapliga området			
Doktorsexamina	107 (58)	112 (69)	123 (77)
Licentiatexamina	7 (4)	22 (12)	17 (11)
<i>Humanistiska fakulteten</i>			
<i>Doktorsexamina</i>	49 (26)	40 (29)	39 (28)
<i>Licentiatexamina</i>	0	7 (5)	6 (5)
<i>Juridiska fakulteten</i>			
<i>Doktorsexamina</i>	7 (3)	5 (1)	4 (4)
<i>Licentiatexamina</i>	0	0	0
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>			
<i>Doktorsexamina</i>	51 (26)	67 (39)	80 (45)
<i>Licentiatexamina</i>	7 (4)	15 (7)	11 (6)
Naturvetenskapliga området			
Doktorsexamina	125 (49)	129 (64)	118 (60)
Licentiatexamina	65 (31)	66 (28)	62 (25)
Totalt Stockholms universitet			
Doktorsexamina	232 (104)	241 (133)	241 (137)
Licentiatexamina	72 (35)	88 (40)	79 (36)

Tabell 24: Antal doktorsexamina respektive antal licentiatexamina per område och fakultet för åren 2014-2016. Antalet kvinnor anges i parentes.

Det totala antalet doktorsexamina minskade marginellt jämfört med 2015 medan antalet licentiatexamina minskade något mer.

Universitetet ser variationerna som naturliga och att de i stort förklaras av det varierande antalet forskarstuderande som antagits tidigare år. Framförallt inom Humanvetenskapliga området är det vanligt att vissa institutioner inte antar forskarstuderande varje år.

Prestation: kostnad per doktorand

I detta avsnitt redovisas universitetets genomsnittliga kostnader, per fakultet, för att utbilda doktorander.

Beräkningarna har gjorts i flera steg. För kostnaderna för doktorandlöner har som schablon använts mellannivån i den så kallade doktorandstegen, inklusive lönekostnadspålägg. Kostnaden för att utbilda en genomsnittlig helårskandidat inkluderar även kostnader för lokaler, utrustning, handledning, kurser/utbildning, disputation, resor och andra projektkostnader samt indirekta kostnader⁸, och schabloner för dessa

⁸ Med *kostnader för lokaler* avses tjänsterum + laborationslokaler + del av gemensamma lokaler. Kostnaderna inkluderar städkostnader, kostnader för el etc.

kostnader har inhämtats från respektive fakultet. Vid Stockholms universitet är personalkostnader beräkningsgrund för de indirekta kostnaderna men i detta fall ingår även kostnader för disputation, resor och andra projektkostnader i beräkningsgrunden.

Nedan visas den genomsnittliga kostnaden för att utbilda en doktorand under ett år vid respektive fakultet. Användandet av schabloner i beräkningarna användes för första gången för 2014, och underlaget för beräkningarna 2014-2016 är därför ett annat än 2013. Tidigare års beräkningsmodell var ett försök att utgå från faktiska kostnader, men innehöll mycket av antaganden som gjorde modellen både svårarbetad och osäker. Vi bedömer den nya beräkningsmodellen som både mer stabil och rättvisande, men jämförelse med tidigare år är svår att göra. Däremot borde jämförbarheten mellan fakulteter vara bättre än tidigare.

Fakultet	2016	2015	2014	2013
Humanistiska fakulteten	837 086	794 240	780 192	576 970
Juridiska fakulteten	915 917	881 026	800 990	610 223
Samhällsvetenskapliga fakulteten	855 291	845 562	835 536	537 042
Naturvetenskapliga fakulteten	1 261 571	1 234 294	1 208 679	1 033 213

Tabell 25: Kostnad (kr) för en genomsnittlig helårskostnad per år och fakultet för åren 2013-2016.

Naturvetenskapliga fakulteten har högre kostnader för att utbilda doktorander än andra fakulteter, i huvudsak beroende på högre kostnader för lokaler, utrustning och handledning, disputationer, resor och andra projektkostnader.

Med *kostnader för utrustning* avses avskrivningar. Dessa beräknas schablonmässigt som kvoten x/y där x = de totala kostnaderna för avskrivningar inom forskning/utbildning på forskarnivå och y = totalantalet anställda inom forskning/utbildning på forskarnivå vid lärosätet + antalet personer med utbildningsbidrag + antalet personer med stipendier. y inkluderar då också till exempel tekniker och administrativ personal som förts till forskning/utbildning på forskarnivå. y uttrycks i heltidsekvivalenter.

I *kostnaderna för handledning* för en heltidsdoktorand inräknas också kostnaderna för den biträdande handledaren. Kostnaden för handledning har beräknats per vetenskapsområde/fakultetsområde (motsv.) och vägts samman till en genomsnittlig kostnad per fakultet. Kostnaderna inkluderar lkp men inte indirekta kostnader.

För att beräkna kostnaderna för handledning har den genomsnittliga handledningen för en heltidsdoktorand uttryckt i timmar, fördelat på aktuella lärarkategorier, multiplicerats med den genomsnittliga kostnaden för respektive lärarkategori.

Kostnaden för kurser/utbildning har beräknats per vetenskapsområde/fakultetsområde (motsv.) och vägts samman till en genomsnittlig kostnad per fakultet.

Kostnader för disputation, resor och andra projektkostnader (inkl. direktavskrivningar) har beräknats per vetenskapsområde/fakultetsområde (motsv.) och vägts samman till en genomsnittlig kostnad per fakultet.

De *indirekta kostnaderna* har beräknats som respektive fakultets genomsnittliga OH-påslag för forskning/utbildning på forskarnivå multiplicerad med den genomsnittliga studiefinansieringskostnaden och kostnader för handledning, kurser/utbildning och kostnader för disputation, resor och andra projektkostnader

Urval av framgångsrika ansökningar

Universitetets forskare har under året framgångsrikt sökt och beviljats betydande externa forskningsanslag, både nationellt och internationellt.

Från Vetenskapsrådet tilldelades universitetet ett åttiotal projektbidrag (varav två konsolideringsbidrag) samt medel för Olof Palmes gästprofessur. Wallenbergstiftelserna fattade beslut om flera stora projektbidrag och fyra Wallenberg Academy Fellows har rekryterats. Forskningsrådet Forte beviljade flera program- och projektbidrag. Från Formas beslutades om flera FoU-projekt, däribland tre framtidens forskningsledare. Riksbankens jubileumsfond anslår bl.a. medel för ett program, två Pro Futura-bidrag samt ett antal projektbidrag. Vidare har två Framtidens Forskningsledare beviljats av Stiftelsen för strategisk forskning. Ytterligare bidrag har beviljats bl.a. från AFA Försäkring, Arbetsmiljöverket, Cancerfonden, NordForsk, och Ragnar Söderbergs stiftelse. Bidrag har också beviljats från nationella finansiärer i samverkan samt från finansiärer med partners i Indien respektive Sydafrika.

Inom EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020, har under året 21 projekt beviljats, varav den större andelen inom prioriteringen Spetskompetens. Detta är ett tecken på universitetets tydliga grundforskningsprofil. Från det Europeiska forskningsrådet, ERC, erhålls två Starting Grants, två Consolidator Grants, samt två Advanced Grants. Dessutom anslås medel för flera projekt inom EU:s mobilitetsprogram Marie Skłodowska-Curie Actions samt för två forskningsinfrastrukturer. Inom prioriteringen Samhälleliga utmaningar deltar universitetets forskare i ett antal nya projekt.

Publiceringar

Publicering i tidskrifter, och då särskilt tidskrifter med peer review-granskning, brukar användas som en indikation på hög kvalitet i forskningen. Antal publikationer inom forskningen är också ett viktigt prestationsmått. Fakulteternas möjligheter att publicera forskningsresultat i tidskrifter varierar emellertid.

Nedanstående siffror vad gäller det totala antalet vetenskapliga publiceringar och antalet refereegranskade vetenskapliga publikationer har uppdaterats efter årsredovisningen för 2015, med de publikationer som registrerats i DiVA efter statistikuttaget förra året.

I tabellen nedan anges det totala antalet vetenskapliga publiceringar för respektive område och fakultet de senaste tre åren.

Område/Fakultet	2016	2015*	2014*
Humanvetenskapliga området	2 300	2 962	3 315
<i>Humanistiska fakulteten</i>	833	1 347	1 369
<i>Juridiska fakulteten</i>	92	125	161
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	1 373	1 508	1 805
Naturvetenskapliga området	1 793	2 200	2 051
Totalt	4 236	5 293	5 504

Tabell 26: Antal vetenskapliga publiceringar per område och fakultet för åren 2014-2016. Redovisningen avser samtliga publiceringar, inklusive populärvetenskapliga.

*Uppgifterna för 2014 och 2015 har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2015.

Statistiken för 2016 är inte komplett då samtliga publikationer ännu inte har hunnit registrerats. Dessa siffror kommer att uppdateras i årsredovisningen för 2017. Inom det humanvetenskapliga området har antalet publiceringar minskat inom alla fakulte-

ter mellan 2014 och 2015, medan det ökat något inom det naturvetenskapliga området.

Prestation: kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation

Eftersom det är svårt att skilja på publikationer utifrån hur forskningen finansierats inkluderas inte bara kostnaderna för anslags- och bidragsfinansierad forskning utan också kostnaden för avgiftsfinansierad forskning i underlagssumman.

En refereegranskad vetenskaplig publikation definieras som:

”artiklar och forskningsöversikter som genomgått granskning av oberoende forskare och som presenterar nya insikter i vetenskaplig form”.

Universitetets publikationer enligt ovanstående definition redovisas för åren 2012-2016 i tabellen nedan. Siffrorna visar antalet publikationer som universitetets lärare och forskare medverkat i, oavsett antalet författare. Publikationerna har således inte fraktioniserats.

Statistiken för 2016 är inte komplett då samtliga publikationer ännu inte har hunnit registrerats. Dessa siffror kommer att uppdateras i årsredovisningen för 2017.

Område/Fakultet	2016	2015*	2014*	2013*	2012*
Humanvetenskapliga området	1 015	1 034	1 028	1 023	886
<i>Humanistiska fakulteten</i>	244	279	252	279	257
<i>Juridiska fakulteten</i>	10	11	14	16	17
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	769	749	767	732	616
Naturvetenskapliga området	1 511	1 784	1 649	1 587	1 477
Totalt	2 609	2 896	2 762	2 671	2 413

Tabell 27: Totalt antal refereegranskade vetenskapliga publikationer (artiklar i tidskrifter) per område och fakultet för åren 2012-2016.

*Siffrorna har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2015.

Själva kostnaden per refereegranskad publikation har beräknats genom att de årliga kostnaderna för forskning och utbildning på forskarnivå har dividerats med antalet refereegranskade publikationer under respektive år. Resultatet redovisas i tabellen nedan. Kostnaden per publikation anges per område och fakultet. Måtten anges per år under den sista femårsperioden.

Beräkningarna visar att kostnaderna per publikation är något högre inom det humanvetenskapliga området än inom det naturvetenskapliga, och betydligt högre inom Juridiska och Humanistiska fakulteten än inom de två andra fakulteterna. Detta är naturligt då publiceringsmönstren skiljer sig åt. Framförallt inom naturvetenskap men även samhällsvetenskap är det vanligt med publicering i artikelform, medan publicering i andra former, till exempel monografier är mer vanlig inom humaniora och juridik. Den typen av publikationer räknas inte in i det redovisade måttet.

Område/Fakultet	2016	2015	2014*	2013	2012
Humanvetenskapliga området	1 225 525	1 143 499	1 152 058	1 100 797	1 373 025
<i>Humanistiska fakulteten</i>	2 017 670	1 653 471	1 793 368	1 468 590	2 085 634
<i>Juridiska fakulteten</i>	6 505 854	6 004 156	4 976 490	3 853 925	3 681 354
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	905 516	882 151	871 546	932 007	1 069 221
Naturvetenskapliga området	1 139 047	891 886	909 283	816 969	979 625

Tabell 28: Kostnad (kr) per refereegranskad publikation (artiklar i tidskrifter) per område och fakultet för åren 2012-2016.

*Siffrorna har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2015.

Samverkan med det omgivande samhället

Stockholms universitet är ett samverkande universitet. Samverkan med det omgivande samhället är en integrerad del av både utbildning och forskning och genomförs av all verksamhet. Nedan redovisas organisationen för samverkan och ett urval av de aktiviteter som bedrivits under 2016.

Organisation för samverkan

Stockholms universitet har fastställt en strategi avseende internationell och nationell samverkan för åren 2015-2018. Enligt den ska internationell samverkan inom forskningen utgöra en grundläggande del av universitetets verksamhet och inom utbildningen ska internationaliseringen öka. Som huvudstadsuniversitet ska en aktiv samverkan bedrivas på bred front i samhället: genom utbildning, forskning och forskningsinformation, som remissinstans, genom utredningar och genom medverkan i medier. Nyttiggörande av resultat och tillvaratagande av studenters och medarbetares innovationer liksom strategiska partnerskap med externa aktörer är viktiga delar av denna breda samverkan.

För att bistå rektor i den strategiska ledningen av universitetets arbete med samverkan finns ett utsett rektorsråd. Rektorsrådet leder bland annat Samordningsgruppen för samverkan och innovation (SOSI) som utgör ett rådgivande och beredande organ i samverkansfrågor för universitetsledningen. Två ledamöter från respektive område har utsetts av områdesnämnderna och utgör en länk till kärnverksamheten. Under 2015 och 2016 har tolv lokala samverkanskoordinatorer utsetts inom kärnverksamheten för att ytterligare stärka det strategiska samverkansarbetet.

Bildandet av Samverkansavdelningen våren 2015 var ytterligare ett led i att stärka samordningen av samverkans- och kommunikationsaktiviteter samt stödet till kärnverksamheten. De verksamheter som samlats vid Samverkansavdelningen täcker det centrala kommunikationsarbetet, samverkansstödet till kärnverksamheten, arbetslivsamverkan inklusive Korta vägen, Innovationskontoret, akademiska högtider, alumnkoordination, konstintendenturen, strategiska partnerskap samt öppna föreläsningar och annan förmedling av universitetets forskning till allmänheten.

Innovationskontorets verksamhet utgör en del av universitetets innovationssystem och ska erbjudas samtliga forskare, doktorander och studenter. Verksamheten består av en basverksamhet av affärsrådgivning kombinerat med utbildning och inspirationsaktiviteter. Det övergripande målet är att öka innovationsgraden vid universitetet och innovationsförmågan hos universitetets forskare, lärare, doktorander, alumner, studenter och anställda. Kontoret arbetar i nära samverkan med SU Inkubator (före detta SU Innovation AB). SU Inkubator tillhandahåller kvalificerat affärsutvecklingsstöd och arbetar med dem av målgruppen vars affärsidé med tillväxtpotential befinner sig i uppstartsskede eller redan har startat sitt företag.

Av årsredovisningen för 2016 ska respektive lärosäte som har ett innovationskontor redovisa följande flödestal:

- Antal idéer som influerats för prövning/rådgivning från forskare respektive studenter: 110 stycken
- Antal idéer som vidarebefordrats till lärosätets holdingbolag: totalt 4 idéer
- Antal idéer som inte tagits vidare: 50

Samverkansaktiviteter

Gemensamma samverkansaktiviteter

Universitetet har även under 2016 framgångsrikt initierat, etablerat och utvecklat formella samarbeten med flera aktörer. Dessutom har det internationella samverkansavtalet Govmat, en uppdragsutbildning som riktar sig till kinesiska målgrupper inom offentlig sektor, omförhandlats och förlängts.

Ett samarbete med Stockholms stad har inletts med en kartläggningsinsats som syftar till att fungera som utgångspunkt för diskussioner om hur ett långsiktigt strategiskt avtal ska se ut. Andra samarbetsavtal inom samverkansområdet har tecknats med exempelvis Pfizer (utbildningssamverkan inom hållbarhetsområdet och CSR), Stockholmsmässan (konferens om digital hälsa) och Ingenjörsvetenskapsakademien (Mentor4research 2.0 som är ett program som matchar innovativa forskare med mentorer i form av höga chefer från näringslivet). Det långsiktiga samarbetsavtalet med Stockholms läns landsting har utvecklats och konkretiserats. Sju pilotprojekt med åtta involverade institutioner genomfördes under 2016. I maj kom den första gemensamma öppna utlysningen för längre forskningsprojekt med koppling till landstingets kärnområden (hälso- och sjukvård, trafikplanering, kultur samt regionplanering). Tretton forskningsprojekt beviljades på cirka tolv miljoner kronor. Projekten kommer att löpa under ett till tre år. Ett utbildningsutskott tillsattes under året för att utveckla samarbetets utbildningssamverkan med ett första fokus på examensarbeten inom landstingets verksamheter.

Samordningsgruppen för rådgivande och beredande organ i samverkansfrågor (SOSI) har getts ett utvecklat mandat att besluta om interna samverkanscheckar till ett värde från 10 000 kronor till 100 000 kronor till forskare som vill inleda nya samverkansinsatser. SOSI har under året utvecklats till att bli mer strategiskt inriktat och en tydligare länk mellan kärnverksamhet, ledning och centralt stöd. De lokala samverkanskoordinatorerna har i samma anda getts möjlighet att själva fördela samverkanscheckar för mindre insatser inom de institutioner de ansvarar för med belopp upp till 10 000 kronor. Gentemot forskare har universitetet möjliggjort utadjungering i perioder upp till sex månader hos externa partners inom ramen för Vinnova-projektet KLOSS AkUt, en insats som även fortsatte med egen finansiering efter projektavslut.

Integrationsprojektet Korta vägen som ges på uppdrag av Arbetsförmedlingen har dels åtagit sig ytterligare ett uppdrag från Arbetsförmedlingen (snabbspår för samhällsvetare) och etablerat samarbeten med många företag och organisationer för att säkra praktikplatser åt projektets deltagare. Med ett tiotal av dessa företag och organisationer har Korta vägen utvecklat fördjupade samarbeten som innebär erbjudanden om fler praktikplatser och ett mer systematiserat arbetssätt vilket tillsammans med övriga samarbetsavtal och formaliserade samarbeten möjliggör tillgänglighet till nya samverkansformer för universitetet inom forskning, utbildning och innovation på såväl nationell som internationell nivå.

För att öka kunskapen om samverkansområdet och för att inspirera medarbetare på universitetet till samverkan har det under året också genomförts seminarier och utbildningar och tagits fram information på medarbetarwebben. Under våren genomfördes den årligt återkommande Starta eget-dagen med omkring sexhundra deltagare. Starta eget-dagen utgör inledningen på en utbildning inom innovation som riktar sig till anställda och studenter vid universitetet och som syftar till att öka intresset för innovation och möjligheterna att utveckla affärsidéer. Dessutom erbjöds för första gången en doktorandkurs i entreprenörskap med särskilt fokus på innovation.

Två nobelpristagare, Frank Wilczek och Mario Vargas Llosa, förgyllde årets installations- och promotionshögtid där de deltog i egenskap av ny professor respektive hedersdoktor. Vid högtiden uppmärksammades totalt 31 nyanställda professorer, 125 nya doktorer, 7 jubeldoktorer och 8 hedersdoktorer. Hedersdoktoratet är ett sätt för universitetet att befästa kontakten med internationellt framstående forskare och deras lärosäten. Under högtiden delades även universitetets guldmedalj och pedagogiska priser ut. Vid de två magisterpromotionerna deltog 284 respektive 354 personer som tagit ut en examen på avancerad nivå. Tack vare det närmare interna samarbetet inom avdelningen under året har kommunikationen kring högtiderna utvecklats, exempelvis med ökad närvaro på sociala medier.

Arbetet med att samordna alumnverksamheten genom att ge stöd till alumnkoordinatorer på institutionerna fortsätter att utvecklas. Under året har ett antal evenemang och aktiviteter genomförts, bland vilka kan nämnas Alumndagen som slog rekord med över 600 anmälda deltagare, ett stort antal utställare och flera seminarier ordnade av institutionerna. Tack vare att kommunikations- och informationsverktyget SU Alumni implementerades 2015 på både svenska och engelska, har universitetet kunnat utveckla kontakten med internationella alumner. Under 2017 kommer Alumnverksamheten att utökas ytterligare med en resurs som ska arbeta med fokus på att utveckla den internationella alumnverksamheten. Ett nära samarbete med andra lärosäten och övriga aktörer såsom Svenska Institutet har till exempel lett till att alumnerna utanför Sverige har uppmärksammats och erbjudits möjlighet att delta i alumnträffar utomlands. Även innovation uppmärksammas bland alumnerna, vilket ledde till att SU Alumni Startup, som samlar medlemmar över alla ämnesområden med det gemensamma intresset för startups och entreprenörskap, har bildats under året.

Sedan 2015 har konstintendenturen varit placerad vid Samverkansavdelningen vilket har förstärkt möjligheterna att utveckla konstverksamheten inom samverkansområdet. Arbetet med konstsamlingarna på universitetet har 2016 karakteriserats av att databasen Alvin införskaffats för att registrera universitetets egen konstsamling och på så sätt lättare tillgängliggöra den. För ändamålet har äldre konst vid Spökslottet fotograferats, en bild databas införskaffats och en projektanställd anställts. En assisterande konstintendent har även anställts tillsvidare. Sju nya konstansökningar har beviljats från Statens konstråd. Ett 40-tal konstvisningar har hållits för externa och interna grupper och verk ur samlingarna har lånats ut till Prins Eugens Waldemarsudde och Finlands Nationalmuseum Sinebrychoff.

Arbetet med att utveckla den utåtriktade verksamheten vid Spökslottet har under 2016 fortsatt. Hittills har arbetet resulterat i formaliseringen av återkommande rektorsmiddagar med fokus på ett tema åt gången. Under 2016 har tre fokusområden bearbetats, RATS en forskningsscen vid Stockholms universitet, samarbetet med forskningsstationen NEO samt forskningsprojektet Media Access Project. Ytterligare teman och middagar är inplanerade för 2017 i samråd med rektor, rektorsråd och vicerektorer.

Öppna arrangemang och mediekontakter

Stockholms universitet arrangerar varje år ett tjugotal centralt organiserade öppna föreläsningar tillsammans med utvalda samarbetspartners. Under 2016 samverkade Stockholms universitet bland annat med Stadsbiblioteket på Sveavägen, i Farsta och i Kista under rubriken Vetenskap för vetgiriga, och med Nordiska museet, Kungliga Operan och Tensta konsthall. Tillsammans med Kapuscinski Development Lectures (UNDP och EU-kommissionen) och Stockholm Water Institute (SIWI) arrangerades även en föreläsning på temat vattentillgången i världen.

Totalt deltog tjugo forskare från fjorton institutioner i föreläsningarna, som drog sammanlagt ca 1 400 besökare till evenemanget på plats, en siffra som överträffade prognosen på tusen besökare för 2016. Många av de öppna föreläsningarna direktsändades även på su.se/play och spreds i efterhand via sociala medier för att nå en bredare publik. Bland annat fick direktsändningen av en föreläsning på Farsta bibliotek tusen besök på su.se/play. Tre av föreläsningarna fick omnämmanden på redaktionell plats inför evenemanget i relevanta medier, som lokaltidningen ”Mitt i” och Sveriges Radios Kulturnyheter.

Det återkommande evenemanget Forskardagarna i oktober, som främst riktar sig till gymnasieelever i Stockholm men som även är öppet för allmänheten, drog drygt 2 000 besökare till föreläsningar med trettiofyra forskare.

Samtalen från den engelskspråkiga akademiska webbsända talkshowen Crosstalks, som Stockholms universitet under tre år producerade tillsammans med KTH, gjordes under 2016 tillgängliga för bredare spridning. Trettiosju program på olika teman finns tillgängliga på Stockholms universitets Youtubekanal

Forskare i samhällsdebatten

Stockholms universitet medverkade 2016 i Almedalsveckan med två centralt arrangerade seminarier: ”Humaniora i arbetslivet – bildning, utbildning och kunskap” och ”Hur svårt kan det vara? Om klimatkunskap och kloka beslut”. De båda välbesökta seminarierna genomfördes med åtta medverkande forskare samt rektor och vicerektor för humanvetenskap samt sex externa inbjudna paneldeltagare. Vidare deltog Juridicum, DSV, Östersjöcentrum, Stressforskningsinstitutet och Latinamerikainstitutet med egna program under veckan. Ett trettiotal forskare deltog dessutom i ca 40 programpunkter i Almedalen som experter, kommentatorer och debattörer hos andra arrangörer. Ett antal av universitetets alumner syntes som vanligt också i programföreläsningarna.

Under 2016 distribuerades 129 pressmeddelanden och pressnyheter (t.o.m. 30 nov) varav 46 baserades på nya vetenskapliga artiklar (svenska och engelska). Antalet unika visningar i universitetets pressrum uppgick till 28 311. Stockholms universitet har omnämnts i svensk press 20 516 gånger under 2016 (både tryckt press och webb). De pressaktiviteter som fått störst genomslag under 2016 är arbetet med att förmedla expertröster för att kommentera statskupsförsöket i Turkiet under sommaren och det amerikanska presidentvalet i november.

Samverkansaktiviteter vid områden och institutioner

En stor del av Stockholms universitets samverkan sker vid universitetets institutioner. Deras samarbete med det omgivande samhället är både brett och omfattande och sker regelbundet i flera former, bland annat genom deltagande i forskningsdagar, deltagande i expertgrupper, framträdande i media, deltagande i utredningar, genom debattartiklar, populärvetenskapliga artiklar eller som deltagare i offentliga debatter, samarbete med offentlig och privat verksamhet, med mera.

Samverkansformer som är direkt integrerade i själva utbildningarna är olika typer av praktik för studenterna samt examensarbeten som har en direkt koppling till det omgivande samhället. Denna typ av verksamhet är särskilt omfattande inom universitetets professionsutbildningar, till exempel de olika lärarutbildningarna, juristprogrammet och socionomprogrammet, men förekommer även inom andra utbildningar.

En lång rad särskilda aktiviteter med samverkansinriktning, till exempel öppna seminarier, forskardagar och besöksdagar, bedrivs ute på universitetets områden och in-

stitutioner. Ett exempel är det naturvetenskapliga området årligen återkommande evenemang ”Den levande frågelådan”, där ett par tusen elever från årskurs fem i Stockholmsregionen samlas i Aula Magna och har möjlighet att ställa frågor till en panel av forskare. Inom det humanvetenskapliga området kan till exempel nämnas en forskardag om sociala perspektiv på allvarliga psykiska problem.

Utmärkande för Stockholms universitet som huvudstadsuniversitet är att ett stort antal medarbetare är verksamma som experter eller har uppdrag i olika styrelser, vetenskapliga råd, stiftelser, etc. Inte minst bland ledamöterna i Kungliga Vetenskapsakademiens olika kommittéer och utskott är representationen från Stockholms universitet hög. Andra exempel på poster som innehas av medarbetare från universitetet är vice ordförande i Riksbanksfullmäktige, ordförande i Kungliga bibliotekets forskarråd och samt ledamöter i Vetenskapliga rådet för hållbar utveckling som fungerar som regeringsrådgivare.

Universitetets lärare och forskare anlitas också ofta som expertstöd, till exempel som ledamöter i kommittéer/statliga utredningar, och universitetet fungerar ofta som remissinstans för olika typer av utredningar. Det sistnämnda förekommer vid alla universitetets fakulteter men är särskilt utmärkande för Juridiska fakulteten, som under 2016 beredde yttranden för omkring 90 remisser. Omvänt är det också vanligt att universitetets institutioner anlitar externa lärare som gästprofessorer, affilierade forskare, etc. Det rör sig ofta om företrädare för arbetslivet som med sina erfarenheter kan bidra både till forskning och till undervisning. Att företrädare för samhälle eller näringsliv medverkar som gästföreläsare är inte heller ovanligt; exempelvis använder sig Juridiska institutionen flitigt av yrkesverksamma jurister, domare, advokater och bolagsjurister som föreläsare.

Forskare vid Stockholms universitet förekommer ofta i massmedier, såväl i kommentarer och analyser av aktuella händelser i nyhetsmedier som i program med mer populärvetenskaplig profil. Även podcastsändningar har blivit ett intressant verktyg för att delta i det offentliga samtalet. Inom det humanvetenskapliga området driver forskare exempelvis Bildningspodden, Språklärapodden, Scenpodden och Juridikpodden.

Flera arbetsmarknadsdagar har under året anordnats vid universitetet, såväl inom det naturvetenskapliga som det humanvetenskapliga området. Ofta är dessa dagar ett samarrangemang mellan universitetens enheter och ämnesråd eller fakultetsföreningar. Arbetsmarknadsdagarna är i de flesta fall årligen återkommande evenemang dit arbetsgivare och studenter bjuds in, och arbetsgivarna är inte sällan representerade av alumner från universitetet. En särskild typ av sådan är vetenskapsfestivalen Forskarfredag (*Researchers' Night*) som äger rum sista fredagen i september över hela Europa, och där Stockholms universitet är en del i de aktiviteter som äger rum i Stockholm. Målgruppen är den breda allmänheten, inte minst barn och unga, och syftet är att visa hur spännande och kul forskning är.

En stor del av samverkansarbetet vid universitetet vänder sig till skolorna i regionen, både för att informera om de utbildningar som finns men även för att ge föreläsningar. Ett exempel är det naturvetenskapliga området som tillsammans med Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms stad finansierar verksamheten vid Vetenskapens hus, som främst riktar sig till elever i årskurs 7-9. Området finansierar även den årligen arrangerade Forskarskolan som riktar sig till gymnasieelever i årskurs 2.

Samverkan gemensamt i all utbildning

Prestation: Antal adjungerade lärare och helårsekvivalenter adjungerade lärare

Många utbildningar inom universitets- och högskolesektorn behöver lärare vars huvudsakliga verksamhet ligger utanför sektorn, i syfte att tillföra kompetens som normalt inte finns i den ordinarie verksamheten. De adjungerade lärarna underlättar samarbetet med samhället utanför universitetet.

Område/Fakultet	Adjungerad professor		Övriga adjungerade lärare	
	Individer	Helårsekv.	Individer	Helårsekv.
Humanvetenskapliga området	2,25	0,75	43,92	15,88
<i>Humanistiska fakulteten</i>	-	-	22,75	8,75
<i>Juridiska fakulteten</i>	2,25	0,75	-	-
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	-	-	21,17	7,13
Naturvetenskapliga fakulteten	3,00	0,99	6,08	2,09
Totalt	5,25	1,74	50,00	17,97

Tabell 29: Antal adjungerade lärare per område och fakultet för år 2016 redovisat i genomsnittligt antal individer och i helårsekvivalenter.

Samverkan i utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Prestation: Antal studenter som genomfört verksamhetsförlagd utbildning

Läroutbildningen är en akademisk yrkesutbildning. Det innebär att den har en tydlig yrkesförankring där de campusförlagda studierna varvas med studier förlagda i förskola, grundskola eller gymnasium. Samverkan med regionens kommuner sker kontinuerligt genom läroutbildningens verksamhetsförlagda del.

Antalet studenter som har genomfört verksamhetsförlagd utbildning inom läroutbildningen under 2016 är 3 699 individer. Sammantaget motsvarar det 515 helårsstudenter.

Prestation: Antal studenter som genomfört extern praktik

Det är viktigt att universitetet arbetar för att förbättra kontakterna med det övriga samhället. Universitetet bedriver ett aktivt arbete i syfte att förbättra studenternas etableringsmöjligheter genom att redan under studenternas utbildningstid på olika sätt öka deras kontaktytor med näringslivet och den offentliga sektorn.

Område/Fakultet	Antal studenter 2016
Humanvetenskapliga området	1 022
<i>Humanistiska fakulteten</i>	287
<i>Juridiska fakulteten</i>	0
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	771
Naturvetenskapliga området	72
Totalt	1 094

Tabell 30: Antal studenter som genomfört extern praktik per område och fakultet för år 2016.

Samverkan i utbildning på forskarnivå

Prestation: Antal företagsdoktorander

Begreppet företagsdoktorander avser doktorander som bedriver sin forskarutbildning inom en anställning i näringsliv eller offentlig sektor. Någon del av studiefinansieringen finansieras av arbetsgivaren, som kan vara såväl privat som offentlig. Till kategorin räknas exempelvis de lärare verksamma i kommunala skolor som antagits till forskarutbildning i samverkan mellan universitetet och kommuner i regionen. Under 2016 hade universitetet 25 företagsdoktorander, 8 kvinnor och 17 män.

Samverkan - innovation

Prestation: Antal affärsidéer och rådgivningsärenden till SU Holding

Innovationskontoret har under 2016 utvärderat ca 110 affärsidéer, varav 4 presenterats för inkubatorn.

Prestation: Antal sökta respektive beviljade patent

Fakultet	Sökta patent	Beviljade patent
Humanistiska fakulteten	0	0
Juridiska fakulteten	0	0
Samhällsvetenskapliga fakulteten	1	0
Naturvetenskapliga fakulteten	5	0
Totalt	6	0

Tabell 31: Antal sökta respektive beviljade patent per fakultet för år 2016.

Prestation: Antal ingångna licensavtal

Under 2016 har inga forskningsprojekt gått från innovationskontoret till holdingbolaget för utlicensiering.

Prestation: Antal nystartade företag

Under året har 15 företag startats med ursprung från innovationskontoret.

Uppdragsutbildning och uppdragsforskning

En viktig del av universitetets samverkansarbete utgörs av uppdragsutbildning och uppdragsforskning. Genom dessa får universitetet möjlighet att direkt bidra till det omgivande samhället. Samtliga fakulteter utför uppdragsforskning för en rad olika externa aktörer (företag, organisationer, kommuner, m.m.). De mest framträdande områdena inom uppdragsutbildningarna är kompletterande utbildning av lärare (VAL, ULV och Lärarlyftet II) samt Rektorsprogrammet, som samordnas av Sektionen för uppdragssamordning. Skolverket är därför den i särklass största uppdragsgivaren vad gäller uppdragsutbildning. Omfattningen av universitetets uppdragsutbildning och uppdragsforskning redovisas i avsnittet Ekonomiskt resultat, tabell 42 och 47.

Såväl antalet helårsstudenter som helårsprestationer för dem som deltar i uppdragsutbildning har ökat jämfört med 2015. Helårsprestationerna har ökat mer än helårsstudenterna, och prestationsgraden är därför högre för 2016.

	2016	2015	2014
Helårsstudenter	978	917	914
Helårsprestationer	769	704	635

Tabell 32: Antal helårsstudenter och helårsprestationer 2014-2016 i poänggivande uppdragsutbildning.

Prestation: Intäkter för uppdragsutbildning

Uppdragsutbildning innebär att någon beställer en utbildning av en högskola eller ett universitet. Det kan exempelvis röra sig om ett företag som beställer en skräddarsydd kurs för fortbildning av sina anställda. Detta är en utbildningsform vid sidan om den

ordinarie högskoleutbildningen. Den höga förändringstakten i arbetslivet har gjort det nödvändigt med kontinuerlig kompetensutveckling.

Område/Fakultet	2016	2015	2014	2013
Humanvetenskapliga området	77 891	69 926	81 778	73 592
<i>Humanistiska fakulteten</i>	20 976	21 452	24 182	23 972
<i>Juridiska fakulteten</i>	4 743	4 758	7 442	3 824
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	52 172	43 716	50 154	45 796
Naturvetenskapliga området	12 926	14 032	18 753	15 252
Totalt	90 817	83 958	100 531	88 844

Tabell 33: Intäkter för uppdragsutbildning (tkr) per område och fakultet för åren 2013-2016.

Prestation: Intäkter för uppdragsforskning

Uppdragsforskning innebär forskning där en extern beställare bestämmer forskningsområde och rätten till resultatet regleras i avtal. Uppdragsforskning kan till exempel utgöras av forskning som en forskargrupp utför på uppdrag av en myndighet som vill ha en viss fråga belyst eller ett företag som vill ha en metod eller produkt utvecklad.

Område/Fakultet	2016	2015	2014	2013
Humanvetenskapliga området	53 368	34 901	39 781	28 928
<i>Humanistiska fakulteten</i>	21 011	11 807	15 805	10 642
<i>Juridiska fakulteten</i>	1 170	442	515	45
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	31 187	22 652	23 461	18 241
Naturvetenskapliga området	40 165	31 157	39 821	34 889
Totalt	93 533	66 058	79 602	63 817

Tabell 34: Intäkter för uppdragsforskning (tkr) per område och fakultet för åren 2013-2016.

Gemensamt för verksamhetsgrenarna

Hållbar utveckling och miljöarbete

Stockholms universitet strävar efter att vara ledande i utbildning och forskning om miljö och hållbar utveckling. Detta återspeglas bland annat i den internationella rankingen (QS World University Rankings och Times Higher Education) inom miljövetenskap. Universitetet strävar också efter att minska verksamhetens negativa miljöeffekter genom systematiskt arbete.

Enligt högskolelagen 1 kap. 5 § ska högskolorna i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.

Inom utbildning finns inslag av hållbar utveckling inom många kurser och program. Under 2016 fortsatte universitetet arbetet med att hitta en metod för att kvalitetssäkra inslag av hållbarhetsperspektivet i utbildningsprogram där det är tillämpligt.

Universitetet har flera profilmråden inom forskningen där miljö och hållbar utveckling har en central roll, exempelvis klimat, hav och miljö, ekonomi och miljö, välfärd och demokrati, transnationalitet och migration samt barns villkor och rättigheter. Även inom andra profilmråden ingår aspekter om miljö och hållbar utveckling. Att utveckla forskningen i dessa frågor är en uttalad ambition vid Stockholms universitet.

Arbete med hållbar utveckling finns numera med i övergripande strategidokument för universitetet centralt och på områdesnivå.

Universitetet främjar även hållbar utveckling i sin samverkan med studenter, studentkåren och omgivande samhället, exempelvis genom kunskapsspridning. En fråga som universitetet och studenter har samverkat om under året är att få till stånd fossilfri investering för donationsmedel, vilket ledde till att universitetsstyrelsen beslutade om en avinvestering. Universitetet samverkar också nationellt och internationellt inom olika nätverk om hållbarhetsfrågor. Ett nätverk är FN:s *Sustainable development solutions network* där universitetet deltog vid invigningen av den nordeuropeiska noden.

Universitetet är miljöcertifierat enligt miljöledningssystemstandarderna ISO 14001 och EMAS. Under 2016 har universitetet utvecklat och förbättrat det systematiska miljöarbetet. Universitetet har bland annat arbetat med att säkerställa att miljöhänsyn tas vid inköpsprocessen och påbörjat en dialog för att förbättra för cykelpendling till och från universitetsområdet. Vidare har universitetet samarbetat i frågor om matsvinn, energieffektivisering och avfallshantering med externa intressenter. Under året har även arbete pågått med att anpassa universitetets miljöledningssystem efter kraven i ISO 14001:2015 inför kommande omcertifiering.

Som ett stöd i det lokala miljöarbetet utfördes flera interna miljörevisioner på institutioner (motsvarande), vilket ska bidra till förbättringar.

Lika rättigheter och möjligheter, jämställdhet och breddad rekrytering

Stockholms universitet ska vara ett jämlikt och jämställt universitet där alla studenter och anställda behandlas likvärdigt och på ett respektfullt sätt. Vårt förhållningssätt ska präglas av respekt för varandras olikheter och åsikter. Universitetet ska erbjuda alla studenter en kreativ studie- och forskningsmiljö och medarbetare goda arbetsför-

hållanden. Oavsett etnisk tillhörighet, funktionshinder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller ålder ska medarbetare, studenter och sökande bemötas med respekt och värdighet. Universitetet accepterar inte diskriminering eller trakasserier som har samband med någon av ovanstående kategorier eller sexuella trakasserier.

Nedan redovisas den rådande könsfördelningen bland olika kategorier av studenter. Inga större förändringar har skett avseende könsfördelningen under de senaste åren bland studenterna. På grundnivå och avancerad nivå har båda vetenskapsområdena en övervikt av kvinnor, även om andelen kvinnor är betydligt högre inom det humanvetenskapliga området. På forskarnivå är det dock en majoritet män inom det naturvetenskapliga området.

Utbildningsnivå	2016		2015		2014	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Grundnivå	63	37	62	38	62	38
Avancerad nivå	63	37	64	36	64	36
Forskarnivå	50	50	50	50	52	48

Tabell 35: Andel kvinnor och män i procent bland studenter (individer) på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå 2014-2016.

Nedan redovisas den rådande könsfördelningen bland olika kategorier av anställda. Inte heller här har några större förändringar skett jämfört med 2015. En viss obalans råder inom vissa yrkesgrupper, men universitetet arbetar aktivt på olika sätt för att motverka detta vid nyrekryteringar.

Yrkesgrupp	2016		2015		2014	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Forskarass./ Bitr. lektor	49	51	56	44	58	42
Adjunkt	68	32	68	32	65	35
Lektor	51	49	51	49	50	50
Professor	30	70	29	71	28	72
Administrativ personal	56	44	56	44	56	44

Tabell 36: Andel kvinnor och män i procent bland lärare och administratörer (årsarbetare) 2014-2016.

Arbete för jämlikhet och jämställdhet

Till grund för universitetets arbete med lika rättigheter och möjligheter ligger de policyer och handlingsplaner som har fastställts av universitetsstyrelsen och rektor. Det förebyggande arbete som ska ske för att motverka diskriminering och främja studenters lika rättigheter och möjligheter beskrivs i Stockholms universitets plan för lika rättigheter och möjligheter. De åtgärder som ska främja lika rättigheter och möjligheter för anställda beskrivs i universitetets jämlikhets- och jämställdhetsplan.

Rektor och universitetsstyrelsen har det yttersta ansvaret för universitetets arbete för lika rättigheter och möjligheter. För bland annat beredning av policyer och universitetsövergripande handlingsplaner har rektor inrättat Rådet för arbetsmiljö och lika villkor (RALV). Prefekter (motsvarande) har ansvar för den operativa hanteringen av frågorna vid institutioner/enheter. Personalavdelningen stödjer chefer och institutioner i deras arbete med frågor om lika rättigheter och möjligheter som rör universitetet

som arbetsgivare. Studentavdelningen arbetar med frågor om lika rättigheter och möjligheter riktat till universitetets studenter och stödjer institutioner i detta arbete.

I regleringsbrevet för 2016 gavs samtliga statliga universitet och högskolor i uppdrag att ta fram en plan för hur lärosätet avser att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen till exempel i fråga om lika möjligheter till karriärvägar, könsbundna studieval och genomströmning. Samordnare för detta arbete vid Stockholms universitet har utsetts och en arbetsgrupp har skapats under RALV. Universitetsledning träffade i september representanter för Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet, som har i uppdrag att ge lärosätena stöd i arbetet med jämställdhetsintegrering. Planen ska vara upprättad senast den 15 maj 2017, och redovisning sker i kommande årsredovisningar.

Genusakademin har under året bland annat arrangerat ett par workshops, till exempel ”Från idé till resultat – hur görs genusforskning i praktiken?” och ”Jämställdhet, genus och naturvetenskap”. Queerseminariet, som ges av avdelningen för genusvetenskap vid Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, anordnade under vårterminen 2016 tre seminarier där inbjudna gäster talade om sin forskning och/eller praktik.

Under året har Personalavdelningen bland annat hållit seminarier och utbildningar riktade till arbetsgivarföreträdare kring diskriminering och trakasserier. En lönekartläggning har också gjorts under året i syfte att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män. Arbetet har genomförts av en partsgemensam arbetsgrupp förstärkt med representanter från verksamheten. Som stöd för arbetet har den av centrala parter framtagna metoden BESTA-vägen används. Kartläggningen och analysen har inte visat några osakliga löneskillnader på grund av kön.

Arbete med breddat deltagande

Stockholms universitet har under året fortsatt medverka i det nationella nätverket Include som fokuserar på fortbildning inom området breddad rekrytering och breddat deltagande. Bland annat hölls en nätverksträff vid Stockholms universitet i september med 71 deltagare, varav 36 var från Stockholms universitet, och vid en nätverkskonferens i Göteborg representerades Stockholms universitet av 19 personer. Arbetsgruppen för breddad rekrytering, som har bildats under RALV, har identifierat ett behov av att se över hur kontaktpersoner för Include utses vid Stockholms universitet och vilken roll arbetsgruppen ska ha i detta samarbete.

Statistiskt underlag för en kartläggning av studentpopulationen vid Stockholms universitet har beställts från Statistiska centralbyrån utifrån de primära variablerna föräldrarnas utbildningsbakgrund och nationalitetsbakgrund. Sammanställning och analys av underlaget planeras att presenteras i en rapport i början av 2017.

Studenthälsovård och studievägledning

Studenthälsovården vid Stockholms universitet bedrivs inom Studentavdelningen. Tolv andra lärosäten i Stockholm har dessutom slutit överenskommelse/avtal om studenthälsovård med Stockholms universitet. Studenthälsovården har under 2016, liksom tidigare år, bestått av en psykologisk och medicinsk mottagning för studenter, av utåtriktat/förebyggande arbete riktat mot hela studentgruppen (till exempel alkohol och stress) samt samverkan med olika funktioner inom universitet (i exempelvis studiemiljöfrågor), externa vårdgivare och andra myndigheter (till exempel CSN).

Hög tillgänglighet har varit prioriterad framför längre behandlande kontakter. Söktrycket har varierat över läsåret. Olika sätt att hantera söktryck, lättillgänglighet, säkerhet och god vård har provats löpande under året. Ett exempel är öppen medicinsk mottagning i Studenthuset samt möjlighet att boka tid via webben för rådgivning hos psykolog.

Allmän studie- och karriärvägledning erbjuds i form av enskilda samtal, genom mottagning, telefon och e-post samt genom sociala medier. Tjänsten ska bidra till att underlätta för presumtiva och befintliga studenter och doktorander att fatta beslut som har med studie- och karriärval att göra. Studie- och karriärvägledarna medverkar även med studieinformation vid ofta förekommande studiebesök från gymnasieskolor, folkhögskolor och SFI.

Vidare erbjuds studenter vid Stockholms universitet regelbundna karriärseminarier i syfte att inspirera, visa på strategier att hantera sin karriär samt som stöd i att söka arbete såväl under som efter studierna. Under hösten 2016 gavs hälften av seminarierna på engelska.

Det är av stor vikt att på olika sätt underlätta för arbetsgivare och studenter att komma i kontakt med varandra. Det sker bland annat genom att möjliggöra för arbetsgivare att informera och rekrytera på plats vid Stockholms universitet. För detta ändamål finns karriärportalen MyCareer vars syfte är att främja kontakten mellan studenter och potentiella arbetsgivare, genom till exempel annonsering av lediga arbeten, praktikplatser, examensarbeten och event.

Ett särskilt ansvar finns för vägledning av lärarlegitimationsfrågor och för studenter inom ämneslärarutbildningen vid andra programansvariga lärosäten i regionen. Riktad vägledning görs till universitetets studenter som är antagna till Sport Campus Sweden, som är en organisation för att främja elitidrott och studier. Sedan 2015 har Stockholms universitet även ett samarbete med Riksidrottsförbundet och är ett så kallat Elitidrottsvänligt lärosäte (EVL). Detsamma gäller därför också de studenter som omfattas av EVL.

Internationalisering

Internationalisering är viktigt för Stockholms universitet vilket bland annat framgår i ”Strategier för Stockholms universitet 2015-2018”. Forskning är i sig väldigt internationell utan att det vidtas några organisatoriska åtgärder. För utbildning på grundnivå och avancerad nivå handlar det bland annat om ett utökat studentutbyte.

Universitetet har ca 990 aktiva avtal med universitet i 57 länder och många institutioner är aktiva när det gäller olika internationella samarbeten. Internationella studenter är ett viktigt inslag i internationaliseringen av universitetets utbildningar. Studenterna bidrar till att förstärka utbildningens kvalitet genom att tillföra perspektiv och erfarenheter från internationella undervisningsmiljöer och förhållanden. Även inresande lärare och forskare är viktiga för internationaliseringen. I universitetets ca 65 centrala samarbets-/utbytesavtal ingår oftast studentutbyte men i flera av avtalen ingår också möjligheten till lärarutbyte och i några ingår gästforskarutbyte med finansiering. Under 2016 har det liksom tidigare år varit obalans i gästforskarutbytet och det är fler inresande än utresande gästforskare inom dessa avtal.

Universitetet arbetar på flera sätt med att marknadsföra Stockholms universitet för internationella studenter, och genomförde under 2016 studentrekryteringsaktiviteter i Storbritannien, Indien, Kina och Indonesien. Syftet har varit att pröva nya marknader utomlands, och att möta studenter i länder som sedan tidigare visat stort intresse för studier vid Stockholms universitet. Parallellt sker marknadsföringsinsatser i digitala kanaler. Under 2016 har universitetet även deltagit i Nätverket för marknadsföring och kommunikation, en samverkan mellan svenska lärosäten för att stärka Sveriges position och attraktivitet som studiedestination. Nätverket fungerar som referensgrupp till SUHF:s Expertgrupp för internationalisering.

Stödet till institutionernas internationella utbyteskoordinatorer i deras arbete med studentmobilitet och internationellt samarbete sker genom informations- och nätverksmöten, personliga kontakter, samt e-postutskick. Under 2016 har det anordnats fyra nätverksmöten och två utbildningstillfällen för nya koordinatörer. Under 2016 har arbetet med implementering och utveckling av databasen Moveon4, för hantering av utbytesavtal och mobilitet, fortsatt. Statsvetenskapliga institutionen, Institutionen för data- och systemvetenskap och Institutionen för mediastudier är de som i nuläget använder databasen.

Under 2016 har man inom universitetet fortsatt samordna och implementera EU:s utbildningsprogram Erasmus+ för högre utbildning, hanterat universitetets ansökan om stipendiemedel men också stöttat institutioner i deras projektansökningar inom olika delprogram av Erasmus+. Universitetet har också fortsatt att hantera och utveckla rutinerna för språkstestet OLS, som infördes 2015 och är obligatoriskt för alla utresande Erasmusstudenter. Liksom tidigare år har studentmobilitet och stipendier hanterats inom de centrala nätverken Nordlys och North2North.

Studentutbyte

Under 2016 har såväl det totala antalet utresande som inresande utbytesstudenter ökat jämfört med 2015. För att öka antalet utresande utbytesstudenter har universitetet under året arbetat med att sprida information om möjligheten till utbyte genom olika kanaler och aktiviteter. En internationell vecka genomfördes för fjärde året i rad under hösten 2015 för att informera om och inspirera till utbytesstudier och praktik. Programmet omfattade en studera utomlands-mässa där också ambassader och institutioner medverkade. Mässan bemannades bland annat av inresande utbytesstudenter.

Nedan redovisas hur studentutbytet har sett ut under den senaste treårsperioden:

Område/Fakultet	Antal	
	in	ut
Humanvetenskapliga omr.		
2016	1 251	729
2015*	1 234	694
2014	1 180	674
<i>Humanistisk</i>		
2016	291	101
2015	298	115
2014	285	111
<i>Juridisk</i>		
2016	154	162
2015	145	172
2014	157	177
<i>Samhällsvetenskaplig</i>		
2016	806	466
2015*	791	407
2014	738	386
Naturvetenskapliga omr.		
2016	239	29
2015*	212	18
2014	183	16

Tabell 37: In- och utresande studenter (individer) i utbytesprogram, per område och fakultet, 2014-2016. *Siffrorna har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2015.

Utbytesstudenter som inte är knutna till en viss fakultet finns inte med i tabellen ovan.

Utbytesprogram	2016	2015*	2014*
Erasmus			
Inresande	969	969	862
Utresande	362	362	329
Nordplus			
Inresande	96	86	97
Utresande	12	28	29
Övrigt			
Inresande	430	411	449
Utresande	403	338	338
Totalt inresande	1 495	1 466	1 408
Totalt utresande	777	728	696

Tabell 38: Studerande (individer) i utbildning på grundnivå och avancerad nivå inom olika utbytesprogram 2014-2016. *Siffrorna har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2015.

Som framgår av tabellerna ovan är det obalans mellan inresande och utresande studenter, vilket gäller för båda områdena och oavsett utbytesprogram. På fakultetsnivå är Juridiska fakulteten ett undantag där balansen har varit ganska god och där man de tre senaste åren till och med haft något fler utresande än inresande. Totalt inom det humanvetenskapliga området har det sedan 2013 kommit ca 1 200 inresande studenter per år medan utresande studenter i snitt varit runt 700. Störst är obalansen inom det naturvetenskapliga området där det varit mer än tio gånger fler inresande än utresande studenter. Även om en stor obalans kvarstår kan man på den naturvetenskapliga sidan se en kraftig ökning av utresande studenter och även en ökning på den inresande sidan. Också inom den Samhällsvetenskapliga fakulteten kan man se en märkbar ökning av utresande studenter jämfört med 2015.

Andelen kvinnor är relativt oförändrad mellan åren. För inresande studenter har andelen kvinnor pendlat kring 60 %, medan den för utresande studenter varit några procentenheter högre.

Kvalitetsarbete

Under året har det interna kvalitetsarbetet inom Rektors beredning för utbildningsutvärdering och system för kvalitetssäkring (Rebus) varit intensivt. Arbetet med att kartlägga och utveckla universitetets interna kvalitetssäkringssystem har fortsatt. Några delar i detta system beslutades av rektor under året: ett internt stödsystem vid externa utbildningsutvärderingar och införandet av ett gemensamt IT-verktyg för kursvärdering. Mot slutet av året beslutade Rebus även att starta arbetsgrupper som framför allt ska arbeta med att systematisera uppföljning och kvalitetsutveckling av samtliga utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt med att systematisera och utveckla studentinflytandet och studentstödet inom universitetet. Ytterligare arbetsgrupper kommer att tillsättas under 2017. Parallellt med detta arbete har Rebus bevakat Universitetskanslersämbetets (UKÄ) arbete med att operationalisera arbetet med det nya nationella kvalitetssäkringssystemet och deltagit i referensgrupps- och andra dialogmöten med UKÄ.

Arbetet med framtidens lärandemiljöer har fortsatt, inte minst som byggandet av nya undervisnings- och kontorslokaler i Albanoområdet äntligen kunde påbörjas under året. Likaså har rektors utlysning av särskilda medel för kvalitetsutveckling av utbildning fortsatt. Under året beviljades 24 ansökningar (om framtidens lärande) medel om sammanlagt ca 8,5 miljoner kronor.

Som en konsekvens av den utredning om lärarutbildningens organisation och utmaningar som gjordes 2015 har utvecklingsarbetet inom universitetet fortsatt. Områdesnämndernas beredningar för lärarutbildningsfrågor arbetar både var och en för sig och i nära samarbete för att stärka kvaliteten ytterligare i universitetets lärarutbildningar. Arbetet har varit inriktat på förändringar av den utbildningsvetenskapliga kärnan och organisation av kvalitetsarbetet i form av programråd. Dessutom tillsatte universitetet en extern utredning om möjliga modeller för den verksamhetsförlagda utbildningen framöver.

Under året fortsatte det i universitetets strategier utpekade arbetet med att revidera och ta fram nya indikatorer för utbildning och forskning. En del av detta rör specifikt genomströmning i utbildning, och utkast till skriftliga rapporter för grundnivå/avancerad nivå samt forskarnivå färdigställdes under hösten.

Under året påbörjades också arbetet med att ta fram en handlingsplan för jämställdhetsintegrering, ett arbete som kan leda till viktiga synergieffekter vad gäller kvalitetsarbetet, inte minst inom Rebus. Dels kommer revidering och framtagande av nya styrdokument att påverkas, dels kommer de olika nyckeltal som ingår i kvalitetssäkringssystemet att i möjligaste mån redovisas uppdelade på kön.

Högskolepedagogisk utbildning

Från och med 2015 krävs högskolepedagogisk utbildning motsvarande tio veckor för befordran till professor. För anställning som adjunkt, lektor eller professor är sådan utbildning meriterande. Den som anställs som lärare och saknar högskolepedagogisk utbildning om minst 15 högskolepoäng ska genomgå sådan utbildning under de två första åren av anställningen. Varje doktorand ska ha minst en handledare som har

genomgått forskarhandledningsutbildning, och undervisande doktorander ska själva ha genomgått grundläggande högskolepedagogisk utbildning.

Centrum för universitetslärarutbildning (CeUL) är den enhet på Stockholms universitet som ger kompetensutvecklande utbildningar inom pedagogik och ämnesdidaktik för universitetets lärare, undervisande doktorander och handledare inom forskarutbildningen. CeUL inrättades 1 juli 2014 och är administrativt placerat vid Institutionen för pedagogik och didaktik. Till centrat knyts även lärare och forskare vid Institutionen för data- och systemvetenskap, Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik, Institutionen för pedagogik och didaktik samt Juridiska institutionen.

Under 2017 går CeUL:s styrelse mot sin första mandatperiods slut, och i enlighet med universitetets riktlinjer för centrubildningar ska man inför detta utvärdera centrat och dess föreskrifter. I juli 2016 fattade därför rektor beslut om att en utvärdering av CeULs organisation skulle ske, och utvärderingen beräknas vara klar i februari 2017.

Studentinflytande

Enligt 1 kap. 4 § högskolelagen är kvalitetsarbetet en gemensam angelägenhet för universitetets anställda och studenter. Stockholms universitet vill betona kvalitetsaspekten av begreppet studentinflytande. Studentinflytande är i praktiken att se som en ständigt pågående dialog där universitetets anställda och studenter samarbetar för att förbättra den gemensamma verksamheten. Utvecklandet av väl fungerande former för studentinflytande är följaktligen en betydelsefull del av universitetets kvalitetsarbete.

Universitetets dokument ”Policy och riktlinjer för studentinflytande vid Stockholms universitet” ligger till grund för en gemensam och övergripande syn på studentinflytande som ett centralt instrument för att höja kvaliteten på universitetets verksamhet. Stockholms universitets ambition är att, med de insatser som följer av riktlinjerna, inta en ledande position bland landets lärosäten i verksamhet som rör studentinflytande.

Studenterna är sedan lång tid tillbaka representerade i universitetets centrala beredande och beslutande organ. Även på områdes-, fakultets- och institutionsnivå är studenterna väl representerade i dessa organ. Studenterna vid Stockholms universitet är organiserade i tre studentkårer. Studentförbundet för socialt arbete i Stockholm representerar studenterna vid Institutionen för socialt arbete, studentkåren DISK representerar studenterna vid Institutionen för data- och systemvetenskap och Stockholms universitets studentkår representerar universitetets övriga studenter samt innehar den centrala representationen.

Stockholms universitets studentkår driver och är delaktig i frågor av vitt skilda slag och omfattning. Vissa frågor har tydliga och konkreta mål, medan andra är av mer övergripande karaktär och inte sällan i form av långa processer. Ett urval av de frågor kåren arbetat med under 2016 är:

- Uppmärksammat bristande studentmedverkan som en riskfaktor för kvaliteten på universitetets verksamhet, utifrån principerna i universitetets egna policydokument.
- Delaktighet i Rebus (Rektors beredning för utbildningsutvärdering och system för kvalitetssäkring) arbete med att ta fram universitetets nya kvalitetssäkringssystem.

- Kartläggning av studentrepresentationen, för att underlätta samordning, minska framtida administration och uppmärksamma luckor i studentinflytandet.
- Start av ett Centralt studentråd och ett Centralt lärarstudentråd, för att koordinera arbetet med institutions- och fakultetsöverskridande frågor.
- Uppmärksammat situationen för studerande med barn, inklusive anordnat nätverksträffar för gruppen samt lyft frågan i Rådet för arbetsmiljö och lika villkor.
- Säkerställande av god och tillgänglig biblioteksservice till samtliga studenter, oavsett fysisk lokalisering av utbildningen.
- Upprätta rutiner för studentinflytande och aktiv studentmedverkan när beslut som berör studenternas utbildning eller situation fattas inom förvaltningen.
- Verkat för att motverka en ökad tidspress på doktorander.

Kompetensförsörjning

Enligt förordning (SFS 2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag 3 kap. 3 § ska universitetet redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. I redovisningen ska det ingå en analys och en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till att nå verksamhetens mål.

Kompetensförsörjning handlar övergripande om att attrahera, rekrytera, motivera och behålla den kompetens verksamheten behöver för att nå sina mål på kort och lång sikt. Universitetets generella mål för kompetensförsörjning och kompetensutveckling är att ha tillräckligt kvalificerad kompetens, såväl lednings- och kärnkompetens som stödkompetens, för att bedriva utbildning och forskning av hög kvalitet. För en ändamålsenlig kompetensförsörjning krävs goda anställnings- och arbetsvillkor.

Rekrytering

Universitetet har som målsättning att attrahera och rekrytera de mest kvalificerade lärarna och forskarna både nationellt och internationellt. Universitetet erbjuder konkurrenskraftiga löne- och andra anställningsvillkor och bedömningen är att universitetet klarar uppdraget när det gäller nationella rekryteringar, men vid internationella rekryteringar finns större utmaningar. En inventering av institutionernas behov av stöd vid internationella rekryteringar genomfördes under verksamhetsåret, vilket resulterade i en upphandling av relocationtjänster. Syftet med att erbjuda dessa tjänster är att skapa bättre förutsättningar för att möta de behov som utländska potentiella medarbetare och deras familjer har inför och vid en flytt till Sverige. En särskild problematik finns kopplat till medföljandes situation vid flytt till Sverige, och universitetet representeras sedan hösten 2016 i en styrgrupp för ett nytt regionalt nätverk för medföljande, ICDN (International Dual Career Network), där Stockholms akademiska forum (Staf) är en samordnande kraft. Bland ledamöterna av styrgruppen finns representanter från flera stora internationella företag. Nätverket är under uppbyggnad av medföljande som arbetar som volontärer, med visst stöd från de verksamheter som ingår i styrgruppen. Det övergripande syftet är att skapa en arena för medföljande att hitta arbete.

Kompetensutveckling

Ytterligare en utmaning är kompetensförsörjning avseende framtida akademiska ledare. För att universitetet ska kunna trygga återväxten i denna grupp erbjuder universitetet ett behovsanpassat utbud av kompetensutveckling på såväl individ- som

gruppnivå för att stärka och stödja chefer och ledare i deras uppdrag. Chefsprogrammet för nya chefer ”Att vara chef” (AVC) utvärderas och utvecklas kontinuerligt. Programmet erbjuder prefekter, stf prefekter, föreståndare, avdelningschefer och administrativa chefer möjligheter att öka sin kunskap om det ansvar och de befogenheter som chefsuppdraget innebär. Hösten 2016 startade det sjunde programmet som omfattar 14 dagar under ett år. Programmet har utvärderats och visar på mycket gott resultat.

Kortare utbildningar – allt ifrån endagars till kortare seminarier – genomförs löpande. Det avser utbildningar i arbetsrätt, lönebildning, rekrytering, bisysslor, att hålla utvecklingssamtal, etc. Två introduktionsutbildningar har genomförts, varav en på engelska. Utbildningar för nya personaladministratörer genomförs löpande för att möta det behov av kompetens som nya medarbetare snabbt behöver få för att effektivt kunna komma in i arbetet.

Under året har en kartläggning av utbildningsutbudet inom universitetsförvaltningen genomförts. Även de utbildningar som erbjuds medarbetare inom Centrum för universitetslärarutbildning och Institutionen för svenska för flerspråkighet ingick i kartläggningen. Kartläggningen visar på ett brett utbildningsutbud, men tydliggör också behov av en större samordning av hela uppdraget kring kompetensutveckling av medarbetare.

Arbetsmiljö

Stockholms universitet ska sträva efter att vara en attraktiv, hälsobefrämjande arbetsplats som präglas av en god psykosocial och fysisk arbetsmiljö. För att möjliggöra detta krävs att universitetet har ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete, där alla medarbetare och chefer har förutsättningar att ta ansvar för att en god arbetsmiljö råder. Under 2015 sjuöptes en ny arbetsmiljöorganisation med en central skyddskommitté, Rådet för arbetsmiljö och lika villkor, och under 2016 har arbete påbörjats med att inrätta lokala råd på institutioner/motsvarande.

För att öka arbetsmiljökunskaperna hos chefer och medarbetare har det under 2016 bland annat genomförts skyddsombudsutbildning, utbildningar för chefer i arbetsmiljö och rehabilitering, utbildning i labbsäkerhet, utökat arbetsmiljöinnehåll i det befintliga chefsprogrammet samt informationsinsatser kopplat till den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö.

För att regelbundet undersöka arbetsmiljön genomförs bland annat skyddsronder och individuella utvecklingssamtal. Våren 2016 fattade rektor beslut om att samtliga institutioner/motsvarande regelbundet ska genomföra medarbetarundersökningar för att följa upp den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Därför genomfördes under hösten 2016 en pilotundersökning på ett mindre antal enheter. Undersökningen genomfördes av företagshälsovården och kommer att utvärderas i början av 2017.

Sjukfrånvaro

Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.

Den totala sjukfrånvaron vid Stockholms universitet uppgick 2016 till 2,9 %, mätt som andel av tillgänglig arbetstid⁹. Detta är en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med 2015. Liksom tidigare är sjukfrånvaron högre för kvinnor än för män.

	2016	2015	2014	2013	2012
Anställda - 29 år	1,8	1,6	1,4	1,1	1,0
Anställda 30 - 49 år	3,1	3,1	2,6	1,8	2,1
Anställda 50 år –	2,9	3,2	3,1	2,2	2,4
Kvinnor	4,1	4,2	3,6	2,7	2,9
Män	1,5	1,6	1,5	0,8	1,2
Totalt	2,9	3,0	2,6	1,8	2,1
Varav långtidssjuka (60 dagar eller mer)	1,8	1,9	1,6	0,8	1,2

Tabell 39: Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid för åren 2012-2016.

⁹ Enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) allmänna råd om redovisning av sjukfrånvaro i årsredovisningen (7 kap. 3 § FÅB) ska de anställdas sjukfrånvaro ställas i relation till den tillgängliga arbetstiden. Den tillgängliga arbetstiden beräknas genom att den ordinarie arbetstiden minskas med vissa typer av frånvaro. För Stockholms universitet innebär detta att uppgifterna för åren 2014-2016 skiljer sig något jämfört med tidigare års redovisningar av sjukfrånvaron då dessa beräkningar tidigare år utgått från den ordinarie arbetstiden.

Intern styrning och kontroll

I enlighet med kraven i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll, bedriver Stockholms universitet ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll. Universitetets process dokumenteras och innefattar de obligatoriska momenten:

- riskanalys
- beslut om kontrollåtgärder samt
- uppföljning och bedömning.

I arbetet med att genomföra, formalisera och dokumentera universitetets process för intern styrning och kontroll har, i olika faser, styrelse, ledning, företrädare för områden/fakulteter och universitetsförvaltningen, studeranderepresentanter m fl varit involverade. Dialog har även förts med intern och extern revision.

Riskanalys

En riskanalys för Stockholms universitet upprättas och fastställs av universitetsstyrelsen årligen. Universitetsstyrelsen beslutade i december 2015 om riskanalys för 2016. De identifierade riskerna är grupperade utifrån de fokusområden som är utpekade i universitetets övergripande strategidokument Strategier för Stockholms universitet 2015-2018:

- forskning och utbildning
- rekrytering och kompetensutveckling
- internationell och nationell samverkan samt
- förvaltning och verksamhetsstöd.

Under hösten 2016 reviderades riskanalysen efter ett remissförfarande och i december 2016 beslutade universitetsstyrelsen om en reviderad riskanalys inför 2017. I riskanalysarbetet identifierades ett femtiotal riskområden, varav fem riskområden värderades till högrisk och tjugosex riskområden värderades till medelrisk. Av de fem högriskerna var alla utom en identifierade sedan tidigare.

Universitetets identifierade högrisker

Risken för *avhopp från studier under pågående utbildning* bedöms som en fortsatt högrisk, då detta är en fråga av avgörande betydelse för ett effektivt nyttjande av statens resurser, för kvaliteten i utbildningen liksom för studenternas framtid.

Även risken för *brist på studentbostäder och gästforskarbostäder* värderas fortsatt till högrisk, beroende på risken att gå miste om studiemotiverade studenter och gästforskare på grund av svårigheter att skaffa bostad i Stockholmsregionen.

Inför 2016 års riskanalys värderades risken för *förändrad resurstilldelningsmodell för statsanslag/externa medel till utbildning och forskning* till högrisk mot bakgrund av regeringens prioriteringar när det gäller finansiering av forskning. Risken bedöms som en fortsatt högrisk inför 2017.

Risken för att universitetet *inte får tillgång till tillräckligt med ändamålsenliga lokaler i Frescatiområdet* kvarstår som högrisk till följd av att lokalbrist kan begränsa utvecklingen av universitetets verksamhet.

Risk för *ökade lokalkostnader till följd av marknadsanpassade hyror* har identifierats som en ny högrisk inför riskbildningen 2017. Universitet och högskolor erhåller inte någon ersättning för marknadsmissiga lokalkostnader i tilldelade resurser för utbild-

ning och forskning vilket medför kostnadsökningar för universitetet och i förlängningen minskade medel till utbildning och forskning.

Kontrollåtgärder

Beslut om kontrollåtgärder, det vill säga åtgärder som universitetet vidtar för att hantera och kontrollera de risker som identifierats i riskanalysen, fattas när bedömning görs att riskerna bör begränsas. Var i organisationen beslut om nya kontrollåtgärder fattas regleras genom universitetets besluts- och delegationsordningar. Arbetet med att dokumentera befintligt kontrollsystem sker fortlöpande och är ett långsiktigt arbete som främst inriktas på de risker som i riskanalysen värderas till hög- och medelrisker.

Beträffande de risker som utgör högrisker i universitetets riskanalys har flera av dem inslag av extern karaktär och universitetet kan därför endast i viss utsträckning påverka riske exponeringen genom att besluta om kontrollåtgärder.

Åtgärder för att begränsa universitetets högrisker

Beträffande högriskerna *avhopp från studier under pågående utbildning* har universitetets båda vetenskapsområden fokus på avhopp- och genomströmningsproblematiken och arbetar kontinuerligt med frågan. Särskilda analys- och utredningsinsatser pågår i syfte att kunna utarbeta kvalitetshöjande åtgärder för att förbättra genomströmningen. Översyn av indikatorer för att på ett tydligare sätt kunna följa upp genomströmningen har fortsatt under 2016. Ett beslut om vilka indikatorer som ska användas för uppföljning av utbildning och forskning kommer att fattas under 2017.

När det gäller *student- och gästforskarbostadsfrågan* arbetar universitetet med frågan på olika sätt, bland annat genom samarbete med andra lärosäten och kommuner i Stockholmsregionen. Ett exempel på samarbete är i studentbostadsprojektet ”Sthlm6000+” (regionalpolitiskt mål att 6 000 nya student-bostäder ska stå klara till 2017). Under 2016 har förberedelsearbete skett inför framtagande av en strategisk bostadsförsörjningsplan samt nya styrdokument för bostadsuthyrningsverksamheten.

Risken för *förändrad resurstilldelningsmodell för statsanslag/externa medel till utbildning och forskning* har hög grad av extern karaktär och är därför svår för universitetet att vidta åtgärder för att begränsa. Universitetet kommunicerar sin bedömning av konsekvenserna av regeringens prioriteringar när det gäller finansiering av forskning, i budgetunderlaget, i kontakterna med regeringskansliet och i debatter när tillfälle ges. Universitetet verkar även för ett utvecklat samarbete mellan forskningsuniversiteterna såväl nationellt som regionalt.

När det gäller risken för att universitetet *inte får tillgång till tillräckligt med ändamålsenliga lokaler i Frescatiområdet* har den till viss del inslag av extern karaktär till följd av universitetets läge i nationalstadsparken. Universitetet arbetar dock för att begränsa risken bland annat genom om- och tillbyggnader men även genom mer kortsiktiga lösningar såsom förhyrning av paviljonger. Planering och förberedelser inför uppförandet av universitetslokaler i Albanoområdet pågår i samarbete mellan Stockholms universitet, Kungliga Tekniska högskolan och Akademiska hus. Det nya universitetsområdet ska utöver lokaler för utbildning och forskning även inrymma student- och gästforskarbostäder. Inflyttning beräknas ske från 2020.

Risk för *ökade lokalkostnader till följd av marknadsanpassade hyror* som Akademiska hus tillämpar, innebär snedvriden konkurrens och drabbar lärosäten i storstadsregionerna särskilt hårt. Möjligheterna till strategisk lokalplanering påverkas i hög grad av de principer som är styrande för hyressättningen av lokalbeståndet. Uni-

versitetet har, genom budgetunderlaget, ifrågasatt principen om marknadshyror mot bakgrund av att Akademiska Hus inte kan anses verka på en normalt konkurrensutsatt marknad.

Uppföljning och bedömning

Inom ramen för den formaliserade processen för intern styrning och kontroll har rutiner utvecklats för uppföljning och bedömning av den interna styrningen och kontrollen. Ett antal kontrollåtgärder kopplade till de risker i universitetets riskanalys som värderats till högrisk och medelrisk väljs årligen ut för uppföljning. Dessutom sker en årlig översiktlig genomgång och bedömning av universitetets sammantagna process för intern styrning och kontroll, i syfte att identifiera möjligheter till utveckling som bedöms kunna bidra till att ytterligare stärka och förbättra processen. Uppföljning och bedömning sker även av intern och extern revision.

Intern revision

Universitetets internrevision följer upp och bedömer universitetets interna styrning och kontroll i system och rutiner som ett led i revisionsuppdraget. Syftet är att undersöka om universitetets verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synvinkel tillfredsställande sätt. Internrevisionens granskning och uppföljning omfattar all verksamhet som universitetet bedriver och sker enligt en av universitetsstyrelsen fastställd årlig revisionsplan. Internrevisionens revisionsplan upprättas dels med utgångspunkt i den av universitetsstyrelsen beslutade riskanalysen, dels efter egen genomförd riskbedömning. Internrevisionen rapporterar sina granskningar löpande under året till universitetsstyrelsen och avlämnar även en sammanfattande årsrapport. Internrevisionen kommunicerar under året också med universitetsstyrelsens revisionsutskott. Revisionsutskottet, som inrättades under 2014, är ett beredande organ inom styrelsen och syftar bland annat till att underlätta kommunikationen mellan styrelse, internrevision, externrevision och universitetsförvaltningen. Internrevisionen har löpande dialog med rektor och förvaltningschef samt med enskilda förvaltningsavdelningar och institutioner.

Under 2016 genomförde internrevisionen en granskning av lärarnas bisysslor vilken bland annat visade på lärarnas låga anmälningsgrad och behovet av uppföljning. I en granskning som inriktades på prefekternas arbetssituation, framkom bland annat att prefekterna är i behov av ett djupare och mer kontinuerligt stöd i chefsrollen samt att universitetsledningen bör analysera möjligheterna till ökad samordning av institutionernas administrativa resurser. Universitetsstyrelsen gav vid sammanträdet i december 2016, i uppdrag åt rektor att vidta åtgärder utifrån internrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Vidare har internrevisionen under året granskat universitetets representationskostnader och förekomsten av affärstransaktioner mellan universitetet och anställdas bolag. Dessa granskningar kommer att presenteras för universitetsstyrelsen i februari 2017.

Enligt den fastställda revisionsplanen för 2017 avser internrevisionen att genomföra temagranskningar inom följande områden: informationssäkerhet, upphandlingsverksamheten samt anläggningstillgångar och stöldbärliga förbrukningsinventarier.

Extern revision

Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar av utbildningar på grundnivå och avancerad nivå som leder till examen och som skett enligt 2011-2014 års system, avslutades för universitetets del under 2015. Universitetet fick i utvärderingar-

na ett övervägande mycket bra resultat vilket indikerar att den interna styrningen och kontrollen av kvalitetssäkringen är betryggande. Universitetskanslersämbetet påbörjade i slutet av 2016 utvärderingar utifrån det nya nationella kvalitetssäkringssystemet. Dessa utvärderingar omfattar även utbildning på forskarnivå.

Riksrevisionen påtalade efter granskning av universitetets årsredovisning 2015, via revisionsrapport, iakttagelser och rekommendationer inom bland annat kapitalförändring av universitetets avgiftsfinansierade verksamhet samt engagemang i Stiftelsen fakultetskurser och hantering av anställdas bisysslor. Universitetet lämnade ett yttrande till Riksrevisionen i maj 2016 med information om vilka åtgärder som universitetet vidtar med anledning av kritiken. Utifrån Riksrevisionens tidigare granskningar har universitetet stärkt den interna styrningen och kontrollen inom bokslutsprocessen, inköp och upphandling samt informationssäkerhet.

Kapitalförändring avgiftsfinansierad verksamhet

Riksrevisionen gjorde iakttagelsen att universitetets avgiftsfinansierade verksamhet, med krav på full kostnadstäckning, redovisade ett stort ackumulerat överskott. Universitetet har med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer påbörjat ett omfattande arbete med att stärka den interna styrningen och kontrollen inom området genom utbildningsinsatser och en särskild genomlysning av den avgiftsfinansierade verksamheten. Under våren beslutade förvaltningschefen att tillsätta en utredning av den avgiftsfinansierade verksamheten i syfte att öka den interna styrningen och kontrollen. Utredningen har pågått under hösten och kommer att färdigställas under våren 2017. Särskilda utbildningsinsatser inom området periodisering och avgiftsbelagd verksamhet har genomförts under 2016. Fortsatta utbildningsinsatser och kontroller kommer att genomföras under 2017.

Engagemang i Stiftelsen fakultetskurser

I revisionsrapporten 2015 gjorde Riksrevisionen även bedömningen att det förelåg ett närstående förhållande mellan Juridiska institutionen och Stiftelsen fakultetskurser. Riksrevisionen konstaterade även att rutinerna för anmälan av bisysslor var bristfällig och att det inom universitetet saknas en samlad bild över rapporterade bisysslor. Rektorer beslutade i början av 2016 om uppdaterade föreskrifter för anställdas bisysslor samt att delegera beslutanderätten från prefekten för institutionen till vicerektor för det humanvetenskapliga området. Vicerektor beslutade under våren om en särskild granskning av bisysslor inom Juridiska institutionen och beslut om nya förbättrade rutiner för att säkerställa regelefterlevnad beslutades av dekanus för den Juridiska fakulteten innan sommaren. Under 2017 kommer universitet att ta fram en tydligare instruktion och uppföljning för att förbättra den interna styrningen och kontrollen inom området.

Bokslutsprocessen

Under 2015 bedrevs, med stöd av extern revisionsfirma, ett omfattande arbete för att stärka den interna styrningen och kontrollen kopplat till bokslutsprocessen inom områden som ansågs vara förknippade med förhöjd risk: projekthantering, fakturahantering/leverantörsreskontra, löneprocessen, investeringsprocessen samt ansvarsförbindelser. Arbete med att upprätta rutin- och kontrollbeskrivningar har under året fortsatt. Utveckling av bokslutsprocessen kommer att fortgå 2017 genom bland annat ett stärkt samarbete inom den centrala förvaltningen, löpande kontroller och fortsatt stöd till ekonomiansvariga och -handläggare vid institutioner och motsvarande.

Inköp och upphandling

Universitetets arbete med att skapa en effektiv centraliserad men verksamhetsnära inköps- och upphandlingsfunktion har fortsatt under 2016. En centraliserad organisation för upphandlingsverksamheten etablerades den 1 juli 2015. En inköpschef samt ytterligare tre upphandlare rekryterades till sektionen och en befattning som avtalscontroller tillsattes. Arbetet med att se över förslag till nya rutiner och riktlinjer rörande inköp och upphandling har under 2016 testats via pilotverksamheter inom det naturvetenskapliga området. Samtidigt har rutinerna stegvis implementerats inom förvaltningen och inom det humanvetenskapliga området. Arbetet med pilotverksamheterna och den parallella implementeringen beräknas fortgå under 2017 då beslut om vidare utveckling kommer att fattas. Ett nytt upphandlingssystem med tillhörande avtalsdatabas har under året implementerats som stöd för upphandlings- och inköpsverksamheten. Till stöd för uppföljningen av inköps- och upphandlingsverksamheten har under året även ett systemstöd implementerats. Framtagande av uppföljningsrutiner pågår och beräknas vara klara i början på 2017.

Informationssäkerhet

För att hantera de risker och svagheter som har identifierats inom informationssäkerhetsområdet arbetar universitetet med åtgärder för att uppnå förbättrad styrning av och ökad systematik i informationssäkerhetsarbetet. En universitetsgemensam informationssäkerhetsfunktion har etablerats vid universitetets centrala IT-avdelning och ett ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) har införts. Regeringen ställer krav på god informationssäkerhet i enlighet med de förordningar och föreskrifter som är beslutade och som gäller för myndigheter under regeringen. För att åstadkomma detta arbetar universitetet för att informationssäkerhet ska integreras i universitetets ordinarie verksamhet. Vidare har utbildningsinsatser förstärkts i syfte att öka medvetenheten inom informationssäkerhetsområdet.

Universitetet kommer att fortsätta arbetet för att ytterligare stärka den interna styrningen och kontrollen inom dessa områden och andra identifierade riskområden under 2017.

Sammanfattande bedömning

Med utgångspunkt i dokumentationen av det arbete som genomförts inom processen för intern styrning och kontroll vid Stockholms universitet 2016 samt med beaktande av rapportering från intern och extern revision, görs den sammanfattande bedömningen att den interna styrningen och kontrollen inom universitetet är betryggande.

Ekonomiskt resultat

Stockholms universitet redovisar ett resultat om 5,1 mnkr för 2016. Det kan jämföras med föregående års resultat som uppgick till 38,9 mnkr. Universitetets intäkter ökade med 5,3 procent jämfört med 2015 samtidigt som kostnaderna ökade med 6,0 procent. Stockholms universitets myndighetskapital uppgår vid slutet av 2016 till 1 247,0 mnkr. Årets resultat fördelar sig med ett underskott på 124,4 mnkr inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt ett överskott på 129,5 mnkr inom forskning och utbildning på forskarnivå. Därutöver redovisar universitetet 1 151,5 mnkr i ackumulerade oförbrukade bidragsmedel vilket är en ökning med 11,9 procent jämfört med 2015. Av tabell 40 nedan framgår den ekonomiska utvecklingen för åren 2014 till 2016.

Ekonomisk utveckling, totalt (mnkr)	2016	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Anslag	3 206,4	3 152,4	3 166,5
Avgifter och andra ersättningar	393,3	357,0	339,0
Bidrag	1 325,4	1 168,2	1 117,7
Finansiella intäkter	5,0	6,1	19,6
Summa intäkter	4 930,1	4 683,6	4 642,7
Verksamhetens kostnader			
Personal	3 364,9	3 185,1	2 982,5
Lokaler	707,4	690,6	654,7
Övrig drift	724,7	664,1	709,3
Finansiella kostnader	14,6	7,0	3,6
Avskrivningar	112,8	98,2	87,7
Summa kostnader	4 924,4	4 645,0	4 437,8
Resultat från andelar i dotterföretag	-0,6	0,3	0,5
Transfereringar			
Erhållna	181,4	169,1	164,2
Lämnade	-181,4	-169,1	-164,2
Kapitalförändring	5,1	38,9	205,4

Tabell 40: Ekonomisk utveckling för Stockholms universitet 2014-2016.

Nedan följer inledningsvis kommentarer till resultatet för universitetet som helhet. Därefter följer en utförligare beskrivning av de resultatpåverkande faktorerna för respektive verksamhet. Avsnittet avslutas med en redovisning av i vilken omfattning anslagsmedel har använts för att samfinansiera bidragsverksamhet samt hur donationsförvaltningens avkastning utvecklats i förhållande till marknadsindex.

Kapitalförändringen 2014 och 2015 påverkades av bland annat återbetalningar från Statens tjänstepensionsverk (SPV). 2014 års kapitalförändring innehåller återbetalningar från SPV, ränteintäkter samt justeringar av årets premieinbetalningar motsvarande en positiv resultateffekt om 181,8 mnkr. Under 2015 uppgick justerade premieinbetalningar och ränteintäkter till 49,6 mnkr. Med det i beaktande har resultatet varit relativt konstant under den senaste treårsperioden.

Universitetets totala ramanslag har ökat med 51,3 mnkr jämfört med 2015. I det ingår ett nettotillskott om 52,6 mnkr i takbelopp till utbildning på grundnivå och avancerad nivå och 25,8 mnkr i ökad basresurs till forskning och utbildning på forskarnivå. Samtidigt har det skett en nettominskning av universitetets anslag för särskilda åtaganden om 27,1 mnkr.

Anslagsintäkterna har ökat med 54,0 mnkr jämfört med föregående år. Efter att ha överproducerat under 2014 och 2015 har universitetet 2016 anpassat verksamheten och producerar nu i det närmaste i enlighet med takbeloppet. Universitetet har inget anslagssparande att tillgodoräkna sig. Däremot finns sparade prestationer att ta i anspråk vid senare eventuell underproduktion. Under 2015 överproducerade universitetet motsvarande 46,0 mnkr utan att få ersättning för det.

Universitetets intäkter från avgifter och andra ersättningar ökade med 10,2 procent under 2016. I genomsnitt har intäkter från avgifter och andra ersättningar ökat med 5,0 procent under de senaste fem åren. I avsnitten nedan beskrivs årets ökning av intäkter från uppdragsutbildningen och uppdragsforskningen närmare.

Bidragsintäkterna har ökat med 13,5 procent under 2016. En dryg tredjedel av ökningen kan hänföras till Nordiska institutet för teoretisk fysik (Nordita), en verksamhet som universitetet vid årsskiftet tog över det administrativa ansvaret för från KTH. I övrigt är det framförallt bidragsintäkter från forskningsråden samt övriga statliga myndigheter som bidrar till årets ökning. Bidragsintäkterna har de senaste fem åren ökat med i genomsnitt 6,8 procent.

De oförbrukade bidragen, det vill säga externa bidragsmedel som inbetalats men som ännu inte tagits i anspråk, uppgick vid utgången av året till 1 151,5 mnkr, vilket är en ökning med 11,9 procent jämfört med 2015. Som jämförelse har den genomsnittliga årliga ökningen av de oförbrukade bidragen under de senaste fem åren varit 4,5 procent.

Universitetets finansnetto, skillnaden mellan de finansiella intäkterna och de finansiella kostnaderna, är -9,6 mnkr, vilket är en minskning jämfört med 2015, då nettot var -0,9 mnkr. Minskningen förklaras av att den genomsnittliga in- och utlåningsräntan var lägre under året jämfört med 2015. Med nuvarande ränteläge genererar insatta medel räntekostnader och upptagna lån ränteintäkter. För universitetets del med större andel insatta medel i förhållande till lån innebär minusränta ett försämrat finansnetto.

Stockholms universitets ackumulerade myndighetskaper inklusive årets resultat uppgår till 1 247,0 mnkr. I förhållande till universitetets omsättning har det ackumulerade myndighetskapitalet minskat med 1,3 procentenheter till 25,3 procent. Universitetet bedriver ett systematiskt arbete för att strategiskt investera det centralt ackumulerade myndighetskapitalet. Det rör sig till exempel om avsättningar av medel för byggprojekt och lokalinvesteringar för att säkra den långsiktiga lokalförsörjningen, inte minst investeringar kopplade till byggnationer i Albano. Det finns även ett omfattande renoveringsbehov av universitetets befintliga lokaler för att anpassa befintligt lokalbestånd till behoven för framtidens lärandemiljöer samt betydande behov av investeringar i forskningsinfrastruktur.

Personalkostnaderna uppgår till 3 364,9 mnkr vid utgången av 2016, vilket innebär en ökning med 179,8 mnkr jämfört med 2015. Ökningen är en följd av den årliga lönerevisionen samt ett ökat antal anställda. Lönerevisionen innebar en ökad kostnad på drygt 80 mnkr, medan ökningen av antalet årsarbetskrafter, ca 100 stycken, motsvarar drygt 70 mnkr.

Lokalkostnaderna har ökat med 2,4 procent jämfört med 2016 och uppgår till 707,4 mnkr.

Universitetets driftskostnader ökade med 60,6 mnkr eller 9,1 procent jämfört med föregående år och ungefär lika mycket minskade driftskostnaderna med mellan 2015 och 2014. Det finns flera förklaringsfaktorer bakom förändringarna, där övertagandet av Nordita är den som tydligast lyser igenom och som står för drygt 20 mnkr av ökningen. Utöver det märks till exempel en ökning av IT-relaterade kostnader.

Avskrivningarna har ökat med 14,6 mnkr jämfört med 2015 och uppgår till 112,8 mnkr. 56,3 mnkr av dessa avser arbetsmaskiner och 21,9 mnkr avser inventarier.

Diagram 1 och 2 nedan visar intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive för forskning och utbildning på forskarnivå med fördelning på olika intäktsslag och finansieringskällor.

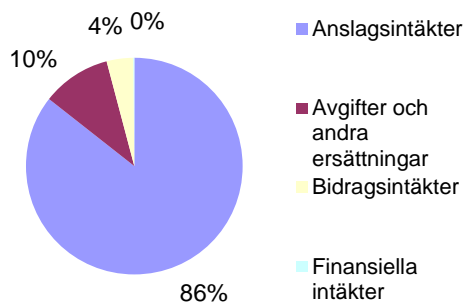

Diagram 1: Intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2016 (1 928,9 mnkr) med fördelning på olika intäktslag (anges i procent).

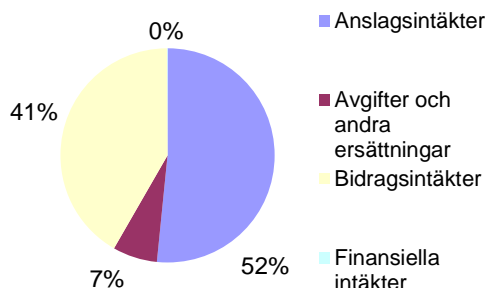

Diagram 2: Intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå 2016 (3 001,2 mnkr) med fördelning på olika intäktslag (anges i procent).

Utfall i jämförelse med prognos

Delårsbokslutet visade ett underskott om -113,9 mnkr för första halvåret 2016, vilket var ett större underskott än i delårsbokslutet för 2015, då universitetet redovisade ett underskott om -79,8 mnkr. Underskottet i delårsbokslutet beror till stor del på att semesterlöneskulden är som störst per den sista juni. I samband med delårsbokslutet prognostiserades ett underskott för 2016 om -8,2 mnkr. Avvikelsen mot årets resultat på 5,1 mnkr är således 13,3 mnkr.

Finansiering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Redovisningen av verksamhetens kostnader och intäkter ska i årsredovisningen fördelas på de två områdena utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå. I redovisningen av området utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet särredovisas. Vidare ska denna redovisning kommenteras.

Intäkter och kostnader för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Verksamheten utbildning på grundnivå och avancerad nivå visar ett underskott om 124,4 mnkr för 2016, vilket kan jämföras med ett överskott på 37,4 mnkr för 2015. Intäkterna uppgår till 1 928,9 mnkr och har totalt sett minskat något från föregående år. Kostnaderna inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå ökade under året och uppgår till 2 053,0 mnkr för 2016.

Av tabell 41 nedan framgår intäkter och kostnader samt den ekonomiska utvecklingen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå under perioden 2014 till 2016.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	2016	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Anslag	1 657,9	1 634,2	1 656,6
Avgifter och andra ersättningar	191,2	192,0	177,6
Bidrag	77,2	62,1	55,1
Finansiella intäkter	2,6	2,1	10,2
Summa intäkter	1 928,9	1 890,4	1 899,4
Verksamhetens kostnader			
Personal	1 456,6	1 264,8	1 179,1
Lokaler	329,7	326,7	311,9
Övrig drift	221,1	219,1	222,9
Finansiella kostnader	7,6	3,6	2,0
Avskrivningar	38,1	39,0	32,1
Summa kostnader	2 053,0	1 853,1	1 748,0
Resultat från andelar i dotterföretag	-0,3	0,2	0,3
Transfereringar			
Erhållna	35,8	40,6	46,4
Lämnade	-35,8	-40,6	-46,4
Kapitalförändring	-124,4	37,4	151,7

Tabell 41: Intäkter, kostnader och ekonomisk utveckling för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för 2014-2016.

Universitetets takbelopp har jämfört med 2015 ökat med totalt 52,6 mnkr. I ökningen ingår förutom generell pris- och löneomräkning ett nettotillskott om 12,6 mnkr för utbyggnad av lärarutbildningarna samt 32,9 mnkr med anledning av regeringens satsning på att stärka kvaliteten inom utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi, undervisning och verksamhetsförlagd utbildning. Universitetet har även fått minskat takbelopp om 18,1 mnkr till följd av utbyggnaden av vård och ingenjörsutbildningar vid andra lärosäten och prioriterade satsningar.

Det totala anslaget för universitetets särskilda åtaganden uppgår till 54,9 mnkr och är 27,1 mnkr lägre än 2015. Minskningen beror på att medel för kvalitetsbaserad resursfördelning samt medel för att stärka kvaliteten på utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap respektive på lärar- och förskollärarutbildningar inte längre tilldelas inom anslaget. Vidare har det särskilda åtagandet rörande uppbyggnad av ämneslärarutbildning i meänkieli omfördelats till Umeå universitet.

Anslagsintäkterna har ökat med 23,7 mnkr jämfört med föregående år. Utfallet av årets takbelopp inklusive decemberprestationer från 2015 visar på att universitetet nu i princip inte överproducerar utan att produktionen ligger i nivå med takbeloppet. Universitetet hade en överproduktion på motsvarande 46,0 mnkr 2015 och totalt finns nu en sparad överproduktion motsvarande 58,3 mnkr som kan användas vid senare eventuell underproduktion.

Avgiftsintäkterna som i princip är oförändrade jämfört med föregående år, redovisas närmare i avsnittet rörande uppdragsverksamheten.

Bidragsintäkterna på utbildningssidan uppgår 2016 till 77,2 mnkr. Andelen bidragsintäkter inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgår till 5,8 procent av universitetets totala bidragsintäkter.

Personalkostnaderna inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgår till 1 456,6 mnkr och är en ökning med 191,8 mnkr relativt 2015 års utfall.

Lokalkostnaderna uppgår till 329,7 mnkr, vilket är 3,0 mnkr högre än 2015. Universitetets kostnader för lokalhyror inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgår till 297,2 mnkr vilket är en ökning med 3,3 mnkr jämfört med föregående år.

Driftskostnaderna inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå har ökat med 2,0 mnkr jämfört med 2015.

Uppdragsverksamhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 42 nedan visar hur intäkterna och kostnaderna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid universitetet fördelar sig på olika intäkt- och kostnadsposter. Redovisningen sker uppdelat på uppdrag enligt regleringsbrevet och uppdragsverksamhet. Med uppdragsverksamhet avses här uppdragsutbildning samt beställd utbildning från andra lärosäten.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	2016		2015		2014	
	Uppdrag i regl.brev	Uppdrags- verksamhet	Uppdrag i regl.brev	Uppdrags- verksamhet	Uppdrag i regl.brev	Uppdrags- verksamhet
Verksamhetens intäkter						
Anslag	1 657,9	0,0	1 634,2	0,0	1 656,6	0,0
Avgifter och andra ersättningar	83,2	108,0	82,2	109,8	75,4	102,2
Bidrag	77,2	0,0	62,1	0,0	55,1	0,0
Finansiella intäkter	2,6	0,0	2,1	0,0	10,2	0,0
Summa intäkter	1 820,9	108,0	1 780,6	109,8	1 797,3	102,2
Verksamhetens kostnader						
Personal	1 397,0	59,5	1 201,2	63,6	1 122,3	56,8
Lokaler	327,0	2,7	324,1	2,6	308,8	3,1
Övrig drift	174,8	46,2	178,2	40,8	182,8	40,1
Finansiella kostnader	7,6	0,0	3,6	0,0	1,8	0,2
Avskrivningar	38,1	0,0	38,9	0,1	32,1	0,0
Summa kostnader	1 944,5	108,5	1 746,0	107,1	1 647,8	100,2

Tabell 42: Intäkter och kostnader för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå för 2014-2016, redovisat med uppdelning på uppdrag enligt regleringsbrev och uppdragsverksamhet.

Universitetets uppdragsverksamhet på utbildningssidan utgör 5,6 procent av de totala intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Intäkterna för uppdragsverksamheten uppgår 2016 till 108,0 mnkr och kostnaderna till 108,5 mnkr, vilket innebär ett underskott på 0,5 mnkr för 2016.

Inom uppdragsutbildning utmärker sig, liksom föregående år, främst uppdrag från Skolverket, Arbetsförmedlingen och svenska företag även om deras andel av de totala uppdragsintäkterna minskat något mot föregående år. Sammanlagt står de för 89 procent av intäkterna inom uppdragsutbildning jämfört med 2015 då de stod för drygt 73 procent av intäkterna. Skolverket är alltså den största uppdragsfinansiären som under året har bidragit med 57 mnkr i intäkter till universitetet. Uppdragsintäkter från Arbetsförmedlingen har under året ökat med 13 mnkr. Ökningen avser satsningar på Lärarlyftet II och Korta vägen.

Myndighetskapital för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Det totala myndighetskapitalet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgår vid utgången av 2016 till 702,5 mnkr och har således minskat med 15 procent jämfört med föregående år. Myndighetskapitalets förändring sedan 2014 redovisas i tabell 43 nedan.

Myndighetens utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2016	2015	2014
Kapital (mnkr)	702,5	826,9	788,7
Förändring från föregående år (%)	-15,0	4,8	140,7

Tabell 43: Myndighetskapital för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2014-2016.

Finansiering av forskning och utbildning på forskarnivå

Redovisningen av verksamhetens kostnader och intäkter ska i årsredovisningen fördelas på de två områdena utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå. I redovisningen av området forskning och utbildning på forskarnivå ska avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet särredovisas. Vidare ska denna redovisning kommenteras.

Intäkter och kostnader för forskning och utbildning på forskarnivå

Verksamheten forskning och utbildning på forskarnivå visar ett resultat om 129,5 mnkr för 2016, vilket kan jämföras med 1,5 mnkr för 2015. Intäkterna uppgår till 3 001,2 mnkr vilket är 7,4 procent högre än föregående år. Kostnaderna inom forskning och utbildning på forskarnivå ökade med 2,8 procent och uppgår till 2 871,4 mnkr under året medan kostnaderna för 2015 var 2 791,9 mnkr.

Av tabell 44 nedan framgår intäkter och kostnader samt den ekonomiska utvecklingen för forskning och utbildning på forskarnivå under perioden 2014 till 2016.

Forskning och utbildning på forskarnivå (mnkr)	2016	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Anslag	1 548,5	1 518,2	1 509,9
Avgifter och andra ersättningar	202,0	165,0	161,4
Bidrag	1 248,2	1 106,1	1 062,6
Finansiella intäkter	2,4	4,0	9,4
Summa intäkter	3 001,2	2 793,2	2 743,3
Verksamhetens kostnader			
Personal	1 908,3	1 920,3	1 803,3
Lokaler	377,7	363,9	342,9
Övrig drift	503,6	445,0	486,4
Finansiella kostnader	7,0	3,3	1,6
Avskrivningar	74,7	59,2	55,6
Summa kostnader	2 871,4	2 791,9	2 689,8
Resultat från andelar i dotterföretag	-0,3	0,2	0,2
Transfereringar			
Erhållna	145,6	128,5	117,7
Lämnade	-145,6	-128,5	-117,7
Kapitalförändring	129,5	1,5	53,8

Tabell 44: Intäkter, kostnader och ekonomisk utveckling för forskning och utbildning på forskarnivå för 2014-2016.

Anslagsintäkten har under 2016 ökat med totalt 30,3 mnkr jämfört med 2015. Förutom årlig pris- och löneomräkning har universitetet fått ett nettotillskott om ca 5 mnkr av basanslaget samtidigt som anslaget minskat med ca 4 mnkr till förmån för prioriterade satsningar.

Avgiftsintäkterna har ökat med 37,0 mnkr jämfört med föregående år. Årets bidragsintäkter uppgår till 1 248,2 mnkr, vilket är en ökning med 12,8 procent. Bidrags- och avgiftsförändringarna i förhållande till föregående år redovisas närmare i avsnittet som följer.

Personalkostnaderna inom forskning och utbildning på forskarnivå uppgår 2016 till 1 908,3 mnkr, vilket innebär en minskning med 12,0 mnkr jämfört med 2015.

Årets lokalkostnader uppgår till 377,7 mnkr vilket är 13,8 mnkr mer än 2015. Driftskostnaderna inom forskning och utbildning på forskarnivå har ökat med 58,6 mnkr jämfört med föregående år.

Universitetets intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå kommer från en rad olika finansieringskällor, där anslagsmedel utgör den största andelen och motsvarar 51,6 procent av de totala intäkterna. En annan stor finansieringskälla är bidragsintäkter vars andel uppgår till 41,6 procent av de totala intäkterna. Den relativa fördelningen mellan olika finansieringskällor framgår av tabell 45 nedan.

Finansieringskälla (mnkr)	2016		2015		2014	
	Intäkter	Andel (%)	Intäkter	Andel (%)	Intäkter	Andel (%)
Anslag	1 548,5	51,6	1 518,2	54,4	1 509,9	55,0
Avgifter och andra ersättningar	202,0	6,7	165,0	5,9	161,4	5,9
Bidrag	1 248,2	41,6	1 106,1	39,6	1 062,6	38,7
Finansiella intäkter	2,4	0,1	4,0	0,1	9,4	0,3
Totalt	3 001,2	100,0	2 793,2	100,0	2 743,3	100,0

Tabell 45: Intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå 2014-2016 med fördelning på intäktslag/finansieringskällor. Respektive intäktslagsandel av de totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå anges i procent.

Bidragsintäkterna har under året fortsatt att öka och uppgår till 1 248,2 mnkr vid årets slut. Forskningsråden svarar för den största andelen bidragsmedel. Andelen uppgår till 47,2 procent varvid den i särklass största bidragsfinansiären är Vetenskapsrådet, vars bidrag uppgår till ca en tredjedel. Bidragsintäkter från olika stiftelser utgör 19,4 procent relativt de totala bidragsintäkterna under 2016. I kategorin utmärker sig bland annat Knut & Alice Wallenbergs stiftelse, Kammarkollegiet och Sida.

Av tabell 46 nedan, vilken redogör för kostnader för forskning och utbildning på forskarnivå redovisat per kostnadslag inklusive relativa jämförelsetal, framgår det att personalkostnaderna är den helt dominerande andelen av kostnaderna med motsvarande 66,6 procent av de totala kostnaderna inom verksamheten.

Ändamål (mnkr)	2016		2015		2014	
	Kostnader	Andel (%)	Kostnader	Andel (%)	Kostnader	Andel (%)
Personal	1 908,3	66,6	1 920,3	68,8	1 803,3	67,0
Lokaler	377,7	13,2	363,9	13,0	342,9	12,7
Övrig drift	503,6	17,5	445,0	15,9	486,4	18,1
Finansiella kostnader	7,0	0,2	3,3	0,1	1,6	0,1
Avskrivningar	74,7	2,6	59,2	2,1	55,6	2,1
Totalt	2 871,4	100,0	2 791,9	100,0	2 689,8	100,0

Tabell 46: Kostnader för forskning och utbildning på forskarnivå 2014-2016 med fördelning på kostnadslag. Respektive kostnadsslagsandel av de totala kostnaderna för forskning och utbildning på forskarnivå anges i procent.

Uppdragsforskningens intäkter och kostnader

Universitetet bedriver forskning på uppdrag av statliga myndigheter och företag inom det privata näringslivet. Uppdragsforskningen utgör 3,4 procent av de totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå och redovisar ett utfall om 0,5 mnkr för 2016. Intäkterna för uppdragsforskningen uppgår 2016 till 101,9 mnkr, vilket är en ökning med 22,3 mnkr i jämförelse med föregående år. Ökade intäkter från främst Skolverket förklarar större delen av årets ökning. Skolverket svarar också för den i särklass största andelen inom uppdragsfinansiärerna och uppgår till 40,3 procent relativt uppdragsforskningens totala intäkter. Tabell 47 nedan visar hur intäkterna och kostnaderna för forskning och utbildning på forskarnivå vid universitetet fördelar sig på olika intäkts- och kostnadsposter.

Forskning och utbildning på forskarnivå (mnkr)	2016		2015		2014	
	Forskning	Uppdragsforskning	Forskning	Uppdragsforskning	Forskning	Uppdragsforskning
Verksamhetens intäkter						
Anslag	1 548,5	0,0	1 518,2	0,0	1 509,9	0,0
Avgifter och andra ersättningar	100,2	101,9	80,2	84,9	81,9	79,6
Bidrag	1 248,2	0,0	1 106,1	0,0	1 062,6	0,0
Finansiella intäkter	2,4	0,0	4,0	0,0	9,4	0,0
Summa intäkter	2 899,3	101,9	2 663,7	79,6	2 663,7	79,6
Verksamhetens kostnader						
Personal	1 849,0	59,3	1 870,6	49,7	1 759,9	43,4
Lokaler	376,8	0,9	362,8	1,1	342,1	0,8
Övrig drift	462,7	40,9	412,9	32,1	452,1	34,3
Finansiella kostnader	7,0	0,0	3,3	0,0	1,4	0,2
Avskrivningar	74,5	0,2	59,1	0,2	55,6	0,0
Summa kostnader	2 770,0	101,3	2 611,2	78,7	2 611,2	78,7

Tabell 47: Intäkter och kostnader för forskning och utbildning på forskarnivå för 2014-2016, redovisat med uppdelning på forskning och uppdragsforskning.

Myndighetskaptal för forskning och utbildning på forskarnivå

Det totala myndighetskaptalet för forskning och utbildning på forskarnivå uppgår vid utgången av 2016 till 541,0 mnkr, vilket är en ökning med 31,5 procent jämfört med föregående år. Myndighetskaptalets förändring sedan 2014 redovisas i tabell 48 nedan.

Myndighetens forskning och utbildning på forskarnivå	2016	2015	2014
Kapital (mnkr)	541,0	411,5	415,6
Förändring från föregående år (%)	31,5	-1,0	14,9

Tabell 48: Myndighetskaptal för forskning och utbildning på forskarnivå 2014-2016.

Samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet

Av årsredovisningen för 2016 ska framgå i vilken omfattning anslagsmedel efter beslut har använts för att samfinansiera bidragsfinansierad verksamhet.

Anslagsmedel får tas i anspråk för samfinansiering av projekt eller liknande verksamhet inom ramen för universitetets verksamhetsområden, om ändamålet med anslaget inte hindrar detta.

Av tabell 49 nedan framgår i vilken omfattning anslagsmedel använts för att samfinansiera bidragsfinansierad verksamhet under åren 2014 till 2016.

Samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet	2016		2015		2014	
	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	Forskning och utbildning på forskarnivå	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	Forskning och utbildning på forskarnivå	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	Forskning och utbildning på forskarnivå
Anslagsmedel som använts för att samfinansiera bidragsverksamhet (mnkr)	5,4	59,4	1,9	66,1	2,1	55,7
Andel av den totala finansieringen i bidragsverksamheten (%)	7,0	5,0	3,0	5,7	3,9	5,0

Tabell 49: Anslagsmedel som samfinansierat bidragsfinansierad verksamhet 2014-2016.

Avkastning för donationsmedel i förhållande till marknadsindex

Stockholms universitet har getts rätt att enligt 12 § donationsförordningen (1998:140) förvalta medel i aktier och andra värdepappersfonder. Av årsredovisningen för 2016 ska framgå hur avkastningen har utvecklats i förhållande till marknadsindex.

Stockholms universitet har medgivande från regeringen att enligt 12 § donationsförordningen (1994:140) förvalta medel i aktier och andra värdepappersfonder. Den genomsnittliga avkastningen för donationsmedel som förvaltas enligt 12 § donationsförordningen (1998:140) i förhållande till marknadsindex framgår av tabell 50 nedan.

Avkastning för donationsmedel i förhållande till marknadsindex	2016	2015	2014
Genomsnittlig avkastning för donationsmedel (%)	5,6	0,7	7,5
Marknadsindex (%)	1,1	4,9	8,6

Tabell 50. Avkastning för donationsmedel i förhållande till marknadsindex under åren 2014-2016.

Index SIX Portfolio Return och OMRX Bond All 1-3 Y

Donationernas sammanlagda marknadsvärde den 31 december 2016 var 23,3 mnkr varav 9,7 mnkr (41 %) var placerade i aktier samt 13,6 mnkr (59 %) i räntefonder. Medlen förvaltas diskretionärt sedan 2010 av en förvaltare.

Under 2016 har donationernas kostnader för förvaltningen varit 161 410 kronor, varav 83 720 kronor till externa förvaltare och 77 690 kronor till administration vid ekonomiavdelningen, Stockholms universitet.

Ekonomisk redovisning

Resultaträkning

(tkr)		2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	Not 1	3 206 368	3 152 351
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 2	393 259	356 975
Intäkter av bidrag	Not 3	1 325 444	1 168 181
Finansiella intäkter	Not 4	5 014	6 099
Summa		4 930 085	4 683 606
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 5	-3 364 914	-3 185 108
Kostnader för lokaler	Not 6	-707 384	-690 605
Övriga driftskostnader	Not 7	-724 705	-664 113
Finansiella kostnader	Not 8	-14 593	-6 965
Avskrivningar och nedskrivningar		-112 804	-98 220
Summa		-4 924 400	-4 645 011
Verksamhetsutfall		5 685	38 595
Resultat från andelar i hel- och delägda företag	Not 14	-558	329
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		37 774	40 500
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		79 729	77 858
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	Not 9	63 888	50 791
Lämnade bidrag	Not 10	-181 391	-169 149
Saldo		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	Not 11	5 127	38 924

Balansräkning

(tkr)		2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	Not 12	7 901	6 475
Summa Immateriella anläggningstillgångar		7 901	6 475
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		138 224	175 542
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		333 072	239 012
Pågående nyanläggningar		49 945	35 557
Summa Materiella anläggningstillgångar	Not 13	521 241	450 111
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i hel- och delägda företag	Not 14	2 550	3 383
Andra långfristiga värdepappersinnehav	Not 15	22 381	21 357
Summa Finansiella anläggningstillgångar		24 931	24 740
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		19 104	18 039
Fordringar hos andra myndigheter	Not 16	63 206	57 423
Övriga kortfristiga fordringar		1 190	1 359
Summa Kortfristiga fordringar		83 500	76 821
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		174 074	137 611
Upplupna bidragsintäkter		254 922	216 098
Övriga upplupna intäkter		21 392	11 467
Summa Periodavgränsningsposter	Not 17	450 388	365 176
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 18	0	0
Summa Avräkning med statsverket		0	0
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	Not 19	2 312 826	2 355 918
Kassa och bank	Not 20	4 546	7 088
Summa Kassa och bank		2 317 372	2 363 006
SUMMA TILLGÅNGAR		3 405 333	3 286 329

KAPITAL OCH SKULDER		2016-12-31	2015-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital		298	298
Donationskapital		139	139
Resultatandelar i hel- och delägda företag		3 108	3 054
Balanserad kapitalförändring		1 238 342	1 204 057
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		5 127	38 924
Summa Myndighetskapital	Not 21	1 247 014	1 246 472
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 22	12 347	15 631
Övriga avsättningar	Not 23	4 949	2 289
Summa Avsättningar		17 296	17 920
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 24	407 731	420 593
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 25	108 412	108 328
Leverantörsskulder		107 084	100 756
Övriga kortfristiga skulder	Not 26	60 872	60 872
Depositioner		30	21
Summa Skulder m.m.		684 129	690 570
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		221 024	221 010
Oförbrukade bidrag	Not 27	1 151 501	1 029 398
Övriga förutbetalda intäkter		84 369	80 959
Summa Periodavgränsningsposter	Not 28	1 456 894	1 331 367
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		3 405 333	3 286 329

Ansvarsförbindelser	2016-12-31	2015-12-31
Åtaganden lokalfrågor		
Om universitetet beslutar att inte fullfölja projektet (se nedan) äger avtalsparten rätt att fakturera universitetet upp till 100 % av upparbetade förgäveskostnader inkl. mervärdesskatt i projektet	28 646	104 252
Hyror	100 382	100 382
Totalt belopp vid 100 % fakturering av förgäveskostnader inkl. hyror.	129 028	204 634

Fysikcentrum (AlbaNova) – bedömning av finansiell risk

Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet tecknade år 2001 ett 25-årigt hyresavtal för Fysikcentrum. Fastighetsägare är Fysikhuset Stockholm KB. Avtalet är baserat på att universiteten under hyresperioden betalar ränta och amortering på ett 25-årigt obligationslån på 1 200 mnkr. Den fastställda amorteringsplanen innebär att cirka 30 procent av lånet amorteras under de första 20 åren. Om staten efter 20 år beslutar att utnyttja sin option att förvärva kommanditbolaget måste den återstående delen av lånet amorteras, vilket innebär att lånet då är helt återbetalt år 2020. Om staten däremot inte utnyttjar sin option efter 20 år skall återstående lån helt amorteras av under hyrestidens avslutande fem år så att lånet är helt återbetalt år 2025. Obligationslånet löper med real ränta, vilket innebär att kapital-skulden, räntan och amorteringen årligen inflationsjusteras.

Två oberoende värderingsinstitut har genomfört en fastighetsvärdering som visar på ett beräknat marknadsvärde idag som med god marginal överstiger det förväntade restvärdet på obligationslånet år 2020. Förutsättningarna för att finna en ny fastighetsägarlösning torde därför vara goda. Mot bakgrund av ovanstående bedömer därför Kungliga Tekniska högskolan den finansiella risken som liten.

Under 2015 förde Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet dialoger med utbildningsdepartementet, Akademiska Hus AB och Statens fastighetsverk. Dessa diskussioner har resulterat i att Statens fastighetsverk i sitt regleringsbrev för år 2016 och 2017 fått i uppdrag att förbereda statens nyttjande av optionen. Därmed krävs det inte från universitetets sida någon särskild redovisningsmässig åtgärd, vilket också är avstämt med Riksrevisionen.

Anslagsredovisning

a= ramanslag

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Utryttad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 16									
Utbildning och universitetsforskning									
16 02 009 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (a)		1 632 659				1 632 659	-1 632 659		
001 Takbelopp (a)		1 632 659				1 632 659	-1 632 659		
16 02 010 Stockholms univeristet: Forskning och utbildning på forskarnivå (a)		1 556 592				1 556 592	-1 556 592		
004 Basresurs (a)		1 556 592				1 556 592	-1 556 592		
16 02 065 Särskilda medel till universitet och högskolor (a)		54 891				54 891	-54 891		
008 Nationellt resurscentrum i kemi (a)		1 353				1 353	-1 353		
009 Tolk- och översättarutbildning (a)		11 705				11 705	-11 705		
010 Särskilda uppgifter rörande svenska som andraspråk och svenskundervisning för invandrare (a)		3 518				3 518	-3 518		
011 Stöd till studenter med funktionshinder inkl. teckentolkning (a)		33 874				33 874	-33 874		
012 Utveckling av lärarutbildningen för dövas och hörselskadades behov (a)		2 357				2 357	-2 357		
043 Lärarutbildning i minoritetsspråk (a)		2 084				2 084	-2 084		
Summa utgående överföringsbelopp exkl. obetecknade anslag		3 244 142				3 244 142	-3 244 142		
Summa obetecknade anslag (överförs ej)									
Summa		3 244 142				3 244 142	-3 244 142		

*Beslut om medgivet överskridande

Inga beslut om medgivet överskridande finns

Finansiella villkor

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

2:9 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (ramanslag)

2:9 ap. 1 Takbelopp

Anslagsbelastningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå i form av ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer ska redovisas i årsredovisningen. Ersättningen beräknas på grundval av redovisningen i LADOK. Per capitaersättningen för helårsstudenter och helårsprestationer inom de olika utbildningsområdena anges i regleringsbrevet under avsnitt Ekonomisk redovisning m.m. punkt 4. Eventuell mellanskillnad mellan avräknade överföringar till räntekontot och den slutliga anslagsbelastningen redovisas som ett anslagssparande. Om redovisning sker av fler helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ge ersättning inom takbeloppet, kan sådan överproduktion sparas till följande budgetår utan regeringens särskilda medgivande. Stockholms universitet har ingen anslagsskredit.

Ränteintäkter som erhållits på räntekonto och som hänför sig till anslagssparande för budgetåret 2016 som inte får behållas ska beräknas från budgetårets utgång och fram till dess betalning sker. Denna ska ske senast när årsredovisningen är upprättad. Universitetet har inget anslagssparande 2016.

Till räntekontot överförs varje månad en tolfedel av anslaget. Anslaget avräknas i samband med överföringen.

2:10 Forskning och utbildning på forskarnivå (ramanslag)

2:10 ap. 4 Basresurs

Medel får disponeras fritt utan begränsning till vetenskapsområden. I anslaget ingår medel för strategiska forskningsområden samt medel för ett nätverk för Europaforskning i juridik.

Till räntekontot överförs varje månad en tolfedel av anslaget. Anslaget avräknas i samband med överföringen.

2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor (ramanslag)

2:65 ap. 8 Nationellt resurscentrum i kemi. Verksamheten bedrivs vid de nationella resurscentrumen i biologi, fysik och kemi vid Uppsala universitet, Lunds universitet, Linköpings universitet och Stockholms universitet. Linköpings universitet och Stockholms universitet har ett gemensamt samordningsansvar för verksamheterna.

2:65 ap. 9 Tolk- och översättarutbildning

2:65 ap. 10 Särskilda uppgifter rörande svenska som andraspråk och svenskundervisning för invandrare

2:65 ap. 11 Stöd till studenter med funktionshinder inkl. teckentolkning

2:65 ap. 12 Utveckling av lärarutbildningen för dövas och hörselskadades behov

2:65 ap. 42 Kvalitetsbaserad resursfördelning

2:65 ap. 43 Lärarutbildning i minoritetsspråk

Till räntekontot överförs varje månad en tolfedel av anslaget. Anslaget avräknas i samband med överföringen.

Redovisningsprinciper och värderingsgrunder

Belopp redovisas i tkr där ej annat anges

Tillämpade redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med regleringsbrev och förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Universitetets redovisning följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt förordning (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.

Redovisningen vid universitetet följer god redovisningssed enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till FÅB:en.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Undantag från vissa bestämmelser för universitet och högskolor i regleringsbrevet

- I regleringsbrevet medges universitet och högskolor undantag från bestämmelserna om redovisning mot anslag enligt 12 § anslagsförordningen (2011:223). Avräkning mot anslag och anslagposter för medel som utbetalas till lärosätenas räntekonton i Riksgäldskontoret ska ske i samband med de månatliga utbetalningarna till respektive lärosätes räntekonto i Riksgäldskontoret.
- Vidare medges undantag från 7 § anslagsförordningen (2011:223) på så sätt att lärosätet får överföra såväl överproduktion som utnyttjad takbelopp, anslagssparande, till ett värde av högst tio procent av takbeloppet till efterföljande budgetår, utan att särskilt begära regeringens medgivande.
- Universitet och högskolor medges undantag från bestämmelsen i 2 kap. 4 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att årsredovisningen ska innehålla redovisning av väsentliga uppgifter. Universitet och högskolor ska i stället lämna uppgifter enligt *bilaga 6 Väsentliga uppgifter*.

Universitet och högskolor ska i samband med upprättandet av noter till årsredovisningen särskilt beakta att specifikation ges av

- låneram i Riksgäldskontoret uppdelad på beviljad låneram och utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut, och
- beviljad och under året maximalt utnyttjad kontokredit hos Riksgäldskontoret.
- Av 2 kap. 4 a § högskoleförordningen följer att styrelsen för ett universitet eller en högskola får uppdra åt ordföranden att efter samråd med rektorn fatta beslut om delårsrapport. Vidare följer det av 8 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag att delårsrapporten ska skrivas under av myndighetens ledning. Med undantag från nämnda bestämmelse får styrelsen för ett universitet eller en högskola som ska lämna en delårsrapport uppdra åt ordföranden att efter samråd med rektorn underteckna delårsrapporten.
- Universitet och högskolor medges i undantag från bestämmelsen enligt 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) andra stycket om årsredovisning och budgetunderlag, om att i årsredovisningen upprätta och till regeringen lämna en finansieringsanalys.
- Universitet och högskolor medges undantag från 2 kap. 1 § första stycket och 3 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) om finansiering av anläggningstillgångar enligt följande. En anläggningstillgång som används i myndighetens verksamhet får helt eller delvis finansieras med bidrag

som har mottagits från icke-statlig givare. Detta gäller även för bidrag från statliga bidragsgivare under förutsättning att bidraget har tilldelats för ändamålet.

- Stockholms universitet medges rätt att förvalta donationsmedel i aktier och andra värdepapper enligt 12 § första stycket donationsförordningen (1998:140). Universitetet får även uppdra åt någon annan att placera dessa medel i enlighet med 12 § andra stycket. Universitetet ska redovisa hur avkastningen har utvecklats i förhållande till marknadsindex.
- Universitet och högskolor medges undantag från 25 a § andra och tredje stycket avgiftsförordningen (1992:191) om disposition av inkomster från avgiftsbelagd verksamhet. Uppgår det ackumulerade överskottet till mer än 10 procent av den avgiftsbelagda verksamhetens omsättning under räkenskapsåret, ska myndigheten i årsredovisningen redovisa hur överskottet ska disponeras. Har det uppkommit ett underskott i en avgiftsbelagd verksamhet som inte täcks av ett balanserat överskott från tidigare räkenskapsår, ska myndigheten i årsredovisningen lämna ett förslag till regeringen om hur underskottet ska täckas.

Värderingsgrunder

Tillgångar och skulder, förutom finansiella anläggningstillgångar, har värderats till anskaffningsvärde. Finansiella anläggningstillgångar har portföljvärderats.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella tillgångar utgörs främst av anskaffningar avseende utredning gasanläggning 2014 och förvärvade licenser samt rättigheter, oftast dataprogram. Aktivering kan ske om anskaffningsvärdet överstiger 10 000 kronor och den ekonomiska livslängden är minst 5 år.

Materiella anläggningstillgångar*

Inventarier med ett anskaffningsvärde på minst 25 000 kr och med en ekonomisk livslängd på minst 3 år redovisas som anläggningstillgång. Anläggningstillgångar avskrivs enligt plan med följande avskrivningstider:

- 3 år Datorer
- 5 år Kontorsmaskiner, inredningsinventarier, elektriska apparater, bilar m m.
- 10 år Byggnadsinventarier och förbättringsutgift annans fastighet.
- 25 år Fartyg och skepp

För konstföremål sker ingen avskrivning.

* Av Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 5 kap 1 § FÅB framgår att om en sammansatt anläggningstillgång har betydande delar eller komponenter som förväntas förbrukas i annan takt än den totala tillgången, ska komponenterna delas upp och skrivas av var för sig utifrån respektive komponents nyttjandeperiod. Reglerna ska användas första gången för räkenskapsåret 2016. För universitetet kan det vara tillämpligt när det gäller anläggningstillgångar inom fartyg och skepp samt anläggningar inom forskningsinfrastruktur, vilket kommer att utredas under 2017.

Finansiella anläggningstillgångar

Aktier och värdepapper har portföljvärderats. I de fall nedskrivning behöver göras i samband med denna värdering sker detta efter individuell prövning till det lägsta av bokfört värde och marknadsvärde.

Fordringar och skulder

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta med beaktande av osäkra fordringar som bedömts individuellt. I de fall faktura eller motsvarande handling inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet inte är känt vid brytdagen, redovisas beloppet som period-avgränsningspost.

Periodavgränsningsposter

Periodiseringar innebär att kostnader och intäkter hänförs till det år som de avser. I allt väsentligt har periodiseringar skett för t.ex. leverantörsfakturor, semesterlöneskuld, avgifter samt intäkter som värderats utifrån nedlagda kostnader efter prövning av fordrans giltighet mot finansiär. Beloppsgränsen för periodiseringar uppgår till 50 tkr.

Utländska valutor

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas enligt balansdagens kurs. Behållning på EUR-konto per den 31 december 2016 har värderats till balansdagens kurs.

Externmedelsfinansierade projekt

I den löpande redovisningen bokförs inbetalda medel för bidragsprojekt (förskott) som en skuld till finansiären. Kostnader som avser projektet skall bokföras löpande när de uppstår. För bidragsfinansierade projekt bokförs vid varje månads slut intäkter motsvarande månadens kostnader, vilket medför att de bidragsfinansierade projekten löpande under året har ett resultat på noll kronor. Vid bokslutet redovisas oförbrukade bidrag under periodavgränsningsposter på skuldsidan i balansräkningen. Alla bidragsprojekt kontrolleras årligen för att fastställa att de har ett underliggande kontrakt med dispositions- tid för medlen efter den 31 december.

I de fall kostnaderna under året har varit större än inbetalda medel har universitetet en fordran på finansiären, och denna bokförs på tillgångssidan i balansräkningen under periodavgränsningsposter.

I uppdragsprojekt bokförs intäkter och kostnader löpande under året. För uppdragsprojekt som pågår över årsskiftet bokförs resultatet som periodiseringspost på tillgångs- respektive skuldsidan i balansräkningen. Uppdragsprojekt som slutförts under året resultatförs.

Transfereringar

Universitetet redovisar transfereringar enligt Ekonomistyrningsverkets rekommendationer. Som transfereringar redovisas bl.a. stipendier och lämnade bidrag samt de intäkter som erhållits för att finansiera transfereringarna, där antingen givaren till universitetet och/eller mottagaren från universitetet är en statlig part. I de fall där ingen part är statlig bokförs transfereringarna enbart via balansräkningen.

Avstämning av mellanhavanden med andra statliga myndigheter

Vid inrapportering till statsredovisningen ska varje transaktion till annan statlig myndighet kunna särredovisas. Erhållna bidrag och avgifter samt givna bidrag och köp ska redovisas och stämmas av med varje statlig motpart för belopp överstigande en miljon kronor. För fordringar och skulder över årsskiftet gäller att belopp över ett hundra tusen kronor ska stämmas av. Stockholms universitet har i sin kodsträng en unik kod för varje myndighet och en gemensam kod för samtliga övriga motparter för att kunna särskilja dessa transaktioner. Efter årets avstämning med andra statliga myndigheter har universitetet inga oförklarade differenser.

Fullkostnadsmodell

Universitetet tillämpar lönebaserad fördelning av indirekta kostnader, dvs. den modell som Sveriges universitet och högskolor (SUHF) har rekommenderat lärosätena att använda.

Ändrade redovisningsprinciper 2016

Långfristiga värdepapper har under 2016 redovisats till verkligt värde. Anledningen till förändringen är en anpassning till Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till 5 kap 13 § Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. De finansiella instrumenten är donationsmedel som får placeras i aktier och obligationer.

Övriga väsentliga uppgifter

Stockholms universitets Holding AB

Ägandet av Stockholms universitet Holding AB övergick per den 1 januari 1998 från Närings- och handelsdepartementet till Stockholms universitet. Bolaget äger helt eller delvis aktier i 25 bolag, varav två dotterbolag, tre intressebolag och 19 bolag där innehavet är mindre än 20 procent.

Förvaltning av stiftelser

I enlighet med Stiftelselagen (1994:1220) bröts de fonder och samförvaltade donationer som är att betrakta som stiftelser och därmed egna juridiska personer ut ur universitetets redovisning den 1 januari 1997. Utanför universitetets redovisning finns 157 anknutna stiftelser vilka avger separata årsredovisningar.

Marknadsvärdet av det förvaltade kapitalet uppgår till 477 mnkr per den 31 december 2016. Bidrag och stipendier som beviljats under 2016 är 14,7 mnkr. Totalavkastningen 2016, på stiftelsernas kapital var 6,0 procent och direktavkastningen 2,45 procent. Förvaltningen av universitetets stiftelser regleras av en placeringspolicy som fastställs av universitetsstyrelsen varje år. Det förvaltade kapitalet bestod vid utgången av året av svenska aktier 43 procent, utländska aktiefonder 7 procent och ränteplaceringar 50 procent.

Universitetet handhar förvaltningen av stiftelserna tillsammans med den ekonomiska administrationen av Stockholms universitet Holding AB och dotterbolag. Denna förvaltning har under 2016 haft kostnader på 3 328 tkr (3 028) varav personalkostnaderna är 2 269 tkr (2 241). Ersättning från stiftelserna och bolagen uppgår till 3 365 tkr (3 323).

Noter till resultat- och balansräkning

NOT 1 INTÄKTER AV ANSLAG	2016-12-31	2015-12-31
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 657 881	1 634 198
Forskning och forskarutbildning	1 548 487	1 518 153
Summa intäkter av anslag	3 206 368	3 152 351

NOT 2 INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR	2016-12-31	varav inom staten	2015-12-31	varav inom staten
Intäkter enligt § 4 Avgiftsförordningen				
Kompendier	517	0	1 125	0
Diverse övrigt material	5 117	2 996	2 233	319
Lokaler	4 193	659	6 784	215
Konferenser	14 706	934	17 074	1 314
Rikstest m.m.	1 067	0	917	0
Konsulttjänster	30 776	18 507	9 090	5 631
Administrativa tjänster	0	0	535	0
Resurssamordning	19 853	19 853	16 351	16 351
Övriga tjänster	0	0	6 544	2 438
Summa	76 229	42 949	60 653	26 268
Intäkter enligt regleringsbrev				
Uppdragsutbildning	104 375		106 803	
Uppdragsforskning	100 161		85 006	
Upplåtande av bostadslägenhet	33 111		28 532	
Utbildning av studieavgifter	16 030		23 925	
Högskoleprovet	10 342		10 869	
Beställd utbildning	2 343		2 028	
Summa	266 362		257 163	
Övriga intäkter				
Övriga intäkter i verksamheten	50 668		39 158	
Summa	50 668		39 158	
Summa avgifter och andra ersättningar	393 259		356 974	

NOT 3 INTÄKTER AV BIDRAG	2016-12-31	2015-12-31
Bidragsintäkter per finansiärsgrupp		
Forskningsråd	627 003	557 664
Organisationer liknande forskningsråd	57 845	58 391
Sektorsorgan	45 850	35 104
Övriga statliga myndigheter	185 846	172 251
Kommuner	2 143	977
Landsting	6 737	404
Svenska stiftelser och ideella föreningar	237 076	214 652
Svenska företag	20 339	21 065
Affärsdrivande verk	0	141
Statliga bolag	0	12
EU-program	84 766	66 407
Nordiska finansiärer	32 178	9 786
Utländska finansiärer utom Norden	25 661	31 327
Summa	1 325 444	1 168 181

NOT 4 FINANSIELLA INTÄKTER	2016-12-31	2015-12-31
Ränteintäkter på räntekonto i Riksgäldskontoret	2 108	981
Övriga finansiella intäkter	2 906	5 118
Summa finansiella intäkter	5 014	6 099

NOT 5 KOSTNADER FÖR PERSONAL	2016-12-31	2015-12-31
Lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och avgifter.	2 234 559	2 136 424
- <i>varav arvode till styrelse, kommittéer och ej anställd personal</i>	4 858	6 700
Övriga personalkostnader (t ex. företagshälsovård, traktamenten, kurs- och konferensavgifter)	1 130 355	1 048 684
Summa kostnader för personal	3 364 914	3 185 108

NOT 6 KOSTNADER FÖR LOKALER	2016-12-31	2015-12-31
Hyror exklusive mediakostnader	606 838	604 907
Mediakostnad (el, värme, gas, kyla, vatten)	20 231	14 138
Lokalvårdskostnad (externt utförd), renhållning, bevakning och övriga lokalkostnader	80 315	71 560
Summa kostnader för lokaler	707 384	690 605

NOT 7 ÖVRIGA DRIFTSKOSTNADER	2016-12-31	2015-12-31
Konsulttjänster	147 459	126 220
Material	129 735	127 783
Resor	102 294	99 234
Övriga tjänster	88 313	84 879
Böcker, tidskrifter och övriga publikationer	79 578	70 071
Datatjänster	75 773	62 958
Övriga driftskostnader	64 373	54 797
Reparationer och underhåll	37 180	38 172
Summa övriga driftskostnader	724 705	664 114

NOT 8 FINANSIELLA KOSTNADER	2016-12-31	2015-12-31
Räntekostnader på räntekonto i Riksgäldskontoret	11 049	5 827
Övriga finansiella kostnader	3 544	1 138
Summa finansiella kostnader	14 593	6 965

NOT 9 ÖVRIGA ERHÅLLNA MEDEL FÖR FINANSIERING AV BIDRAG	2016-12-31	2015-12-31
Knut och Alice Wallenbergs stiftelse	30 405	10 836
Riksbankens jubileumsfond	10 495	5 406
Medel från EU:s institutioner	7 577	8 615
Medel från övriga	4 605	3 841
Medel från internationella organisationer	3 079	7 822
RMC cancerfonder	2 964	2 445
Stiftelsen för strategisk forskning	2 430	2 980
Mistra miljöstrategisk forskning	2 206	7 143
Medel från privata företag	111	1 304
Medel från kommuner och landsting	16	169
Göran Karlssons stiftelse	0	230
Totalt övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	63 888	50 791

NOT 10 LÄMNAD E BIDRAG	2016-12-31	2015-12-31
Bidrag till statliga myndigheter	-87 525	-90 720
Bidrag till övriga länder för konsumtion	-13 653	-7 012
Lämnade bidrag internationella organisationer	-30 835	-18 406
Stipendier	-25 991	-31 368
Övriga lämnade bidrag	-23 387	-21 643
Totalt lämnade bidrag	-181 391	-169 149

NOT 11 ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	2016-12-31	2015-12-31
Anslagsfinansierad verksamhet	5 651	34 243
Avgiftsfinansierad verksamhet	34	4 352
Resultatandelar från hel- och delägda företag	-558	329
Summa årets kapitalförändring	5 127	38 924

Kapitalförändring per område

Verksamhet	Balanserad kapitalförändring (A)	Årets kapitalförändring (B)	Summa (A+B)
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå			
Utbildning enligt uppdrag i regleringsbrev	804 108	-123 902	680 206
Uppdragsverksamhet	22 780	-492	22 288
Summa	826 888	-124 394	702 494
Forskning och utbildning på forskarnivå			
Forskning och utbildning på forskarnivå*	368 759	128 995	497 754
Uppdragsverksamhet	42 694	526	43 220
Summa	411 453	129 521	540 974
Summa totalt	1 238 342	5 127	1 243 469

*Under 2016 har flera externa forskningsprojektets korrigerats då de tidigare har resultatavräknats på ett felaktigt sätt. Denna korrigering har påverkat den balanserade kapitalförändringen inom forskningsverksamheten med 4 639 tkr.

Kapitalförändringen redovisas enligt bilaga 2 i regleringsbrevet för universitet och högskolor.

SU redovisar anslagsfinansierad verksamhet och bidragsfinansierad verksamhet inom de två verksamhetsgrenarna Utbildning på grundnivå och avancerad nivå och Forskning och utbildning på forskarnivå. I och med införandet av SUHF:s fullkostnadsmodell 2010 och kravet om full kostnadstäckning och krav på samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet bedömer SU att den bidragsfinansierade verksamheten inte genererar något myndighetskapital. Gällande den avgiftsbelagda verksamheten, Beställd utbildning, Uppdragsutbildning och Uppdragsforskning, redovisas kapitalförändringen i ovanstående not under de båda rubrikerna.

**NOT 12 IMMATERIELLA
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR****Förvärvade licenser, rättigheter, m.m.**

	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärde	13 872	12 417
Årets anskaffningar	4 077	1 515
Årets försäljningar/utrangeringar	-536	-60
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	17 413	13 872
Ingående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-7 397	-5 333
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-2 323	-2 122
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	208	58
Utgående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-9 512	-7 397
Utgående bokfört värde	7 901	6 475

NOT 13 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Tekniska anlägg- ningar	Transport- medel, inventarier	Skepp	Förbättrings- utgift på annans fastig- het	Pågående nyanlägg- ningar	Totalt 2016-12-31	Totalt 2015-12-31
Ingående anskaffningsvärde	574 515	605 190	5 215	475 791	35 557	1 696 268	1 574 815
Årets anskaffningar	122 162	30 102	141	29 921	44 247	226 573	189 456
Omklassifisering			29 859	-42 582	-29 859	-42 582	0
Årets försäljningar/utrangeringar	-37 922	-105 059	0	-56 055		-199 036	-68 003
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	658 755	530 233	35 215	407 075	49 945	1 681 223	1 696 268
Ingående avskrivningar/nedskrivningar	-408 271	-532 471	-5 167	-300 250	0	-1 246 159	-1 239 608
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-56 332	-29 106	-661	-24 403	0	-110 503	-74 058
Årets försäljning/utrangeringar, avskrivningar	37 837	103 040	0	55 802		196 680	67 507
Utgående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-426 766	-458 537	-5 828	-268 851	0	-1 159 982	-1 246 159
Utgående bokfört värde							
2016-12-31	231 989	71 696	29 387	138 224	49 945	521 241	
Bokfört värde 2015-12-31	166 245	72 719	48	175 542	35 557		450 111

NOT 14 ANDELAR I HEL- OCH DELÄGDA FÖRETAG

Universitetet äger 100 % av Stockholms universitets Holding AB (3 000 aktier, nominellt värde 300 tkr). Företaget är ej börsnoterat. Andelarna, motsvarande 5 275 tkr, har erhållits från Näringsdepartementet enligt beslut 20 december, 1997. Därmed har inte universitetet något anskaffningsvärde för aktierna

Stockholms universitets Holding AB innehar följande aktier 2016-12-31:

- 100 % Success AB
- 100 % SU Inkubator AB
- 23 % Lärarjouren I Sverige AB
- 20 % Nordic Brand Academy
- 40 % Ideometrics AB

Företaget äger också aktier i ytterligare 19 företag. Innehavet i varje företag är mindre än 20 procent.

Bokfört värde:	2016-12-31	2015-12-31
Statskapital (från Näringsdepartementet)	3 383	3 054
Justering föregående års resultat	-275	0
Resultatandel per 31 december	-558	329
Totalt värde andelar i hel- och delägda företag	2 550	3 383

NOT 15 LÅNGFRISTIGA VÄRDE-PAPPER	2016-12-31	2015-12-31
Aktier	9 653	7 459
Fonder	12 728	13 897
Summa långfristiga värdepapper	22 381	21 357

Långfristiga värdepapper har under 2016 redovisats till verkligt värde. Föregående år redovisades de till bokfört värde. Marknadsvärde för aktier per 2015-12-31 var 8 489 tkr och för räntefonder 13 966 tkr.

NOT 16 FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER	2016-12-31	2015-12-31
Kundfordringar hos andra myndigheter	12 735	3 697
Fordran mervärdesskatt	50 006	51 786
Övriga fordringar hos andra myndigheter	465	1 940
Summa fordringar hos andra myndigheter	63 206	57 423

NOT 17 PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	2016-12-31	2015-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	148 366	125 837
Övriga förutbetalda kostnader	25 708	11 774
Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	62 192	41 064
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	192 730	175 034
Upplupna uppdragsintäkter	15 379	7 981
Övriga upplupna intäkter	6 013	3 486
Summa periodavgränsningsposter	450 388	365 176

NOT 18 AVRÄKNING MED STATSVERKET	2016-12-31	2015-12-31
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag	3 244 142	3 192 851
Anslag som tillförts räntekonto	-3 244 142	-3 192 851
Återbetalning av anslagsmedel	0	0
Summa avräkning med statsverket	0	0

NOT 19 BEHÅLLNING RÄNTEKONTO I RIKSGÄLDSKONTORET	2016-12-31	2015-12-31
Behållning på universitetets räntekonto	2 312 826	2 355 918
Summa behållning i Riksgäldskontoret	2 312 826	2 355 918
Beviljad räntekontokredit enligt regleringsbrev	0	0

NOT 20 KASSA OCH BANK	2016-12-31	2015-12-31
Banktillgodohavande avseende fondförvaltning	960	587
Övriga banktillgodohavande (EUR-kontot)	3 586	6 501
Summa kassa och bank	4 546	7 088

NOT 21 MYNDIGHETSKAPITAL

Universitetet redovisar en positiv kapitalförändring om 5 127 tkr (38 924 tkr), vilket motsvarar 0,10 % (0,84 %) av verksamhetens kostnader 4 924 400 tkr (4 645 011 tkr)

Myndighetskapital per verksamhetsområde	2016-12-31	2015-12-31
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	702 494	826 888
Forskning och utbildning på forskarnivå	540 974	416 092
Kapital, donationskapital och resultatandelar i hel- och delägda företag	3 546	3 490
Totalt myndighetskapital	1 247 014	1 246 472

	Ingående Balans 2016	Omföring kapitalförändring	Rättelse/ändrad princip	Årets kapitalförändring	Totalt myndighetskapital
Statskapital utan Avkastningskrav*	298				298
Donationskapital	139				139
Resultatandelar i hel- och delägda företag	3 054		-504	558	3 108
Balanserad kapitalförändring**	1 204 057	38 924	-4 639		1 238 342
Kapitalförändring	38 924	-38 924	0	5 127	5 127
Totalt myndighetskapital	1 246 472	0	-5 143	5 685	1 247 014

*År 1997 erhöll Stockholms universitet 5 275 tkr i statskapital utan avkastningskrav. Kvarstående kapital och resultat från föregående år redovisas som resultatandelar i hel- och delägda företag.

** Se not 11

NOT 22 AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE

	2016-12-31	2015-12-31
Ingående avsättning pensioner	15 630	21 821
Avsättning för pensioner	- 2642	-3 139
Särskild löneskatt för pensionsavsättningar	-641	-3 051
Utgående pensionseskuld 31/12	12 347	15 631

NOT 23 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR	2016-12-31	2015-12-31
Omhändertagningskostnad av strålkällor	1 793	1 793
Avsättning trygghetsmedel	3 156	497
Summa övriga avsättningar	4 949	2 289

Stockholms universitet tar det finansiella ansvaret, i enlighet med 13§, första stycket punkt 1 i strålskyddslagen (1988:220), för radioaktivt avfall från de fem slutna strålkällor som finns i universitetets verksamhet. En källa är fortfarande under avveckling, de andra fyra är inte aktuella för avveckling förän tidigast om 20-30 år.

NOT 24 LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET *	2016-12-31	2015-12-31
Lån vid årets början	420 593	383 311
Under året upptagna lån	95 691	80 257
Årets amortering	-108 553	-42 975
Summa lån i Riksgäldskontoret	407 731	420 593

Beviljad låneram enligt regleringsbrev	550 000	423 000
--	---------	---------

*Universitetet har under 2016 ändrat rutinen för låneupptag där anläggningstillgångar finansierade med medel från icke-statliga bidragsgivare ej längre lånefinansieras i Riksgälden.

NOT 25 KORTFRISTIGA SKULDER TILL ANDRA MYNDIGHETER	2016-12-31	2015-12-31
Skuld till Skatteverket (arbetsgivaravgifter m.m.)	62 402	56 881
Skuld mervärdesskatt	9 399	7 330
Leverantörsskulder	36 611	42 407
Övriga skulder till andra myndigheter	0	1 710
Summa kortfristiga skulder till andra myndigheter	108 412	108 328

NOT 26 ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER	2016-12-31	2015-12-31
Personalens källskatt	56 907	50 102
Avräkning valutakonton	3 586	6 501
Övrigt	379	4 269
Summa övriga kortfristiga skulder	60 872	60 872

NOT 27 OFÖRBRUKADE BIDRAG	2016-12-31	2015-12-31
Forskningsråd	587 645	560 278
Övriga statliga myndigheter	218 105	198 408
Svenska stiftelser och ideella föreningar	144 260	119 204
EU-program	65 526	41 094
Sektorsorgan	37 024	28 746
Svenska företag, affärsdrivande verk	23 249	23 446
Finansiärer av rådskaraktär	27 186	22 953
Högskolor och universitet	15 570	15 998
Utländska finansiärer	13 004	9 603
Nordiska finansiärer	12 249	4 826
Anknutna stiftelser	6 181	3 997
Kommuner och landsting	1 502	845
Totalt oförbrukade bidrag	1 151 501	1 029 398

Den genomsnittliga årliga ökningen av oförbrukade bidrag har varit 4,5 procent under de fem senaste åren. År 2016 har ökningen varit 11,9 procent.

Till den bidragsfinansierade verksamheten finns framtida avskrivningskostnader knutna till ett värde av 145 733 tkr.

Specifikation av oförbrukade bidrag	2016-12-31	2015-12-31
Bidrag från annan statlig myndighet	885 531	826 384
Bidrag från icke statliga organisationer eller privata personer	243 699	182 336
Oförbrukade donationer	22 271	20 678
Totalt oförbrukade bidrag	1 151 501	1 029 398

Förbrukningstakt för oförbrukade bidrag från statlig givare:

	2016-12-31	< 3 mån.	3-12 mån.	1-3 år
Förbrukning oförbrukade bidrag från annan statlig myndighet	885 531	245 735	639 796	-

Beräkningen har gjorts i enlighet med rekommendationer från Högskolornas forum för redovisningsfrågor (HfR) för schablonberäkning av omsättningshastigheten, vilket enligt denna metod är 1,11.

NOT 28 PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	2016-12-31	2015-12-31
Förutbetalda intäkter	12 903	11 504
Oförbrukade bidrag, statliga	885 531	826 384
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	265 970	203 014
Upplupna semesterlöneskulder inkl. lönekostnadspålägg	204 628	198 500
Upplupna löneskulder inkl. lönekostnadspålägg	4 244	21 689
Övriga upplupna kostnader	12 152	821
Förutbetalda uppdragsintäkter, statliga	61 074	55 418
Förutbetalda uppdragsintäkter, utomstatliga	10 392	14 037
Summa periodavgränsningsposter	1 456 894	1 331 367

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet 2016

Verksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2014	Över-/underskott 2015	Intäkter 2016	Kostnader 2016	Över-/underskott 2016	Akkumulerat över-/underskott, utgående 2016
Utbildning på grundnivå eller avancerad nivå						
Beställd utbildning	651	-499	2 343	-2 343	0	152
Yrkeshögskolan, KY m.m.						
Uppdragsutbildning	10 922	3 411	105 664	-106 155	-491	13 842
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter ¹	1 733	5 700	16 030	-20 711	-4 681	2 752
Övrigt						
Summering	13 306	8 612	124 037	-129 209	-5 172	16 746
Forskning eller utbildning på forskarnivå						
Uppdragsforskning	25 149	2 816	101 855	-101 329	526	28 491
Summering	25 149	2 816	101 855	-101 329	526	28 491
Verksamhet där krav på full kostnadstäckning inte gäller						
Högskoleprovet	-3 060	1 544	10 342	-8 480	1 862	346
Upplåtande av bostadslägenhet - utbytesprogram och gästforskare ²	-10 785	-2 774	32 427	-32 877	-450	-14 009
Upplåtande av bostadslägenhet - regeringsbeslut (U2010/4277/UH) ³	0	0	684	-684	0	0
Övrigt						
Summering	-13 845	-1 230	43 453	-42 041	1 412	-13 663

För den avgiftsfinansierade verksamheten uppgår det ackumulerade överskottet i förhållande till sin omsättning till 20,0 %. Enligt 25 § Avgiftsförordningen (1992:191) ska myndigheten lämna ett förslag till disposition till regeringen om överskottet uppgår till mer än 10 %.

För 2016 lämnar härmed universitetet förslag till disposition av det ackumulerade överskottet avseende avgiftsfinansierad verksamhet. Universitetet kan disponera det ackumulerade överskottet inom respektive verksamhetsgren. Stockholm universitets disponibla ackumulerade överskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för 2016 uppgår till 45 237 tkr. Universitetet föreslår mot bakgrund av för departementet tidigare redovisade orsaker att få disponera det totala överskottet (akkumulerat till och med 2016) i sin helhet inom respektive verksamhet.

Universitetet fick kritik från Riksrevisionen i samband med årsredovisningen för 2015 avseende hanteringen av den avgiftsfinansierade verksamheten med krav på full kostnadstäckning. Av kritiken framgick att universitets verksamhet inom området över tid genererat ett överskott, vilket inte är förenligt med avgiftsförordningen (1992:191). Särskilt nämndes Företagsekonomiska institutionen och deras överskott inom uppdragsutbildning. Utredning av den avgiftsfinansierade verksamheten pågår och åtgärder för att minska överskottet har vidtagits.

¹ I intäkter 2016 saknas intäkter om 4 001 tkr som redovisades redan 2015..

² Det totala antalet lägenheter som finns att tillgå vid Stockholms universitet är 616 stycken, varav 84 lägenheter hyrs ut med dubbla bäddar. I genomsnitt hyrdes 670 bäddar ut till utbytesstudenter och gästforskare under 2016. Justeringar av tidigare års över-/underskott gjordes 2015 genom en särskild genomlysning. I Årsredovisningen 2012 redovisades felaktigt ett ackumulerat överskott t.o.m. 2010 om 6 550 tkr.

³ 29 lägenheter hyrdes ut enligt U2010/4277/UH. Under 2017 förväntas 16 lägenheter vara uthyrda under vårterminen och 13 lägenheter under höstterminen, vilket uppskattningsvis ger en prognostiserad hyresintäkt på motsvarande 684 tkr.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

	2016	2015	2014	2013	2012
Utbildning och forskning					
Totalt antal helårsstudenter ¹	27 656	28 410	29 087	29 559	29 448
Kostnad per helårsstudent (kr)	63 779	58 304	54 834	47 949	56 961
Totalt antal helårsprestationer ¹	21 274	21 789	21 948	22 074	21 869
Kostnad per helårsprestation (kr)	82 907	76 025	72 670	64 207	76 701
Totalt antal studieavgiftsskyldiga studenter (hst)	202	170	139	111	84
Totalt antal nyantagna doktorander	272	241	275	305	332
– andel kvinnor (%)	49	48	46	52	48
– andel män (%)	51	52	54	48	52
Totalt antal doktorander totalt med någon aktivitet	1 717	1 735	1 788	1 832	1 838
– andel kvinnor (%)	50	50	52	53	53
– andel män (%)	50	50	48	47	47
Totalt antal doktorander med doktorand-anställning (årsarb.)	960	956	886	821	826
Totalt antal doktorander med utbildningsbidrag (årsarb.) ²	0,2 ⁶	63	152	207	245
Genomsnittlig studietid (år) för licentiatexamen ³	3,4	3,3	3,1	2,9	3,0
Genomsnittlig studietid (år) för doktorsexamen ³	4,4	4,3	4,4	4,2	4,3
Totalt antal doktorsexamina ⁴	232	241	241	213	227
Totalt antal licentiatexamina ⁴	72	88	79	65	65
Totalt antal refereegranskade vetenskapliga publikationer ⁴	2 609	2 896	2 762	2 671	2 413
Kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation (tkr) ⁴	1 174	984	1 003	930	1 023
Personal					
Totalt antal årsarbetskrafter ⁴	4 691	4 593	4 502	4 358	4 336
Medelantal anställda	5 440	5 405	5 410	5 293	5 135
Totalt antal lärare (årsarb.)	1 399	1 358	1 362	1 365	1 359
– andel kvinnor (%)	46	46	44	44	45
– andel män (%)	54	54	56	56	55
Antal disputerade lärare (årsarb.) ⁴	1 183	1 146	1 147	1 146	1 097
– andel kvinnor (%)	42	42	41	41	41
– andel män (%)	58	58	59	59	59
Antal professorer (årsarb.)	464	446	440	448	447
– andel kvinnor (%)	31	29	27	27	29
– andel män (%)	69	71	73	73	71
Ekonomi					
Intäkter totalt (mnkr), varav	4 930	4 684	4 643	4 531	4 333
Utb. på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	1 929	1 890	1 899	1 898	1 787
– andel anslag (%)	86	86	87	87	87
– andel externa intäkter (%)	14	14	13	13	13
Forskning och utbildning på forskarnivå (mnkr)	3 001	2 793	2 743	2 633	2 545
– andel anslag (%)	52	54	55	55	56
– andel externa intäkter (%)	48	46	45	45	44
Kostnader totalt (mnkr)	4 924	4 645	4 438	4 189	4 283
– andel personalkostnader (%)	68	69	67	71	66
– andel lokalkostnader (%)	14	15	15	10	17
Lokalkostnader ⁵ per kvm (kr)	2 330	2 347	2 278	1 511	2 348
Balansomslutning (mnkr),	3 405	3 286	3 185	2 796	2 638
– varav oförbrukade bidrag	1 152	1 029	997	980	964
– varav årets kapitalförändring	5	39	205	345	50
– varav myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	1 247	1 246	1 208	1 002	658

¹ Exkl. uppdragsutbildning och beställd utbildning

² Antal individer, ej årsarbetare. Eftersom dessa personer saknar anställning vid universitetet är uppgifter om antal årsarbetare inte möjliga att ta fram.

³ Nettostudietid

⁴ Uppgifter har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2015

⁵ Enligt resultaträkning.

⁶ En person hade kvar utbildningsbidrag under föräldraledighet/sjukskrivning under januari-mars, och fick sedan doktorandanställning fr.o.m. april.

Ersättningar, förmåner och övriga uppdrag för universitetsstyrelsens ledamöter

Nedan visas ersättningar, förmåner och övriga uppdrag för universitetsstyrelsens ledamöter. Ersättningar och förmåner redovisas för budgetåret 2016. Enligt regeringsbeslut utgår arvode till de externa ledamöterna med 28 000 kronor per år. Till suppleanter utgår ingen ersättning. Till ordförande utgår arvode med 66 000 kronor per år.

	Belopp	Övriga uppdrag
Rektor		
Astrid Söderbergh Widding	1 377 633	Kungliga Bibliotekets insynsråd Danmarks Akkrediteringsinstitution
Ordförande		
Kerstin Calissendorff	66 000	Högsta domstolen Riksgäldens resolutionsdelegation
Externa ledamöter		
Hans Börsvik	28 000	SU Holding AB SU Inkubator AB Orvelin Group Holding AB Business Challenge AB Orvelin Group AB Ostronpallen AB Management by Kerstin AB Harbour House af Carlstad AB
Eva Hellsten	28 000	Inga uppdrag
Gunilla Nordlöf	28 000	E-legitimationsnämnden Post- och telestyrelsen Tillväxtverket
Irene Svenonius	28 000	Folktandvården i Stockholms län AB Arlandabanan Holding AB Dagens Samhälle AB Stiftelsen Svenska Dagbladet Irene Svenonius AB
Eva Swartz Grimaldi	28 000	Norstedts förlagsgrupp AB Doberman AB Apotea AB
Patrik Tigerschiöld	28 000	Bure Equity AB Aktiemarknadsbolagens Förening Föreningen för god sed på aktiemarknaden Mycronic AB Cavotec SA Fondbolaget Fondita AB SU Holding AB SU Inkubator AB Idevall & Partners Fonder AB Idevall & Partners Holding AB

Thomas Wilhelmsson	28 000	Kansler för Helsingfors universitet Finlands rundradiobolag Yle
--------------------	--------	--

Verksamhetsföreträdare

Ylva Engström		Folkuniversitetet Stockholm
Astri Muren		Finansinspektionen Patent- och marknadsdomstolen Patent- och marknadsöverdomstolen
Bengt Novén		Inga uppdrag

Studentrepresentanter

Kelly Chen (<i>fr.o.m. 160701</i>)	14 000	Inga uppdrag
Henric Södergren (<i>fr.o.m. 160701</i>)	14 000	Inga uppdrag
Stefanie Tagesson (<i>fr.o.m. 160701</i>)	14 000	Inga uppdrag
Amanda Magnusson Arntsen (<i>t.o.m. 160630</i>)	0	Inga uppdrag
Isabella Hagnell (<i>t.o.m. 160630</i>)	14 000	Inga uppdrag
Charlotta Krispinsson (<i>t.o.m. 160630</i>)	14 000	Inga uppdrag

Gruppsuppleanter, verksamhetsföreträdare

Jonas Ebbesson		Oskama AB
Cynthia de Wit		Inga uppdrag

Gruppsuppleanter, studentrepresentanter

Sarah Aldenstig (<i>fr.o.m. 160701</i>)	0	Inga uppdrag
Kerstin Winkens (<i>fr.o.m.150701</i>)	4 700	Inga uppdrag
Josefin Velander (<i>t.o.m 16063 0</i>)	9 400	Inga uppdrag

Bilagor

Bilaga 1 Underlag för beräkning av anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för budgetåret 2016

Redovisning av takbelopp

Tabell 1 Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)

Utfall avseende perioden 2016-01-01 – 2016-12-31

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för, dvs. oberoende av om den ryms inom tilldelade medel eller inte.

Utb.omr.	Utfall HST	Utfall HPR	HST Ersättn. (tkr)	HPR Ersättn. (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	6 990	4 748	215 601	95 426	311 027
Teologi					0
Juridik	2 648	2 408	81 679	48 392	130 071
Samhällsvetenskap	8 584	6 835	264 765	137 368	402 132
Naturvetenskap	3 509	2 490	184 546	110 426	294 972
Teknik	1 777	1 177	93 437	52 218	145 655
Farmaci					0
Vård	357	302	19 961	14 607	34 568
Odontologi					0
Medicin	767	591	47 936	44 909	92 845
Undervisning	1 341	1 241	50 310	48 755	99 066
Verksamhetsförlagd utb.	566	525	30 107	27 092	57 199
Övrigt	913	781	38 571	26 780	65 351
Design					0
Konst					0
Musik					0
Opera					0
Teater					0
Media					0
Dans					0
Idrott		0		6	6
Summa	27 453	21 097	1 026 912	605 980	1 632 892

Takbelopp (tkr)	1 632 659
Redovisningen visar att lärosätet kommer över takbeloppet med (tkr)	233
Redovisningen visar att lärosätet kommer under takbeloppet med (tkr)	0

Antal helårsstudenter inom vissa konstnärliga områden.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _____ inom design. Högst får _____ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet. Övriga helårsstudenter inom design har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _____ inom konst. Högst får _____ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet. Övriga helårsstudenter inom konst har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _____ inom musik. Högst får _____ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet. Övriga helårsstudenter inom musik har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _____ inom opera. Högst får _____ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet. Övriga helårsstudenter inom opera har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _____ inom teater. Högst får _____ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet. Övriga helårsstudenter inom teater har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _____ inom media. Högst får _____ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet. Övriga helårsstudenter inom media har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _____ inom dans. Högst får _____ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet. Övriga helårsstudenter inom dans har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Tabell 2 Beräkning av anslagssparande och överproduktion (tkr)

<i>A. Tillgängliga medel (inklusive beslutad tilläggsbudget)</i>	
Årets takbelopp	1 632 659
+ Ev. ingående anslagssparande	
Summa (A)	1 632 659
<i>B. Utfall totalt för utbildning på grundnivå och avancerad nivå</i>	
Ersättning för HPR från december föregående budgetår	5 221
Utfall total ersättning enligt tabell 1	1 632 892
+ Ev. ingående överproduktion	52 810
Summa (B)	1 690 923
Summa (A-B) ¹	-58 264

¹ Positiv summa förs till tabell över anslagssparandet nedan.
Negativ summa förs till tabell över överproduktion nedan.

<i>Tabell. Anslagssparande</i>	
Totalt utgående anslagssparande (A-B)	
- Ev. anslagssparande över 10 % av takbeloppet ²	
Utgående anslagssparande	0

<i>Tabell. Överproduktion</i>	
Total utgående överproduktion	58 264
- Ev. överproduktion över 10 % av takbeloppet ²	
Utgående överproduktion	58 264

² Den del av anslagssparande respektive överproduktion som lärosätet inte får behålla utan regeringens godkännande.

Bilaga 2

Antal kända studenter med funktionshinder i studiesituationen som genom samordnaren beretts tillgång till lärosätenas stödresurser budgetåret 2016

Kända studentantal	Kvinnor	Män	Totalt
Studenter med dyslexi/specifika läs- och skrivsvårigheter	4 520	2 333	6 853
Studenter med olika neuropsykiatriska variationer	1 609	1 355	2 964
Studenter med psykisk ohälsa	895	321	1 216
Studenter med nedsatt rörelseförmåga	399	178	577
Studenter med synnedsättning	158	78	236
Studenter med hörselnedsättning – utan utbildningstolkning	145	70	215
Studenter med utbildningstolkning - tecken- språktolkning och/eller skrivtolkning	76	28	104
Studenter med andra varaktiga begränsningar av funktionsförmågan	650	245	895
Sammanlagt antal	8 452	4 608	13 060

Vid många lärosäten är de kända studentantalen små per funktionsnedsättningsområde och vid alla lärosäten finns det få studenter i någon eller några av de ovan redovisade områdena. För att undvika risken att studenter ska kunna identifieras eller uppleva sig utpekade görs sammanställningen av studentantalen på nationell nivå.

Av de kända studenter som anges ovan var 21 doktorander, varav 12 kvinnor och 9 män.

De fortsatt ökande grupperna studenter med dyslexi och olika neuropsykiatriska variationer utgjorde 75 procent av studentantalen i sin helhet.

Av de 104 studenterna med utbildningstolkning använde 10 studenter skrivtolkning. Studenterna med utbildningstolkning studerade företrädesvis vid Örebro universitet (24 studenter) och vid Stockholms universitet (20 studenter).

De kända antalen studenter med hörselnedsättning, studenter med synnedsättning och studenter med nedsatt rörelseförmåga minskade alla i antal jämfört med året 2015.

Antalet studenter med psykisk ohälsa fortsatte att öka med 11 procent under 2016. Ökningen var dock mindre än föregående år.

Sammantaget ökade det kända antalet studenter med funktionshinder i studiesituationen med 7 procent jämfört med året 2015.